

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI
Ekonomická fakulta

DIPLOMOVÁ PRÁCE

2012

Bc. Hana Vachovcová

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI
Ekonomická fakulta

Studijní program: **N 6208 – Ekonomika a management**
Studijní obor: **Podniková ekonomika**

**Mezinárodní ekonomická imigrace v České republice v komparaci
s Evropskou unií**

**International Economic Immigration in Czech Republic in comparison of
the European Union**

DP - EF - KEK - 2012 – 76
Bc. Hana Vachovcová

Vedoucí práce: prof. Ing. Fárek Jiří, CSc., katedra ekonomie
Konzultant: Ing. Kocourek Aleš, Ph.D., katedra ekonomie

Počet stran: 96 Počet příloh: 0

Datum odevzdání: 5. ledna 2012

Prohlášení

Byla jsem seznámena s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé diplomové práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li diplomovou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědoma povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Diplomovou práci jsem vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím diplomové práce a konzultantem.

V Liberci dne 2. ledna 2012

Hana Vachovcová

Anotace

Diplomová práce se zabývá mezinárodní ekonomickou imigrací v Evropské unii a v České republice. Vychází ze sekundárních dat, která jsou publikovaná Eurostatem a Českým statistickým úřadem.

V úvodní části je problematika imigrace přiblížena na základě obecně uznávaných migračních teorií a jsou zde představeny základní pojmy související s migrací.

Další část práce je zaměřena na ekonomickou imigraci. Snahou bylo vybrat takové kvantitativní ukazatele, které poukazují na ekonomickou imigraci a srovnávají tento fenomén v Evropské unii a České republice.

I když primární pozornost je upřena na komparaci Evropské unie a České republiky, v rámci jednotlivých ukazatelů jsou charakterizovány i ostatní členské státy Evropské unie.

Klíčová slova

Cizinci, Česká republika, Čistá migrace, Evropská unie, Imigrace, Nezaměstnanost, Zaměstnanost.

Annotation

The thesis undertakes the international economic immigration in the European Union and the Czech Republic. It is based on secondary data which are published by Eurostat and the Czech Statistical Office.

There are the immigration issue defined by generally accepted theories of migration and presentation of basic concepts related the migration in the opening part.

Another part is focused on the economic immigration. The aim was to select those quantitative indicators which point to economic immigration and compare the phenomenon in the European Union and in the Czech Republic.

Although the primary attention is focused on the comparison of the European Union and the Czech Republic, the other Member States of the European Union are characterized by the particular indicators too.

Key Words

Czech Republic, Employment, European Union, Foreigners, Immigration, Net Migration, Unemployment

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala mému konzultantovi prof. Ing. Jiřímu Fárkovi, CSc. za jeho cenné rady a připomínky při psaní mé diplomové práce.

Také bych ráda poděkovala všem, kteří mi při psaní diplomové práce pomohli, ať už po stránce věcné či gramatické, a tím přispěli k jejímu dokončení.

V neposlední řadě patří mé díky rodině za její podporu nejen při psaní diplomové práce, ale také za láskyplnou podporu během studia.

Obsah

Obsah.....	9
Seznam obrázků	11
Seznam tabulek	13
Seznam zkratk	14
Úvod.....	15
1 Vymezení základních pojmů migrace	16
1.1 Ukazatele migrace.....	16
2 Důvody migrace	18
2.1 Neoklasická ekonomická teorie	19
2.2 Model lidského kapitálu.....	20
2.3 Migrační teorie segmentovaného trhu	21
2.4 Existence migračních sítí	21
3 Zahraniční migrace.....	23
4 Intenzita imigračních toků.....	26
5 Struktura imigračních toků.....	31
5.1 Imigrace dle důvodu	31
5.2 Země původu imigrantů.....	33
5.3 Vzdělanost imigrantů.....	36
6 Ekonomická imigrace.....	47
6.1 Imigrace z důvodu výdělečné činnosti.....	47
6.2 Míra aktivity	50
6.3 Zaměstnanost imigrantů.....	54
6.4 Nezaměstnanost	76
6.5 Vyšší dosažená kvalifikace osoby vůči požadované kvalifikaci na vykonávanou práci	81
Závěr.....	88

Citace.....	93
Bibliografie.....	95

Seznam obrázků

OBR. 1.: ČISTÁ MIGRACE NA 1000 OBYVATEL V ROCE 2008, 2009 A 2010	24
OBR. 2.: POVOLENÍ K POBYTU VE STÁTECH EU, DLE DŮVODU, 2010.....	32
OBR. 3.: ROZDĚLENÍ CIZINCŮ PODLE OBČANSTVÍ, 2010.....	34
OBR. 4.: ROZLOŽENÍ NEJVYŠŠÍHO DOSAŽENÉHO VZDĚLÁNÍ V JEDNOTLIVÝCH ZEMÍCH V CELKOVÉ POPULACI VE VĚKU 20-64 LET, 2009	37
OBR. 5.: ROZLOŽENÍ NEJVYŠŠÍHO DOSAŽENÉHO VZDĚLÁNÍ V JEDNOTLIVÝCH ZEMÍCH U CIZÍCH STÁTNÍCH OBČANŮ VE VĚKU 20-64 LET, 2009	38
OBR. 6.: ROZLOŽENÍ NEJVYŠŠÍHO DOSAŽENÉHO VZDĚLÁNÍ V EVROPSKÉ UNII PODLE STÁTNÍHO OBČANSTVÍ, 2009	39
OBR. 7.: ROZLOŽENÍ NEJVYŠŠÍHO DOSAŽENÉHO VZDĚLÁNÍ V ČESKÉ REPUBLICE PODLE STÁTNÍHO OBČANSTVÍ, 2009	39
OBR. 8.: ROZLOŽENÍ NEJVYŠŠÍHO DOSAŽENÉHO VZDĚLÁNÍ V EVROPSKÉ UNII PODLE STÁTNÍHO OBČANSTVÍ A POHLAVÍ	40
OBR. 9.: ROZLOŽENÍ NEJVYŠŠÍHO DOSAŽENÉHO VZDĚLÁNÍ V ČESKÉ REPUBLICE PODLE STÁTNÍHO OBČANSTVÍ A POHLAVÍ	41
OBR. 10.: ROZLOŽENÍ NEJVYŠŠÍHO DOSAŽENÉHO VZDĚLÁNÍ CIZINCŮ V EVROPSKÉ UNII PODLE STÁTNÍHO OBČANSTVÍ A POHLAVÍ	41
OBR. 11.: ROZLOŽENÍ NEJVYŠŠÍHO DOSAŽENÉHO VZDĚLÁNÍ CIZINCŮ V ČESKÉ REPUBLICE PODLE STÁTNÍHO OBČANSTVÍ A POHLAVÍ	42
OBR. 12.: POVOLENÍ K POBYTU Z DŮVODU VÝDĚLEČNÉ ČINNOSTI V ČESKÉ REPUBLICE V ROCE 2008, 2009, 2010	49
OBR. 13.: POMĚR ZAMĚSTNANOSTI CIZINCŮ DLE STÁTNÍHO OBČANSTVÍ VŮČI ZAMĚSTNANOSTI OBYVATELSTVA VE VĚKU 25 AŽ 54 LET, 2009	57
OBR. 14.: POMĚR ZAMĚSTNANOSTI CIZINCŮ DLE ZDROJOVÉ ZEMĚ VE VĚKU 25 AŽ 54 LET, 2009.....	58
OBR. 15.: EKONOMICKÁ AKTIVITA CIZINCŮ PODLE VĚKOVÝCH SKUPIN A POHLAVÍ V ČR, 2009	66
OBR. 16.: ROZLOŽENÍ POHLAVÍ CIZINCŮ REGISTROVANÝCH NA ÚŘADU PRÁCE	67
OBR. 17.: CIZINCI REGISTROVANÍ NA ÚŘADU PRÁCE PODLE VĚKOVÝCH SKUPIN A POHLAVÍ 2009.....	68
OBR. 18.: ROZLOŽENÍ POHLAVÍ CIZINCŮ S ŽIVNOSTENSKÝM OPRÁVNĚNÍM	69

OBR. 19.: CIZINCI S ŽIVNOSTENSKÝM OPRÁVNĚNÍM PODLE VĚKOVÝCH SKUPIN A POHLAVÍ 2009.....	70
OBR. 20.: VÝVOJ ZAMĚŠTNANOSTI CIZINCŮ Z BULHARSKA V ČR	71
OBR. 21.: VÝVOJ ZAMĚŠTNANOSTI CIZINCŮ Z MOLDAVSKA V ČR	71
OBR. 22.: VÝVOJ ZAMĚŠTNANOSTI CIZINCŮ Z MONGOLSKA V ČR	72
OBR. 23.: VÝVOJ ZAMĚŠTNANOSTI CIZINCŮ Z NĚMECKA V ČR.....	72
OBR. 24.: VÝVOJ ZAMĚŠTNANOSTI CIZINCŮ Z POLSKA V ČR.....	73
OBR. 25.: VÝVOJ ZAMĚŠTNANOSTI CIZINCŮ Z RUMUNSKA V ČR.....	73
OBR. 26.: VÝVOJ ZAMĚŠTNANOSTI CIZINCŮ Z RUSKA V ČR	74
OBR. 27.: VÝVOJ ZAMĚŠTNANOSTI CIZINCŮ ZE SLOVENSKA V ČR	74
OBR. 28.: VÝVOJ ZAMĚŠTNANOSTI CIZINCŮ Z UKRAJINY V ČR.....	75
OBR. 29.: VÝVOJ ZAMĚŠTNANOSTI CIZINCŮ Z VIETNAMU V ČR.....	75

Seznam tabulek

TAB. 1: CIZINCI DLE STÁTNÍHO OBČANSTVÍ V TISÍCÍCH A V %, 2010	27
TAB. 2.: CIZINCI DLE STÁTNÍHO OBČANSTVÍ, 2000 - 2010	29
TAB. 3: NEJČETNĚJŠÍ OBČANSTVÍ CIZINCŮ V TISÍCÍCH ZEMÍ EU S DOSTUPNÝMI ÚDAJI, 2010	35
TAB. 4.: PODÍL TERCIÁRNÍHO DOSAŽENÉHO VZDĚLÁNÍ V % PODLE STÁTNÍHO OBČANSTVÍ A VĚKU, 2009	43
TAB. 5.: ROZDÍL PODÍLU TERCIÁRNÍHO DOSAŽENÉHO VZDĚLÁNÍ V % MEZI IMIGRANTY PODLE STÁTNÍHO OBČANSTVÍ A DOMÁCÍM OBYVATELSTVEM PODLE VĚKU, 2009.....	45
TAB. 6.: POVOLENÍ K POBYTU Z DŮVODU VÝDĚLEČNÉ ČINNOSTI V LETECH 2008 - 2010.....	48
TAB. 7.: MÍRA AKTIVITY DLE STÁTNÍHO OBČANSTVÍ A VĚKU V %, 2009	51
TAB. 8: ROZDÍL V MÍŘE AKTIVITY V % PODLE STÁTNÍHO OBČANSTVÍ A VĚKU, 2009	53
TAB. 9.: MÍRA ZAMĚSTNANOSTI V %, DLE OBČANSTVÍ A VĚKU, 2009	55
TAB. 10.: ROZDÍL V SAMOSTATNĚ VÝDĚLEČNÉ ČINNOSTI U OBYVATELSTVA A CIZINCŮ PODLE STÁTNÍHO OBČANSTVÍ A VĚKU V %, 2009	59
TAB. 11.: ZAMĚSTNANOST CIZINCŮ A POVOLENÍ K POBYTU CIZINCŮ Z EU PODLE STÁTNÍHO OBČANSTVÍ K 31. 12. 2009 v ČR.....	62
TAB. 12.: ZAMĚSTNANOST CIZINCŮ A POVOLENÍ K POBYTU CIZINCŮ Z VYBRANÝCH TŘETÍCH ZEMÍ PODLE STÁTNÍHO OBČANSTVÍ K 31. 12. 2009 v ČR.....	63
TAB. 13.: ZAMĚSTNANOST CIZINCŮ V ČR PODLE STÁTNÍHO OBČANSTVÍ, ZEMĚ EU, ČASOVÁ ŘADA	64
TAB. 14.: ZAMĚSTNANOST CIZINCŮ V ČR PODLE STÁTNÍHO OBČANSTVÍ, TŘETÍ ZEMĚ, ČASOVÁ ŘADA	65
TAB. 15.: MÍRA NEZAMĚSTNANOSTI V %, PODLE STÁTNÍHO OBČANSTVÍ A VĚKU, 2009.....	78
TAB. 16.: ROZDÍL V MÍŘE NEZAMĚSTNANOSTI MEZI OBYVATELSTVEM A CIZINCI PODLE STÁTNÍHO OBČANSTVÍ A VĚKU V %, 2009	80
TAB. 17.: MÍRA VYŠŠÍ DOSAŽENÉ KVALIFIKACE, NEŽ JE KVALIFIKACE POŽADOVANÁ U VYKONÁVANÉ PRÁCE V % DLE STÁTNÍHO OBČANSTVÍ, 2009.....	82
TAB. 18.: ROZDÍL V MÍŘE VYŠŠÍ DOSAŽENÉ KVALIFIKACE, NEŽ JE KVALIFIKACE POŽADOVANÁ U VYKONÁVANÉ PRÁCE MEZI CIZINCI DLE STÁTNÍHO OBČANSTVÍ A OBYVATELSTVEM IMIGRAČNÍ ZEMĚ V %, 2009	84
Tab. 19.: Rozdíl v míře vyšší dosažené kvalifikace, než je kvalifikace požadovaná u vykonávané práce mezi cizinci dle státního občanství třetích zemí a obyvatelstvem imigrační země dle pohlaví, v %, 2009	86

Seznam zkratek

AT	Rakousko
BE	Belgie
BG	Bulharsko
CY	Kypr
CZ	Česká republika
ČR	Česká republika
DE	Německo
DK	Dánsko
EE	Estonsko
EL	Řecko
ES	Španělsko
EU	Evropská unie
EU27	27 států Evropské unie
FI	Finsko
FR	Francie
HU	Maďarsko
IE	Irsko
ISCED	International Standard Classification of Education
ISCO	International Standard Classification of Occupations
IT	Itálie
LT	Lotyšsko
LU	Lucembursko
LV	Litva
MT	Malta
MIL.	Milión
NL	Nizozemsko
PL	Polsko
PT	Portugalsko
RO	Rumunsko
SE	Švédsko
SI	Slovinsko
SK	Slovensko
TIS.	Tisíc
UK	Spojené království

Úvod

Cílem této práce je přiblížit problematiku imigrace v Evropské unii a v České republice. Hlavní pozornost je upřena na ekonomickou imigraci, která je definována pomocí sekundárních dat dostupných v databázích Českého statistického úřadu a Eurostatu. Protože data o rozsahu imigrace nejsou kompletní, neboť nezahrnují ilegální, tedy neregistrovanou imigraci, závěry této práce budou vyvozeny pro legální mezinárodní imigraci v Evropské a v České republice.

První část obsahuje vzhled do základní terminologie spojené s migrací, dále určuje obecné příčiny migrace, které společně s představením základních teorií migrace tvoří teoretický základ této diplomové práce

Jak relevantní je imigrace pro Evropskou unii? Z jakých zemí imigranti pocházejí a jaké mají vzdělání? Najít odpovědi na tyto otázky je cílem druhé části této práce. Snahou je vymezit a porovnat nejen původ imigračních toků, ale také jejich strukturu z hlediska míry vzdělanosti.

V závěrečné části diplomové práce se snažím zmapovat ekonomickou imigraci. Zájem je směřována na podíl ekonomické imigrace vůči celkové imigraci obyvatel do Evropské unie a do České republiky. V neposlední řadě je prezentována míra využití potenciálu imigrantů, jak z hlediska kvantitativního, tak z hlediska kvalitativního.

1 Vymezení základních pojmů migrace

Migraci můžeme dělit na *imigraci*, což znamená přistěhování se do státu, a definuje se vzhledem k zemi příchodu a *emigraci* (z latinského slova *ex-migrare* = vystěhovat se), označení pro vystěhování se ze země původu a přestěhování do jiné lokality. Dle motivů je možné členění na dobrovolnou a nucenou. U nucené je osoba tlačena vnějšími vlivy. Z hlediska prostorovosti se člení na *vnitřní*, v rámci národního státu, a *vnější migraci* - přes hranice státu.

S migrací také souvisí pojem *naturalizace*, který označuje udělení občanství v zemi imigrace. Pokud se migrant vrátí zpět do své země původu, hovoří se o tzv. *reemigraci*.

1.1 Ukazatele migrace

V následujících odstavcích jsou blíže specifikovány pouze nejdůležitější ukazatele migrace. Vybrány byly ty, které mají návaznost na tabulky s daty o mezinárodním pohybu osob.

Součtem všech přistěhovalých a vystěhovalých cizinců je hodnota nazývaná *hrubá migrace*. *Migrační saldo*, nebo také *čistá migrace*, je naopak rozdíl mezi počtem vystěhovalých a přistěhovalých na zkoumaném území. Výsledkem tohoto rozdílu může být rostoucí migrace, nazývaná jako *pozitivní migrační saldo*, nebo migrační úbytek čili *Negativní migrační saldo*, což je případ, kdy je počet vystěhovalých z územní jednotky vyšší než počet přistěhovalých.

Poměr migračního salda k hrubé migraci je *index migračního salda*. Maximální hodnotou podílu je +1, označující území, kde nedochází k žádnému vystěhování osob, pouze k přílivu migrantů. Území, kde nedochází k imigraci, ale pouze k odlivu osob, je charakterizováno minimální hodnotou indexu -1.

Imigrace je definovaná počty cizinců žijících v cílové zemi. Problematické je identifikování cizinců samotných. V statistikách je využíván dvojí způsob definování cizinců a to dle státního občanství (*Citizenship*), nebo dle země původu (*Country of Birth*). Cizinci, kteří nabyli občanství v zemi imigrace, nejsou v hodnotě indikátoru *státní občanství* zahrnuti. Poté, co se stanou státními příslušníky imigrační země, jsou

vykazováni ve výstupu počítaném dle *země původu*. Naopak potomci cizinců, narození na území imigrační země, nemusí být ve statistikách *země původu* vedeni jako cizinci. Tito jedinci se objevují v ukazateli měřeného dle *státního občanství*. Ke zkreslení při snaze definovat počty cizinců dochází i v případě osob narozených na území bývalých kolonií, protože místo narození těchto osob je na kolonizovaném území, ale jejich občanství je dle původu rodičů evropské. Pokud se tito lidé rozhodnou opustit kolonizované území a vrátit se zpět do Evropy, jsou dle měření *země původu* zahrnuti do statistik, ale jako imigranti dle *státního občanství* jsou součástí domácího obyvatelstva.¹

V České republice se cizincem dle zákona o pobytu cizinců č. 326/1999 Sb. rozumí osoba, která není státním občanem České republiky, proto z důvodu srovnání jsou v této práci používány hodnoty dle státního občanství.

V souvislosti s ekonomickou migrací je v této práci zařazena deskripce *zahraniční zaměstnanosti*. *Zahraniční zaměstnanost* je součet zaměstnaných cizinců ze třetích zemí, občanů Evropské unie a cizích občanů s živnostenským oprávněním v daném státu.²

---

1 VASILEVA, K. *Population and social conditions: KS-SF-11-034-EN-N*, s. 1.

2 POŘÍZKOVÁ, H. *Zahraniční zaměstnanost v České republice a postavení cizinců na trhu práce*, s. 9.

2 Důvody migrace

Mezinárodní migrace je ovlivňována ekonomickými, společenskými a politickými faktory. V reálném světě nerozhodují pouze rozdíly v ekonomických výnosech, roli zde hraje kulturní blízkost, příbuzenské vztahy a osobní pouta.

Část migračních motivů zůstává často skryta i samotným aktérům tohoto procesu. Jednotlivé důvody jsou vnitřně provázány a posouzení významu většiny faktorů zůstává nakonec individuálním rozhodnutím potenciálního migranta. Rozhodování migrantů v jejich chování je velmi složitý proces, který podléhá množství různorodých, nezávislých, ale většinou vzájemně podmíněných faktorů. Ty se často opět rozličně váží ke třem prostředím - místu emigrace, cílovému místu imigrace i tranzitním zemím, skrze něž migrant pouze prochází. Do hry kromě strukturálních parametrů vázaných na samotné migranty (např. pohlaví, věk, vzdělání, zdraví apod.) vchází např. geografická poloha, socioekonomická a politická situace v krátkodobém a dlouhodobém pohledu, migrační politiky, migrační historie daných zemí (včetně již usdlých diaspor), míra tolerance, respektive stupeň xenofobie majoritních populací vůči cizincům, ale i náhoda a souběh dějinných událostí. Migrant tak většinou není „pánem situace“, jeho vnitřní pohnutky a chování jsou do značné míry formovány vnějšími makro silami, které rámuji konečný migrační obraz.³ Přesto je možné identifikovat některé obecné příčiny migrace.

Převažující důvod k migraci lze v současném světě spatřovat zejména v rozdílném bohatství mezi jednotlivými světadíly, v síle ekonomik jednotlivých zemí a úrovni ekonomického rozvoje a v životní úrovni jejich obyvatel. Při sledování migrace nelze mít na zřeteli jen jevy migraci vyvolávající, ale i faktory migraci umožňující nebo jí napomáhající.⁴

Existuje několik teorií migrace, které byly vyvinuty nezávisle na sobě a v rámci různých oborů. Každá z nich vysvětluje určitý aspekt nebo typ mezinárodní migrace podle toho, v které době vznikala, kterými migračními proudy a příčinami se zabývala a často i v rámci kterého oboru byla utvářena. Některé teorie analyzují mezinárodní migraci na makro, jiné na mikro úrovni, čili zda nahlížíme na migrační motivy z individuální nebo strukturální

---

³Drbohlav, D. *Mezinárodní migrace obyvatelstva - pohyb i pobyt*.

⁴ Ministerstvo vnitra ČR, Odbor azylové a migrační politiky. *Rubrika Azyl a migrace*. 2008. [on-line]. [cit. 2009-01-03]. <http://web.mvcr.cz/archiv2008/azyl/migrace.html>

perspektivy. Teorie se často liší především v tom, kterou příčinu považují za hlavní při vzniku mezinárodní migrace a na které otázky hledají vysvětlení. Makro teorie se zabývají strukturálními podmínkami, které ovlivňují migrační proudy, a to především podmínkami ekonomickými, politickými a právními. Mikro teorie vysvětlují mezinárodní migraci na úrovni jednotlivých aktérů či domácností.

Žádná z teorií není schopna plně vysvětlit migraci v její šíři a komplikovanosti. Každá z nich analyzuje dílčí část problematiky migrace. V následujících odstavcích jsou v hrubých rysech představeny jen nejzákladnější teorie.

2.1 Neoklasická ekonomická teorie

Podstatou neoklasické ekonomické teorie je, že základní příčinu imigrace vidí v makroekonomických rozdílech zemí. Imigrační země mají vyspělou ekonomiku, vysoké mzdy a zároveň trpí nedostatkem pracovních sil, zatímco emigrační země mají ekonomiku méně vyspělou, s nízkými mzdami, ale s velkou zásobárnou pracovních sil. Migrace tedy směřuje ze zemí s přebytkem pracovních sil a nízkými platy do oblastí s nedostatkem pracovních sil a vysokými platy. Rovnováha nastane v momentě, kdy pracovní podmínky obou, tj. zdrojové i přijímající země, budou stejné. Důsledkem bude odchod lidí ze země, snížení počtu pracovních sil, postupné zvýšení platu ve zdrojové zemi a navýšení pracovníků následované snížením výdělku v přijímající zemi.⁵

Z neoklasické teorie vychází koncepce migrační teorie na základě push a pull faktorů. Za příčiny migrace jsou považovány faktory, které migranty nutí opustit svou zemi původu (push faktory) a jiné faktory, které je přitahují do určitých cílových zemí (pull faktory). K první skupině faktorů bývá řazen demografický růst, nízká úroveň životních podmínek, nedostatek ekonomických a pracovních příležitostí, politické represe. Ke druhé skupině faktorů jsou řazeny poptávka po práci, dostupnost pozemků, příznivé ekonomické příležitosti a politická svoboda. Migrace se uskuteční až za předpokladu, že faktory dosáhnou určité intenzity.⁶

---

⁵ DRBOHLAV, D.; UHEREK, Z. *Reflexe migračních teorií*, s. 7.

⁶ RABUŠIČ, L.; BURJANEK, A. *Imigrace a imigrační politika jako prvek řešení české demografické situace?*, s. 10.

2.2 Model lidského kapitálu

Model lidského kapitálu na příčinu migrace pohlíží z perspektivy jednotlivců, kteří usilují o maximalizaci svých příjmů a migrují do zemí, které nabízí vyšší míru výnosnosti lidského kapitálu (LK). Pracovníci se liší svými schopnostmi, znalostmi a dovednostmi a potřebují vhodné prostředí k jejich zhodnocení. Proto jednotlivci porovnávají alternativní pracovní příležitosti doma a v zahraničí a zvažují migrační náklady a výnosy. Tento přístup se zaměřuje především na příjmové rozdíly a podmínky zaměstnání v různých zemích a náklady na případnou migraci. K migraci dochází poté, co se jedinec po racionálním posouzení nákladů i výnosů plynoucích z migrace rozhodne k přesunu ze své země původu do jiné oblasti.⁷

Migrační náklady zahrnují: materiální náklady cestování; náklady podpory, než si imigranti naleznou práci; úsilí, které je nutné vyvinout pro naučení se nového jazyka a poznání dané kultury; obtížnosti v přizpůsobení se novému pracovnímu prostředí a psychickou zátěž zahrnující přerušování kontaktů s přáteli a navazování kontaktů nových“⁸

Výnosy mají podobu mezd, kterých lze v zahraničí dosáhnout, politické stability, možnosti zapojení se do mezinárodních výzkumných programů, navazování společenských kontaktů a užitku, který práce v moderním prostředí přináší.

Legální migrant kalkuluje náklady, které musí ze zisku odečíst, nelegální migrant ještě přičítá pravděpodobnost, že bude chycen. Snaží se především maximalizovat svůj užitek, nejčastěji výši příjmu, a proto migruje tam, kde je saldo očekávaných zisků a ztrát z migrace největší. Migrační tok skončí, až dojde k vyrovnání relativních příjmů.⁹

V migračním rozhodování také hraje důležitou roli věk potenciálních emigrantů. Mladí kvalifikovaní pracovníci pravděpodobněji seženou pracovní místo, dosáhnou vyšších mezd, a tím pádem i pravděpodobněji emigrují. Starší pracovníci dosahují v domácí ekonomice vyšších příjmů. Jejich získané znalosti jsou specifické a vhodné jen pro určitá zaměstnání. Jejich přenos do zahraničí není možný. Starší pracovníci tedy nesou vyšší

---

⁷ DRBOHLAV, D.; UHEREK, Z. *Reflexe migračních teorií*, s. 8.

⁸ MASSEY, D. S., TAYLOR, J. E. *Worlds in Motion : Understanding International Migration at the End of Millennium*, s. 19.

⁹ MASSEY, D. S., TAYLOR, J. E. *Worlds in Motion : Understanding International Migration at the End of Millennium*, s. 19.

náklady obětované příležitosti.¹⁰ Také dokážou efektivněji vyhledávat pracovní příležitosti na domácím pracovním trhu. Během svého života poznali pracovní trh a načerpali mnoho informací a zkušeností. Kontaktují předchozí zaměstnavatele a kolegy a čas hledání zaměstnání dokážou efektivně snížit. Jejich podněty k migraci jsou slabé, a proto emigrují méně než mladí pracovníci¹¹

2.3 Migrační teorie segmentovaného trhu

Tato teorie podporuje myšlenku, že primárním faktorem je silná poptávka po pracovnících z řad cizinců.¹² Prvotní příčina migrace vzniká ve vyspělých zemích, protože je zde rozdělený pracovní trh, jehož některé sektory poptávají migrační pracovní sílu.

Jedna část pracovního trhu je pro domácí občany. Pracovní pozice vykazují relativní stabilitu, jsou dobře placené a nabízejí možnost kariérního růstu. Druhý segment pracovního trhu zahrnuje nekvalifikované činnosti, jež mohou být namáhavé, nebezpečné a špatně placené, tudíž domácí obyvatelstvo o ně nejeví zájem.¹³ Zaměstnání je rovněž svojí povahou hierarchizované, takže někteří lidé musí vykonávat práci na dolních příčkách pomyslného žebříčku, a to se neslučuje s tím, že většina lidí nepracuje pouze pro příjem, ale také svojí prací získává sociální status, který prací na dolním konci hierarchie nezíská. Proto je tento sekundární pracovní trh obsazován cizinci, kteří primárně žádají příjem, bez ohledu na sociální postavení, které přináší vykonávaná práce. Tím vzniká chronická a nevyhnutelná poptávka po migrující pracovní síle.¹⁴

2.4 Existence migračních sítí

Již vytvořená síť migrantů se může stát důvodem k další migraci. Základem teorie je důraz na vztahy mezi zdrojovou a cílovou zemí, kde se na základě různorodých aktivit ve sféře

---

¹⁰ BORJAS, J.G. *Labor Economics*, s. 315.

¹¹ GOSS, E. P., SCHOENING, N. C. *Search Time, Unemployment, and the Migration Decision*, s. 570-579.

¹² RABUŠIČ, L.; BURJANEK, A. *Imigrace a imigrační politika jako prvek řešení české demografické situace?*, s. 11.

¹³ DRBOHLAV, D.; UHEREK, Z. *Reflexe migračních teorií*, s. 7.

¹⁴ RABUŠIČ, L.; BURJANEK, A. *Imigrace a imigrační politika jako prvek řešení české demografické situace?*, s. 11.

ekonomické, politické, sociální a kulturní vytvářejí vztahy, které podporují další migraci. Stávající imigrační sítě ovlivňují nejen destinaci migrujících, ale také jejich počet.¹⁵

Již vytvořené migrační sítě usnadňují příchozím vyznat se v novém prostředí. Krajané pomáhají usadit se imigrantům v cílové zemi. Tím se snižují ekonomické, sociální a emoční investice migrantů do přesunu a usídlení se v nové zemi.¹⁶

---

¹⁵ DRBOHLAV, D.; UHEREK, Z. *Reflexe migračních teorií*, s 9.

¹⁶ DRBOHLAV, D.; UHEREK, Z. *Reflexe migračních teorií*, s 9.

3 Zahraniční migrace

Celkový počet obyvatel k 1. 1. 2011 v EU byl 502,5 miliónů a meziroční nárůst byl o 1,4 mil. obyvatel, z toho čistá migrace tvořila 0,9 mil.¹⁷, v roce 2008 byla čistá migrace 1,5 mil., kdy počet imigrantů dosáhl 3,8 mil. a počet zaznamenaných emigrantů byl 2,3 mil.¹⁸

V této kapitole je přiblížena čistá migrace od roku 2008 do roku 2010. Je zde snahou vzájemně porovnat státy v rámci EU a nastínit, které země jsou primárně imigrační. Jak již bylo uvedeno v části této práce *Ukazatele migrace*, čistá migrace je rozdíl mezi imigrací a emigrací, tudíž můžeme říci, že země, které vykazují čistou migraci větší než 0, jsou převážně zeměmi imigračními.

Vývoj čisté migrace v letech 2008 až 2010 znázorňuje následující graf. Země EU, které mají sloupce na pravou stranu od středu, jsou země primárně imigrační. Síla migračních toků je znázorněna na 1 000 obyvatel dané země.

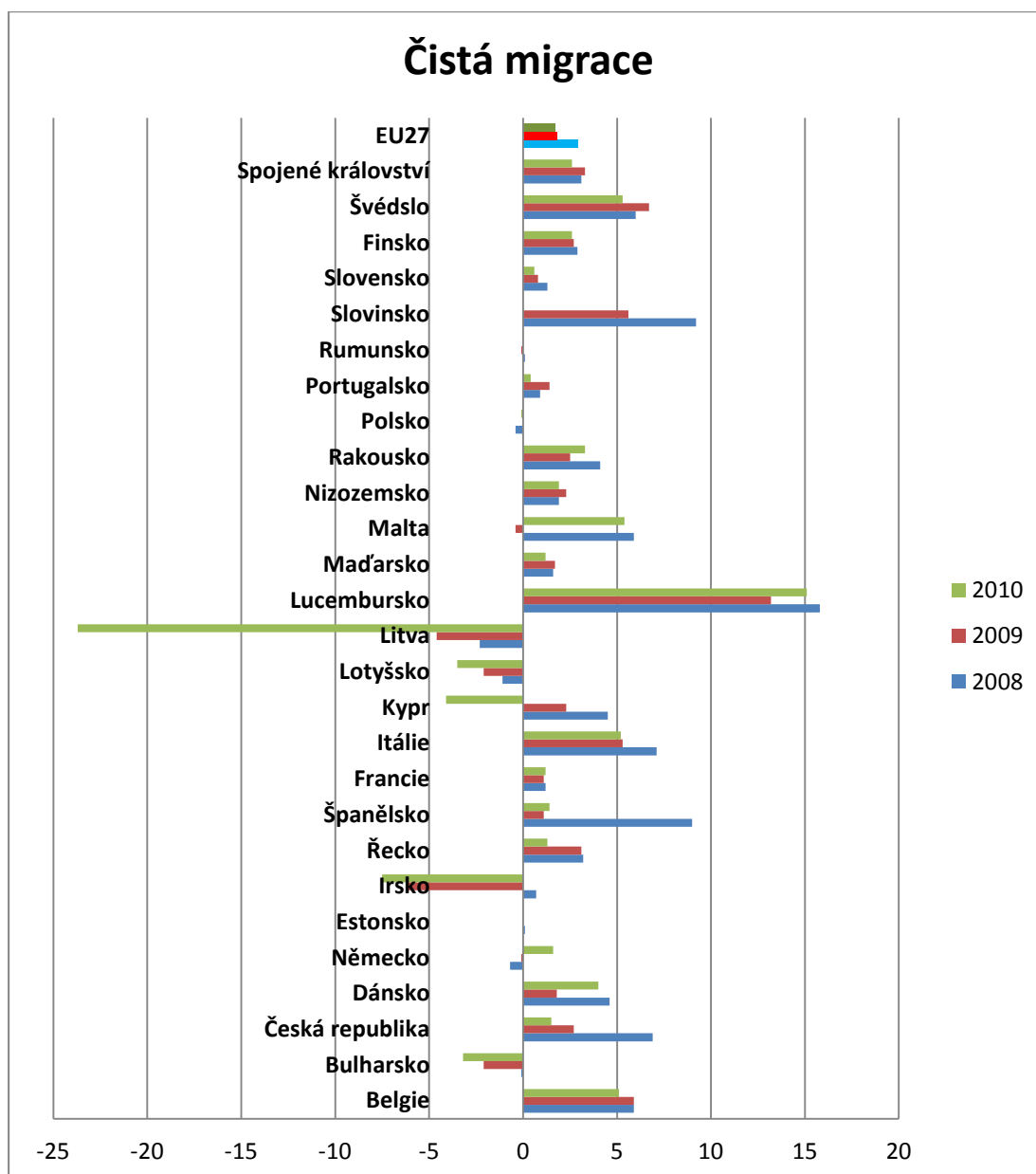
Z přehledu je tedy možné vypočítat sílu migrace a potažmo i imigrace vůči domácímu obyvatelstvu jednotlivých zemí EU a to za poslední 3 roky.

---

¹⁷ *Population at 1 January: Persons*. EUROSTAT.

¹⁸ OBLAK FLANDER, A. *Population and social conditions: KS-SF-11-001-EN-N*, s. 1.

Obr. 1.: Čistá migrace na 1000 obyvatel v roce 2008, 2009 a 2010

Zdroj: MARCU, M. Population and social conditions, Eurostat, vlastní zpracování.

Čistá migrace v členských zemích EU má sestupnou tendenci, již také ilustruje sloupcový graf na následujícím obrázku. Ve státech EU byly čistá migrace 2,9 % pro rok 2008, 1,8% v roce 2009 a 1,7 % v roce 2010.¹⁹ K největšímu snížení migračního salda mezi roky 2008 až 2010 došlo v Litvě a to o 21,4 %. Česká republika se s meziročním poklesem čisté migrace o 5,4 % řadí na 7. místo z 27 členských zemí, hned za Irsko a Španělsko.

¹⁹ MARCU, M. *Population and social conditions: KS-SF-11-038-EN-N*, s. 2.

Výjimku tvoří Německo, v jehož případě se díky nárůstu čisté migrace dostalo migrační saldo ze záporných hodnot do kladných čísel. V Polsku se migrační saldo také zvýšilo, ale jeho hodnoty jsou stále záporné, tzn. že v této zemi stále dominuje emigrace nad imigrací. Meziroční čistá migrace se nezměnila ve Francii a v Nizozemsku.

Ve většině zemí EU převažuje imigrace nad emigrací. Čistě záporné saldo mají Bulharsko, Litva, Lotyšsko, Polsko a Irsko. Kromě těchto zemí docházelo k odlivu občanů také v Německu v letech 2008 a 2009. Úplně opačnou tendenci než Německo vykazuje Kypr, jenž byl do roku 2009 imigrační zemí a v roce 2010 měl migrační saldo záporné, čímž se meziročně řadí na třetí příčku v poklesu čisté migrace.

Čistá migrace je v evropském průměru kladná, ve většině zemí tedy dominuje imigrace. Celková čistá migrace od roku 2008 do roku 2010 klesá, což platí i pro Českou republiku.

4 Intenzita imigračních toků

Hodnoty imigračních toků, které jsou uváděny v této práci, jsou založeny na počtech cizinců dle státního občanství. Jiný způsob počítání cizinců představuje jejich sčítání dle země narození. Každý ze způsobů má svá úskalí. Hodnoty vyjádřené podle státního občanství nezahrnují jedince, kteří přijali občanství země, do níž imigrovali. Naopak ukazatel podle státního občanství je očištěn od jedinců, kteří se narodili v bývalých koloniích členských zemí a později se vrátili do vlasti. Pokud občané s cizím občanstvím mají potomky, tito cizinci jsou v počtech zahrnuti, i když místem narození byla imigrační země. Hodnoty dle státního občanství tedy uvádí i druhou a další generaci imigrantů, pokud se stále hlásí ke svému původnímu občanství.

Měření imigrace dle státního občanství bylo zvoleno z důvodu dostupnosti dat a snazší komparace hodnot členských států EU a České republiky, protože počty cizinců uváděné Českým statistickým úřadem jsou dle státního občanství cizích osob.

Sílu imigrace v roce 2010 znázorňuje tabulka *Cizinci dle občanství, 2010*. Představuje rozdělení dle země původu na cizince z EU a na cizince ze třetích zemí. Hodnoty jsou uvedeny v tisících, v absolutním i procentuálním zastoupení k celkové populaci dané země EU. Protože se jedná o celkové počty cizinců, které již nejsou blíže specifikovány, tabulka neukazuje, jak silná je ekonomická imigrace, popřípadě o jaký druh imigrace se jedná, jestli jde o cyklickou, dočasnou, či sezónní imigraci.

Tab. 1: Cizinci dle státního občanství v tisících a v %, 2010

	Celková populace (1000)	Cizinci dle občanství					
		Celkem		Občané z jiné členské země EU		Občané pocházející z 3. Zemí	
		(1000)	(%)	(1000)	(%)	(1000)	(%)
EU27	501 098.0	32 493.2	6.5	12 336.0	2.5	20 157.2	4.0
Belgie	10 839.9	1 052.8	9.7	715.1	6.6	337.7	3.1
Bulharsko	7 563.7	:	:	:	:	:	:
Česká republika	10 506.8	424.4	4.0	137.0	1.3	287.4	2.7
Dánsko	5 534.7	329.8	6.0	115.5	2.1	214.3	3.9
Německo	81 802.3	7 130.9	8.7	2 546.3	3.1	4 584.7	5.6
Estonsko	1 340.1	212.7	15.9	11.0	0.8	201.7	15.1
Irsko	4 467.9	384.4	8.6	309.4	6.9	75.0	1.7
Řecko	11 305.1	954.8	8.4	163.1	1.4	791.7	7.0
Španělsko	45 989.0	5 663.5	12.3	2 327.8	5.1	3 335.7	7.3
Francie	64 716.3	3 769.0	5.8	1 317.6	2.0	2 451.4	3.8
Itálie	60 340.3	4 235.1	7.0	1 241.3	2.1	2 993.7	5.0
Kypr	803,1	127.3	15.9	83.5	10.4	43.8	5.5
Lotyšsko	2 248.4	392.2	17.4	9.7	0.4	382.4	17.0
Litva	3 329.0	37.0	1.1	2.4	0.1	34.6	1.0
Lucembursko	502,1	215.7	43.0	186.2	37.1	29.5	5.9
Maďarsko	10 014.3	200.0	2.0	118.9	1.2	81.1	0.8
Malta	413,0	16.7	4.0	5.4	1.3	11.3	2.7
Nizozemsko	16 575.0	652.2	3.9	310.9	1.9	341.3	2.1
Rakousko	8 367.7	876.4	10.5	328.3	3.9	548.0	6.5
Polsko	38 167.3	45.5	0.1	14.8	0.0	30.7	0.1
Portugalsko	10 637.7	457.3	4.3	94.2	0.9	363.1	3.4
Rumunsko	21 462.2	:	:	:	:	:	:
Slovinsko	2 047.0	82.2	4.0	4.6	0.2	77.6	3.8
Slovensko	5 424.9	62.9	1.2	38.7	0.7	24.2	0.4
Finsko	5 351.4	154.6	2.9	56.1	1.0	98.5	1.8
Švédsko	9 340.7	590.5	6.3	265.8	2.8	324.7	3.5
Spojené království	62 008.0	4 367.6	7.0	1 922.5	3.1	2 445.1	3.9

Pozn.: Znak : v tabulce znamená, že dané hodnoty nejsou k dispozici.

Zdroj: VASILEVA, K. Population and social conditions, Eurostat, s. 2.

Síla imigrace v celé EU byla v roce 2010 přibližně 32 mil. a vzhledem ke struktuře převažovali občané ze třetích zemí, kterých pobýlo na území EU v tomto roce přes 20 mil. Legální imigrační proud ze třetích zemí byl v průměru silnější a tvořil 4 % z celkové evropské populace.

Největší počty imigrantů žily v Německu (přes 7 mil.), Španělsku (5,7 mil.), ve Spojeném království (4,4 mil.) a Itálii (4,2 mil.). Nejsilnější imigrační proudy vzhledem k počtu obyvatelstva v cílových zemích byly v Lucembursku, kde cizí státní občané tvořili 43 %

celkové populace, v Lotyšsku (17,4 % populace), v Estonsku a na Kypru (shodných 15,9 % populace).

Nejméně cizinců v absolutních hodnotách je na Maltě (necelých 17 000), v Litvě (37 000) a v Polsku 45 500. Polsko také dominuje v nejmenším procentuálním zastoupení imigrantů v populaci, cizinců je v Polsku pouhých 0,1 %, následuje Litva se 1,1 % cizinců v populaci, Slovensko má 1,2 % a Maďarsko má 2 % cizinců v populaci. U Polska a Litvy jsou tato čísla podhodnocena z důvodu vysokého počtu přijatých občanství imigranty v cílových zemích.²⁰

Česká republika se s 4 % zastoupením cizinců v populaci řadí pod průměr EU a to jak u imigrantů pocházejících z jiné členské země EU, tak i u občanů z třetích zemí.

Vývoj imigrace měřené dle státního občanství cizinců v letech 2000 až 2010 znázorňuje přehled níže. Počty cizinců jsou udávány v tisících a dle jednotlivých států EU. U hodnoty EU27, jež značí celkové hodnoty všech 27 členských států EU, jsou čísla uváděna od roku 2007, kdy přibyly k 25 státům EU poslední dva státy – Rumunsko a Bulharsko.

---

²⁰ VASILEVA, K. *Population and social conditions: KS-SF-11-034-EN-N*, s. 2.

Tab. 2.: Cizinci dle státního občanství v tisících, 2000 - 2010

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
EU27	:	:	:	:	:	:	:	28 914	30 798	31 822	32 489
Belgie	897	862	847	850	860	871	900	932	971	1 009	1 053
Bulharsko	:	26	:	:	:	:	26	26	24	24	:
Česká republika	239	180	164	179	195	193	258	296	348	408	424
Dánsko	259	259	267	265	271	268	270	278	298	320	330
Německo	7 336	7 268	7 318	7 348	7 342	7 288	7 289	7 256	7 255	7 186	7 131
Estonsko	274	:	:	:	:	:	242	236	229	214	213
Irsko	120	148	279	242	215	246	459	452	554	441	384
Řecko	:	762	:	:	891	:	884	888	906	930	955
Španělsko	820	1 164	1 561	2 189	2 772	3 371	4 003	4 606	5 262	5 651	5 664
Francie	:	:	:	3 263	:	3 623	3 510	3 650	3 674	3 738	3 769
Itálie	1 271	:	:	1 549	1 990	2 402	2 671	2 939	3 433	3 891	4 235
Kypr	58	62	66	73	84	98	110	118	125	125	127
Lotyšsko	610	582	557	535	515	487	457	433	415	404	392
Litva	:	35	:	:	:	32	33	40	43	42	37
Lucembursko	:	162	167	171	178	184	191	198	206	215	216
Maďarsko	153	116	116	116	130	144	156	168	177	186	200
Malta	9	10	10	10	11	12	12	14	15	18	18
Nizozemsko	652	668	690	700	702	699	691	682	688	637	652
Rakousko	699	711	730	747	754	774	797	805	835	864	876
Polsko	:	41	41	42	42	43	49	55	58	48	45
Portugalsko	191	216	225	239	:	:	276	435	446	443	457
Rumunsko	:	:	26	:	26	26	26	26	26	31	:
Slovinsko	43	42	45	45	45	44	49	54	69	71	82
Slovensko	:	:	:	30	30	22	26	32	41	53	63
Finsko	88	91	99	104	107	108	114	122	133	142	155
Švédsko	487	477	476	474	476	481	480	492	524	548	590
Spojené království	2 460	2 658	:	2 760	2 941	3 066	3 425	3 660	4 021	4 184	4 362

Pozn.: Znak : v tabulce znamená, že dané hodnoty nejsou k dispozici.

Zdroj: Eurostat

Celkový počet imigrantů v EU každoročně vzrůstá. V Německu, kde je počet imigrantů největší, je od roku 2006 drobný pokles, ale stále je tato země na 1. místě v celkovém objemu cizinců. Naopak ve Španělsku, které je druhé v pořadí v žijících imigrantech, počet cizinců každoročně narůstá již od roku 2000, stejně jako ve Spojeném království.

Česká republika se v počtech imigrantů nachází za Portugalskem, ale na rozdíl od této země počet občanů cizích zemí na jejím území od roku 2006 nepřetržitě stoupá. Stejně tak

u států, které společně s Českou republikou vstoupily v roce 2004 do EU, stoupá počet imigrantů od roku 2006 v Maďarsku, na Slovensku, na Maltě a v Slovinsku.

V roce 2010 byl imigrační proud ze třetích zemí v průměru silnější než imigrace v rámci členských států. Česká republika má na svém území menší procento cizinců ve své populaci, než žije v průměru na území EU. Počet imigrantů každoročně roste, jak v rámci celkových součtů v EU, tak i v ČR.

5 Struktura imigračních toků

V této kapitole jsou imigrační toky charakterizovány dle země původu imigrantů a dle vzdělanosti migrantů. Snahou je ukázat odkud imigranti do jednotlivých zemí EU přicházejí a z jakého důvodu. Kapitola je rozdělena na tři části. První část je zaměřena na důvody k imigraci. V sekci *Země původu imigrantů* je bližší pohled věnován zdrojovým zemím imigrantů, zda náleží, či nenáleží do EU, odkud cizinci nejčastěji přicházejí. Následuje detailnější popis nejvyššího dosaženého vzdělání cizinců v komparaci se vzdělaností obyvatelstva členských zemí.

5.1 Imigrace dle důvodu

Imigrační proudy můžeme charakterizovat i podle důvodu, z jakého imigranti do jednotlivých států přicházejí. Toto je možné pouze u cizinců pocházejících ze třetích zemí, protože obyvatelé členských států se mohou pohybovat po území EU svobodně, bez udání příčiny jejich migrace.

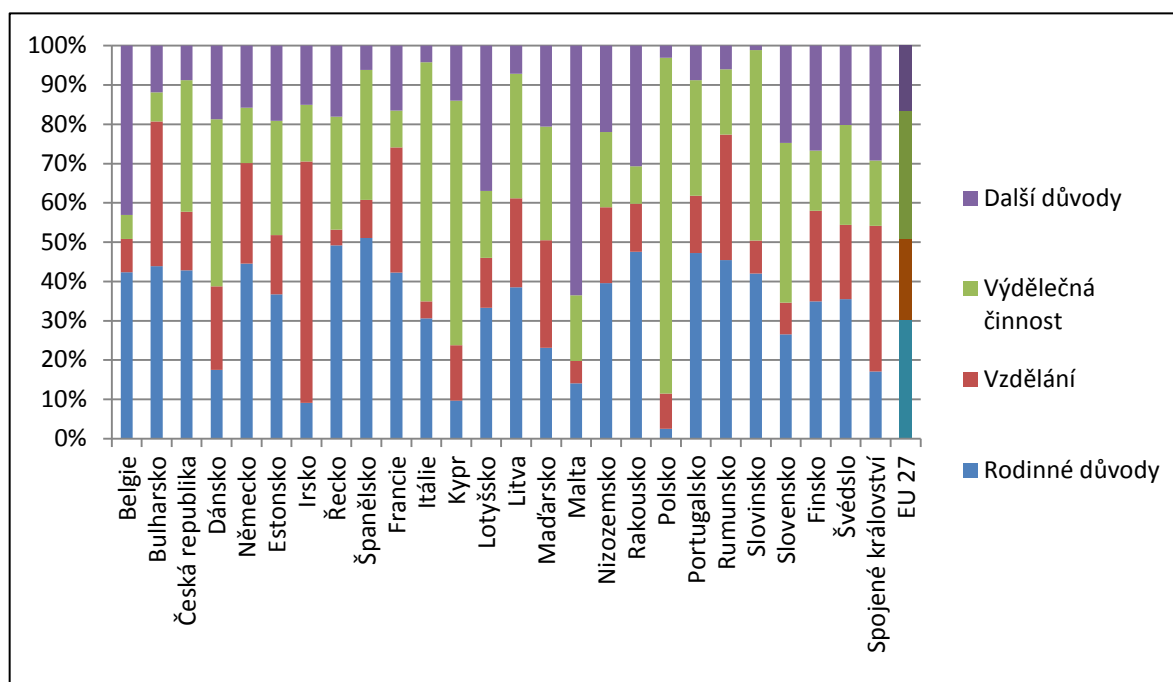
Jaké jsou důvody k přistěhování do členských zemí, bylo zjišťováno při udělení prvního povolení k pobytu. Povolení k pobytu bylo poskytováno cizincům pocházejících ze třetích zemí na dobu nejméně 3 měsíců, aby mohli na území členských států legálně pobývat. Jsou zde zahrnuti i občané ze zemí mimo EU, kteří obdrželi zvláštní imigrační statusy, jako je vízum, status uprchlíka atd.²¹

Graf *Povolení k pobytu ve státech EU, dle důvodu, 2010* zobrazuje rozložení příčin, za jakých bylo osobám s cizím občanstvím, které si poprvé žádaly o povolení k pobytu, popřípadě si povolení k pobytu obnovovaly po 6 měsících od vypršení předešlého povolení, uděleno povolení k pobytu na území jednotlivých členských zemí. Není zde znázorněno Lucembursko, protože pro tuto zemi číselné hodnoty nebyly k dispozici.

---

²¹ SCARNICCHIA, L. *Population and social conditions: KS-SF-11-043-EN-N*, s. 8.

Obr. 2: Povolení k pobytu ve státech EU, dle důvodu, 2010

Zdroj: Eurostat.

V členských státech Evropské unie bylo vydáno v roce 2010 více než 2,5 miliónů nových povolení k pobytu. Ve srovnání s rokem 2008 je toto číslo vyšší o 132 tisíc, ale stále tento objem (2,6 mil.) vydaných povolení občanům ze třetích zemí nepřekonal rok 2007.²²

V evropském průměru byla nejpočetnějším důvodem povolení výdělečná činnost. Bylo vyhověno přibližně 800 tisícům žádostem občanů ze třetích států za účelem výdělku, což je 32 % z celkového rozdělení. Druhou nejčtetnější udanou příčinou byly rodinné důvody (30 %), žádosti kvůli vzdělání byly v roce 2010 podány z 21 % a ostatní důvody tvořily 17 %, což je přibližně 400 tisíc nových povolení k pobytu.²³

Nejvíce žádostem bylo vyhověno ve Spojeném království, následováno Itálií, Španělskem a Francií. Prvních deset států uspokojilo společně 2,2 mil. žádostí, zahrnující i Českou republiku, jež se v počtu povolení cizincům ze zemí mimo EU umístila na 10. místě.²⁴

Ve Spojeném království je nejčastějším důvodem k udělení povolení k pobytu vzdělání. Druhým státem s největším absolutním počtem povolení k pobytu za účelem studia je Francie, třetí zemí v pořadí je Německo. V poměru vydaných povolení z důvodu studia k celkovému počtu povolení je na prvním místě Irsko.

²² Eurostat

²³ Eurostat

²⁴ Eurostat

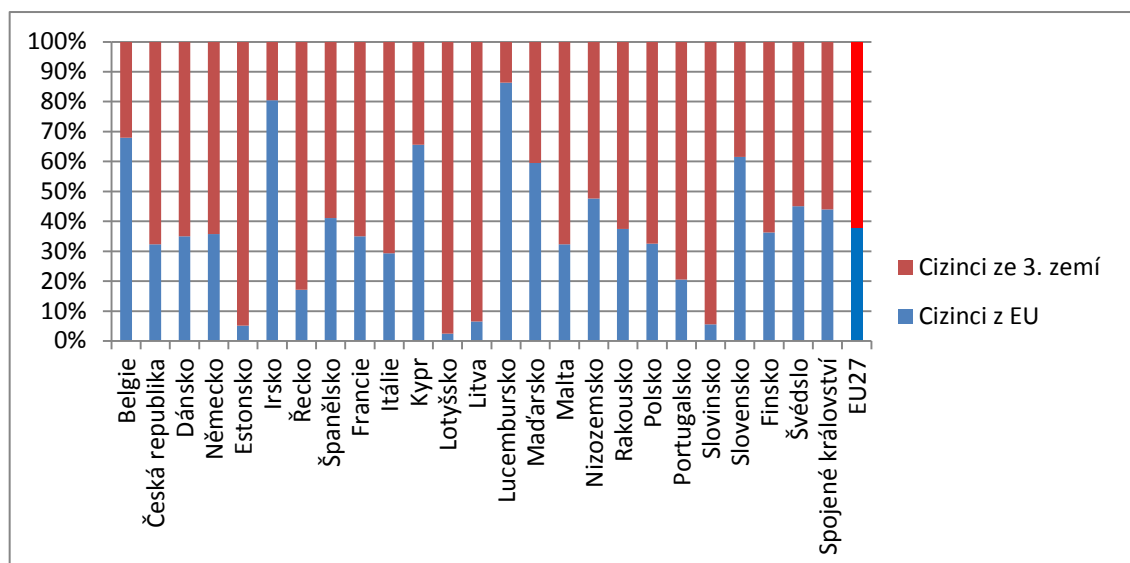
Nejvíce povolení z rodinných důvodů v roce 2010 vydaly Itálie, Španělsko a Spojené království. V České republice byl tento důvod také primární (43 %), následován výdělečnou činností (33 %), vzděláním (15 %) a dalšími důvody (9 %). Podobný počet povolení kvůli rodině vydalo také Rakousko. Tato země se ale od České republiky liší v poměrovém zastoupení ostatních prvků, protože cizinci obdrželi v Rakousku např. povolení k pobytu kvůli výdělečné činnosti pouze z 9 %. Opačný trend vykazuje Polsko s největším procentuálním zastoupením výdělečné činnosti (85 %). Co se týká kvantity povolení, předčili Poláci Českou republikou trojnásobně. Slovenská republika je v celkových počtech na spodních příčkách žebříčku. V poměrovém zastoupení jednotlivých příčin na Slovensku dominují také nová povolení kvůli výdělku, stejně jako u Polska.

5.2 Země původu imigrantů

V této části práce je bližší pohled věnován zemi původu imigrantů. Je zde snahou popsat z jaké země přišly nejpočetnější skupiny imigrantů v jednotlivých členských zemích.

V grafu je možné vidět poměrové zastoupení cizinců dle občanství z členských zemí EU a cizinců pocházejících ze zemí mimo EU, jež jsou nazvány souhrnně *Cizinci ze třetích zemí*. Protože občané členských států EU mají podobná práva, jak ve své domácí zemi, tak i v imigrační zemi, jsou pro větší pochopení struktury imigračních toků uváděny odděleně. Cizinci pocházející z členských zemí EU jsou vyznačeni modře a cizinci ze třetích zemí červeně.

Obr. 3: Rozdělení cizinců podle občanství, 2010

Pozn.: Pro státy Bulharsko, Rumunsko a Litvu nejsou data k dispozici.

Zdroj: Eurostat, vlastní zpracování.

Mezi země, kde cizinci z EU výrazně převažují nad cizinci s občanstvím v cizích zemích, patří Lucembursko, Irsko, Belgie, Kypr, Slovensko a Maďarsko. Na druhé straně spektra, čili země s největším počtem cizinců z 3. zemí, je Lotyšsko, Estonsko, Slovinsko, Litva a Řecko. Všechny tyto státy vykazují historické politické propojení se zeměmi, jež nejsou členy EU.

Jaké národnosti jsou cizinci v zemích EU, ukazuje následující tabulka. Jsou zde zaznamenány absolutní počty cizinců dle občanství u prvních pěti národností a také jejich procentuální zastoupení z celkového počtu cizinců v dané zemi. Data pro všechny země EU nejsou k dispozici, chybí 11 zemí (Bulharsko, Estonsko, Řecko, Francie, Kypr, Litva, Lotyšsko, Malta, Rakousko, Rumunsko, Spojené království a Lucembursko).

Tab. 3: Nejčetnější občanství cizinců v tisících zemí EU s dostupnými údaji, 2010

Belgie			Česká republika			Dánsko		
Občané		(%)	Občané		(%)	Občané		(%)
Itálie	165,1	15,7	Ukrajina	130,9	30,8	Turecko	29,0	8,8
Francie	140,2	13,3	Slovensko	73,4	17,3	Polsko	21,1	6,4
Nizozemsko	133,5	12,7	Vietnam	60,8	14,3	Německo	21,1	6,4
Maroko	81,9	7,8	Rusko	28,3	6,7	Irák	16,7	5,1
Španělsko	45,2	4,3	Polsko	19,3	4,5	Norsko	15,0	4,5
Ostatní	486,9	46,2	Ostatní	111,7	26,3	Ostatní	226,9	68,8
Finsko			Itálie			Irsko		
Občané		(%)	Občané		(%)	Občané		(%)
Rusko	28,2	18,2	Rumunsko	887,8	21,0	Polsko	90,2	23,5
Estonsko	25,5	16,5	Albánie	466,7	11,0	Spojené království	84,2	21,9
Švédsko	8,5	5,5	Maroko	431,5	10,2	Litva	36,4	9,5
Somálsko	5,6	3,6	Čína	188,4	4,4	Lotyšsko	19,8	5,2
Čína	5,2	3,4	Ukrajina	174,1	4,1	Rumunsko	11,8	3,1
Ostatní	81,6	52,8	Ostatní	2 086,6	49,3	Ostatní	142,0	36,9
Maďarsko			Nizozemsko			Německo		
Občané		(%)	Občané		(%)	Občané		(%)
Rumunsko	72,8	36,4	Turecko	90,8	13,9	Turecko	1 762,8	24,7
Německo	18,7	9,4	Německo	68,4	10,5	Itálie	556,1	7,8
Ukrajina	17,2	8,6	Maroko	66,6	10,2	Polsko	425,6	6,0
Čína	11,2	5,6	Polsko	43,1	6,6	Řecko	297,7	4,2
Srbsko	10,2	5,1	Spojené království	41,4	6,4	Chorvatsko	234,4	3,3
Ostatní	69,9	35,0	Ostatní	341,9	52,4	Ostatní	3 854,3	54,1
Polsko			Portugalsko			Slovensko		
Občané		(%)	Občané		(%)	Občané		(%)
Ukrajina	10,2	22,5	Brazílie	116,6	25,5	Česká republika	8,3	13,3
Německo	4,4	9,8	Ukrajina	52,4	11,5	Ukrajina	5,9	9,4
Rusko	4,2	9,2	Kapverdy	49,4	10,8	Rumunsko	5,4	8,6
Bělorusko	3,2	7,1	Rumunsko	32,5	7,1	Polsko	5,4	8,5
Vietnam	2,9	6,3	Angola	26,8	5,9	Maďarsko	4,6	7,3
Ostatní	20,5	45,1	Ostatní	179,6	39,3	Ostatní	33,2	52,9
Slovinsko			Španělsko			Švédsko		
Občané		(%)	Občané		(%)	Občané		(%)
Bosna a Hercegovina ^a	39,0	47,5	Rumunsko	823,1	14,5	Finsko	74,1	12,5
Republika Makedonie	9,1	11,1	Maroko	740,8	13,1	Irák	55,1	9,3
Chorvatsko	7,8	9,5	Ekvádor	391,9	6,9	Dánsko	40,3	6,8
Srbsko	7,1	8,7	Spojené království	384,1	6,8	Polsko	38,6	6,5
Ukrajina	1,1	1,4	Kolumbie	287,0	5,1	Norsko	35,2	6,0
Ostatní	18,0	22,0	Ostatní	3 036,5	53,6	Ostatní	347,3	58,8

Zdroj: VASILEVA, K. Population and social conditions, Eurostat, s. 4, vlastní zpracování.

Nejvíce cizinců pochází z Turecka a Rumunska. Každý z těchto dvou národů měl v roce 2010 více jak 2 mil. občanů žijících v cizině.²⁵ Mezi pět nejvíce migrujících národů do dalších členských zemí patřilo již zmíněné Rumunsko, dále Polsko, Itálie, Portugalsko a Spojené království. Itálie předčila oproti roku 2008 Bulharsko a Německo se svým čtyřikrát větším počtem vystěhovalých občanů do EU.²⁶ Třetí země jsou v roce 2010 nejvíce zastoupeny tureckými občany, Marokem, Albánií, Čínou, Ukrajinou a Ruskem. Toto pořadí je v porovnání s rokem 2008 odlišné, protože na prvním místě z třetích zemí byli občané Maroka (1,57 mil.), Číny (0,97 mil.), Indie (0,93 mil.), Albánie (0,81 mil.), Ukrajiny (0,80 mil.) a Brazílie (0,62 mil.).²⁷

5.3 Vzdelanost imigrantů

Výraznou charakteristikou imigračních proudů je vzdelanost imigrantů. V následující kapitole bude pozornost upírána na vzdelanost cizinců a populace členských zemí, ve kterých žijí. Cizinci jsou zaznamenáváni dle státního občanství a opět se zde nachází podrobnější dělení dle charakteristiky země, z níž pocházejí a která je buď součástí Evropské unie, nebo patří do kolonky *Třetí země*. Vzdelání je děleno na základní – primární, středoškolské – sekundární a vysokoškolské – terciární. Rozdělení je harmonizováno dle *International Standard Classification of Education (ISCED 1997)*.²⁸

Ve dvou následujících grafech je zobrazeno nejvyšší dosažené vzdělání v jednotlivých státech EU. V prvním grafu je vzdelanost celkové populace a ve druhém je ukázán poměr nejvyššího dosaženého vzdělání u občanů cizí státní příslušnosti neboli cizinců. Bohužel pro země jako Bulharsko, Lotyšsko, Polsko, Rumunsko a Slovensko nejsou některé hodnoty vzdělání u cizinců k dispozici.

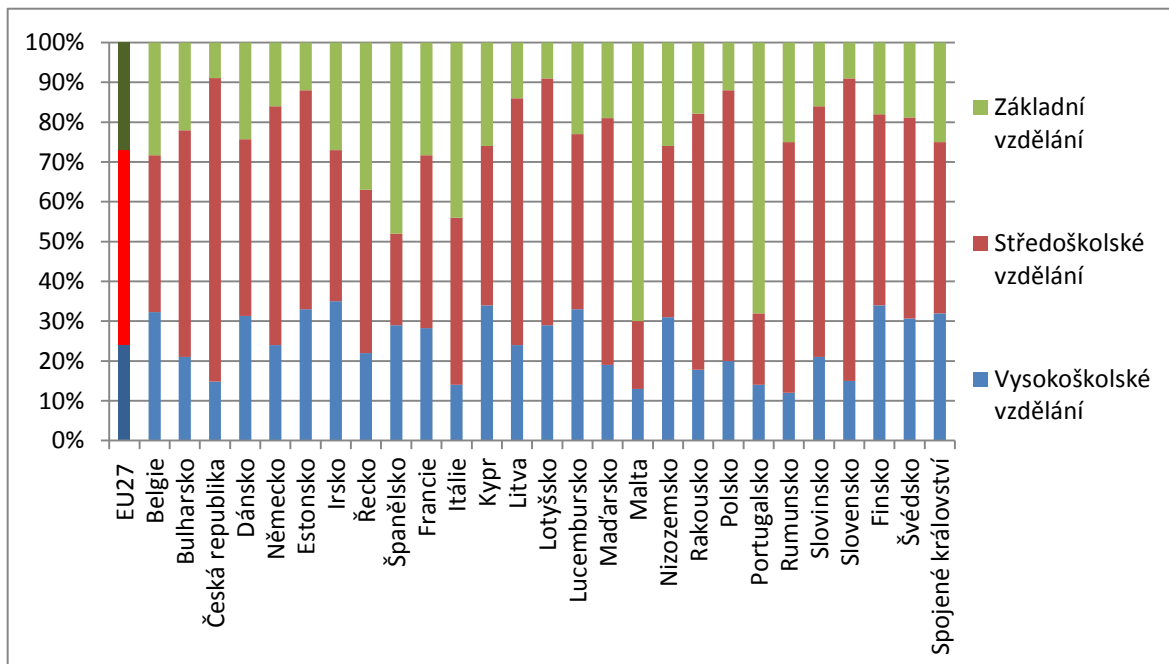
²⁵ VASILEVA, K. *Population and social conditions: KS-SF-11-034-EN-N*, s. 3.

²⁶ OBLAK FLANDER, A. *Population and social conditions: KS-SF-11-001-EN-N*, s. 5.

²⁷ OBLAK FLANDER, A. *Population and social conditions: KS-SF-11-001-EN-N*, s. 5.

²⁸ KRASZEWSKA, K. a kol. *Indicators of Immigrant Integration: A Pilot Study 2011*, s. 27.

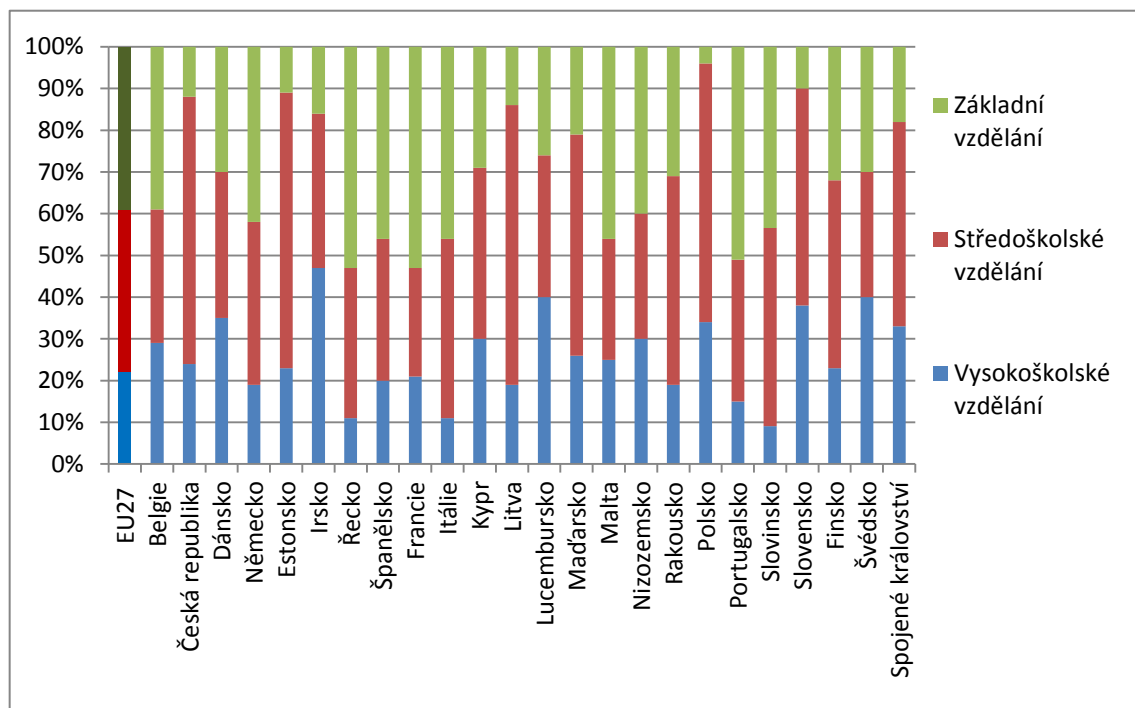
Obr. 4.: Rozložení nejvyššího dosaženého vzdělání v jednotlivých zemích v celkové populaci ve věku 20-64 let, 2009

Zdroj: KRASZEWSKA, K. a kol. Indicators of Immigrant Integration: A Pilot Study 2011, vlastní zpracování.

Pokud vezmeme v potaz součet hodnot středoškolského a vysokoškolského vzdělání, je Česká republika na prvním místě, následovaná Litvou, Slovenskem, Estonskem a Polskem. Nejnižší poměr v celkové populaci má Malta a Portugalsko, což značí, že tyto státy mají největší procento občanů ve věku 20 až 64 let, kteří dosáhli pouze základního vzdělání.

Obr. 5.: Rozložení nejvyššího dosaženého vzdělání v jednotlivých zemích u cizích státních občanů ve věku 20-64 let, 2009

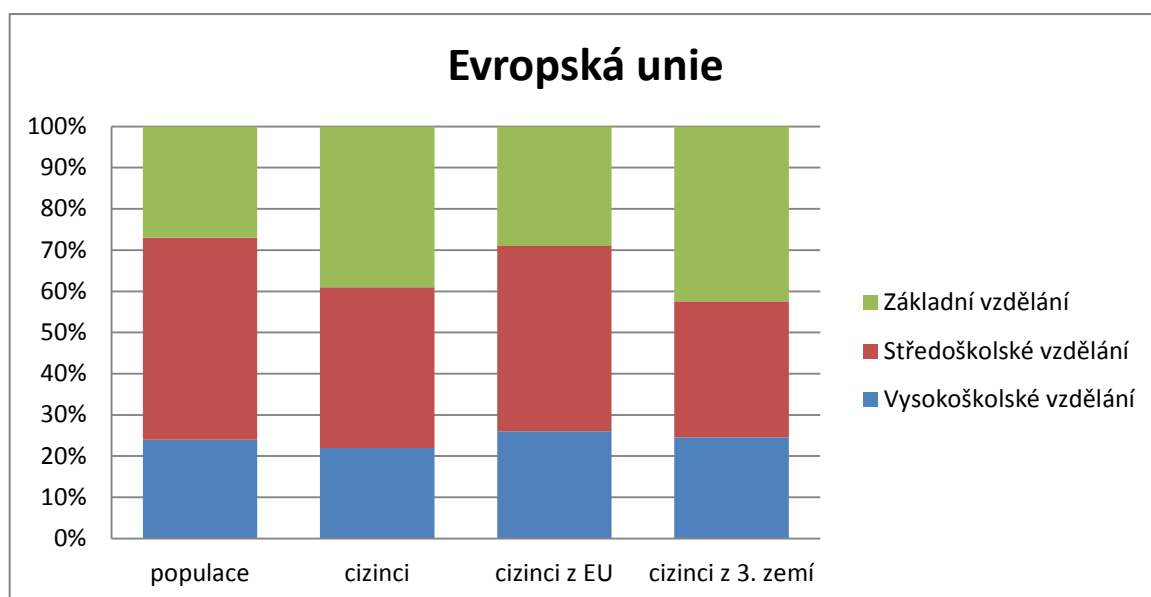
Zdroj: KRASZEWSKA, K. a kol. Indicators of Immigrant Integration: A Pilot Study 2011, vlastní zpracování.

Největší poměr cizinců se základním vzděláním mají Řecko (53 %), Francie (53 %) a Portugalsko (52 %). Naopak nejmenší procentuální zastoupení cizinců pouze se základním vzděláním je v Estonsku (11 %) a v České republice (12 %).

Větší vzdělanost cizinců (středoškolské a vysokoškolské vzdělání nad 80 %) vykazují státy v následujícím pořadí od největší po nejmenší vzdělanost: Polsko (96 %), Slovensko (90 %), Estonsko (89 %), Česká republika (88 %), Lotyšsko (86 %) a Spojené království (82 %). Evropský průměr terciární a sekundární vzdělanosti je 61 %, což je o 27 % méně, než vykazují cizinci v České republice.

Na následujících grafech je možno pozorovat rozložení vzdělanosti jak na celkové populaci, tak u cizinců. Na prvním grafu je znázorněn průměr EU a na druhém grafu je ČR.

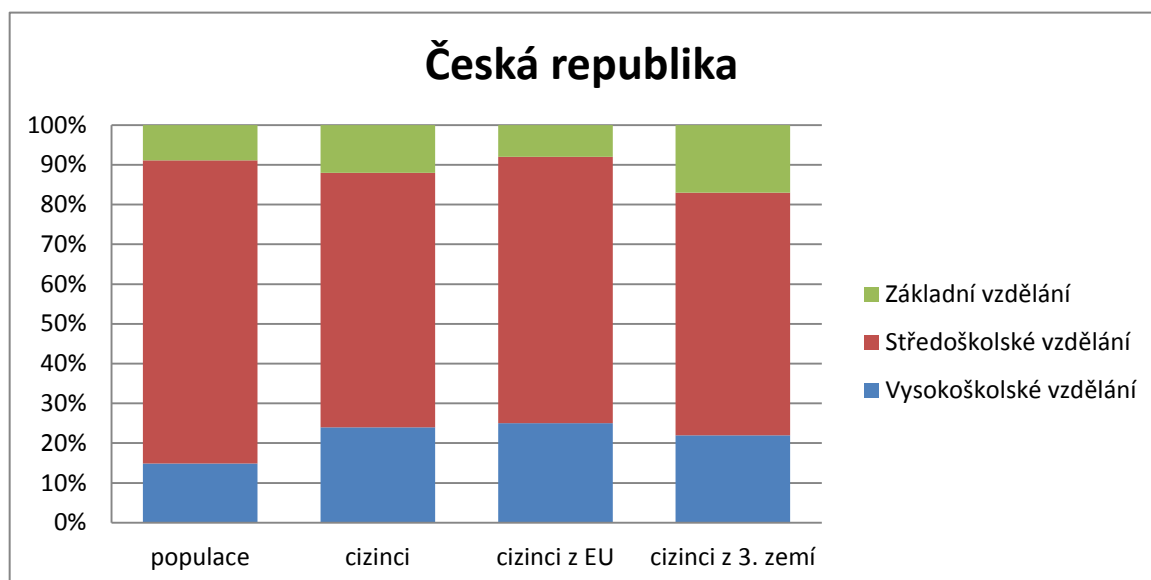
Obr. 6.: Rozložení nejvyššího dosaženého vzdělání v Evropské Unii podle státního občanství, 2009

Zdroj: KRASZEWSKA, K. a kol. Indicators of Immigrant Integration: A Pilot Study 2011, vlastní zpracování.

V evropském průměru je vzdělanost občanů EU ve věku 20 až 64 let v roce 2009 vyšší, než je vzdělanost cizinců, a to i u cizinců pocházejících z dalších států EU. Nejnižší vzdělanost vykazují cizinci z třetích zemí.

Obr. 7.: Rozložení nejvyššího dosaženého vzdělání v České republice podle státního občanství, 2009

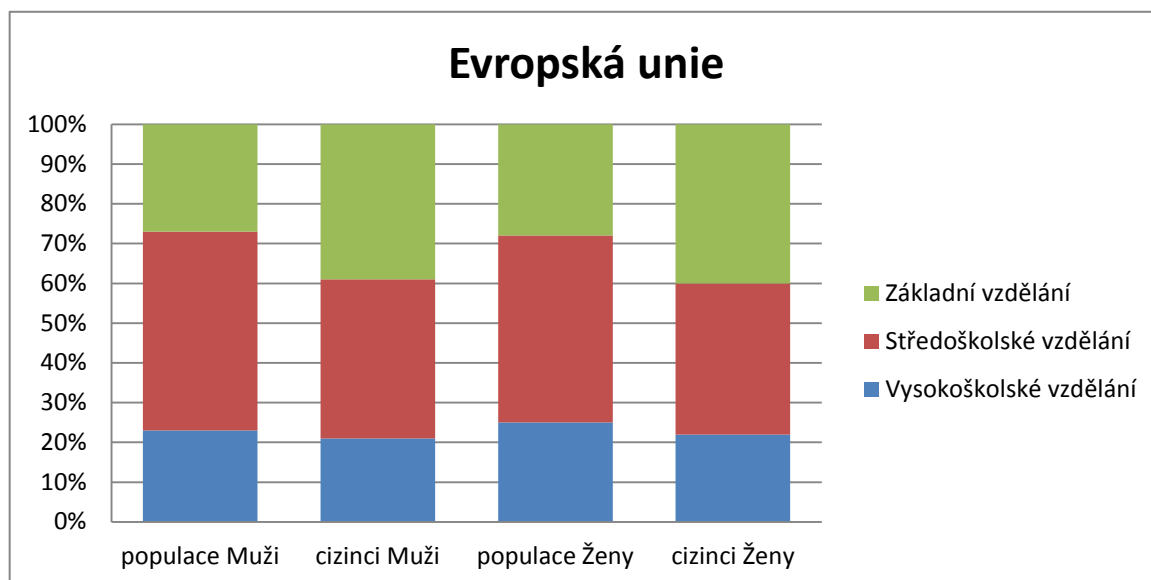
Zdroj: KRASZEWSKA, K. a kol. Indicators of Immigrant Integration: A Pilot Study 2011, vlastní zpracování.

V České republice je vzdělanost cizinců ze třetích zemí pod vzdělaností české populace a naopak vzdělanost cizinců z EU mezi 20 a 64 rokem je nad populací v ČR.

Srovnáme-li Českou republiku s celkovými počty v EU je vzdělanost cizinců v ČR mnohem vyšší než vykazuje evropský průměr.

Komparaci nejvyššího dosaženého vzdělání u mužů a žen nabízejí následující grafy. Hodnoty jsou nejprve zobrazeny pro průměr EU a následně pro ČR. Další dva grafy přibližují rozložení vzdělanosti dle pohlaví u cizinců. Pro srovnání jsou opět uvedena rozložení EU a ČR.

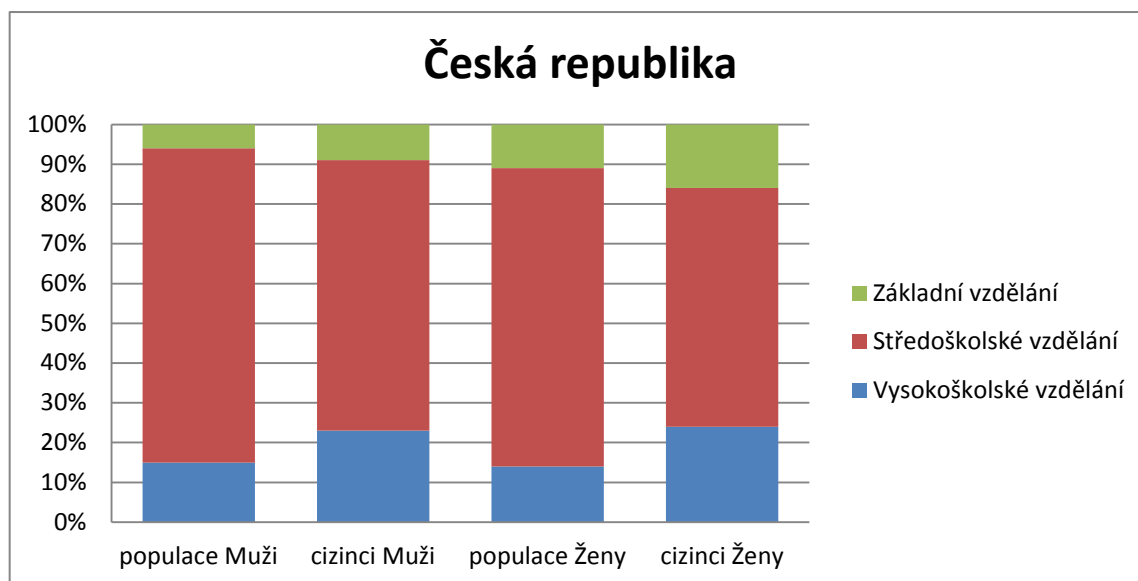
Obr. 8.: Rozložení nejvyššího dosaženého vzdělání v Evropské unii podle státního občanství a pohlaví

Zdroj: KRASZEWSKA, K. a kol. Indicators of Immigrant Integration: A Pilot Study 2011, vlastní zpracování.

Středoškolská vzdělanost cizinců je v průměru o 10 % nižší než u domácí populace v EU a u základního vzdělání je schodek ještě podstatně větší. Rozdíly v terciárním vzdělání nejsou tolik výrazné a ženy nepatrně převyšují muže. Mužští obyvatelé v EU jsou vzdělanější než muži cizinci a to samé platí i o jejich protějšcích.

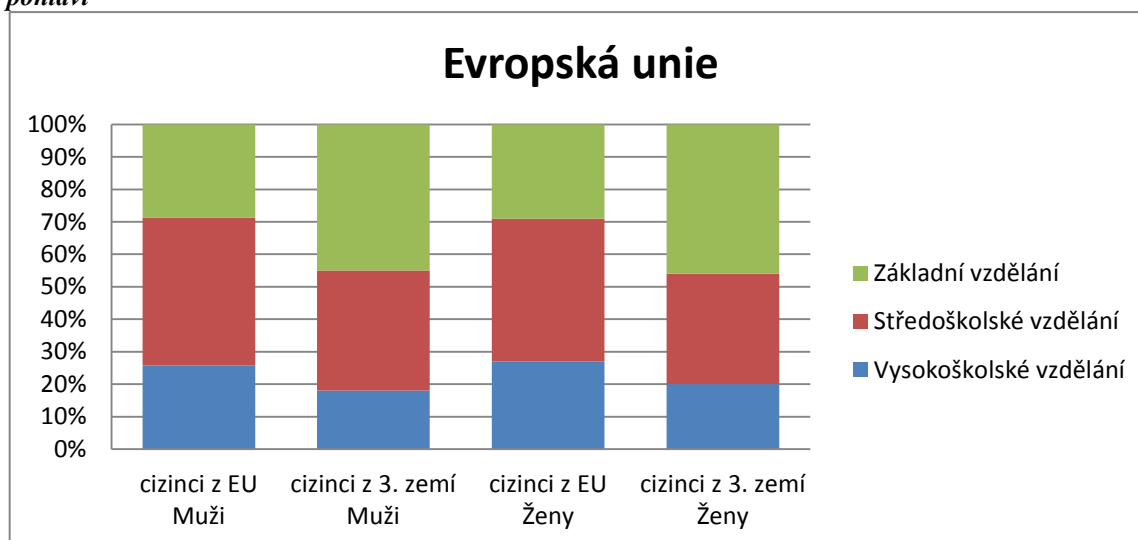
Obr. 9.: Rozložení nejvyššího dosaženého vzdělání v České republice podle státního občanství a pohlaví

Zdroj: KRASZEWSKA, K. a kol. Indicators of Immigrant Integration: A Pilot Study 2011, vlastní zpracování.

Vysokoškolská vzdělanost cizinců převyšuje české obyvatelstvo. V poměru jednotlivých pohlaví je úroveň terciárního vzdělání o 1 % vyšší u českých mužů oproti ženám, a naopak o 1 % nižší u cizích mužů oproti ženám. Nejpočetnější skupinou pouze se základním vzděláním jsou ženy cizího státního občanství.

Obr. 10.: Rozložení nejvyššího dosaženého vzdělání cizinců v Evropské unii podle státního občanství a pohlaví

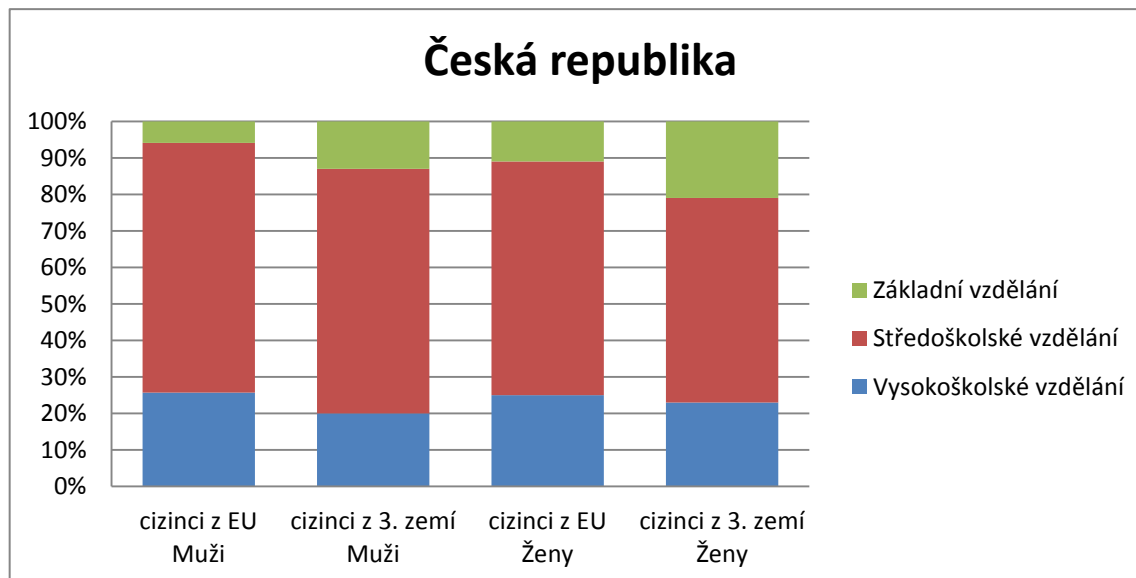

Zdroj: KRASZEWSKA, K. a kol. Indicators of Immigrant Integration: A Pilot Study 2011, vlastní zpracování.

V průměru EU je výše vzdělání mezi pohlavími přibližně stejná. Rozdíl je velmi patrný, jestli cizinci pochází z EU, nebo ze třetích zemí. U cizinců z EU převyšují muži ženy při

součtu sekundárního a terciárního vzdělání o 1 % a u cizinců ze třetích zemí je tento rozdíl 2 %. Ženy cizinky naopak tento trend vykazují u terciárního vzdělání.

Obr. 11.: Rozložení nejvyššího dosaženého vzdělání cizinců v České republice podle státního občanství a pohlaví

Zdroj: KRASZEWSKA, K. a kol. Indicators of Immigrant Integration: A Pilot Study 2011, vlastní zpracování.

Cizinci pocházející z EU jsou vzdělanější oproti cizincům ze třetích zemí, ale rozdíl není tolik výrazný jako u stejného srovnání s daty EU. Muži s evropským státním občanstvím jsou vzdělanější než ženy, v součtu středoškolského a vysokoškolského vzdělání o 6 %, stejně jako u srovnání pohlaví ze třetích zemí, kde rozdíl činí také 6 %.

V následujícím textu bude větší pozornost upřena terciárnímu vzdělání. V tabulce ukazující hodnoty z roku 2009 s názvem *Podíl terciárního dosaženého vzdělání v % podle státního občanství a věku, 2009* je toto vzdělání rozepsáno pro jednotlivé státy EU, pro různé věkové kategorie a pro různé země původu. Základní věková kategorie nezahrnuje studující, kteří ač v dané době studovali na univerzitě, nepatří do souhrnu, protože v jejich případě nebylo terciární vzdělání ukončeno.

Tab. 4.: Podíl terciárního dosaženého vzdělání v % podle státního občanství a věku, 2009

	Celková populace			Cizinci			Z toho					
	Populace ve věku						Z EU			Z 3. zemí		
	20-64	Z toho		20-64	Z toho		20-64	Z toho		20-64	Z toho	
	25-54	55-64		25-54	55-64		25-54	55-64		25-54	55-64	
EU27	24	27	19	22	23	19	26	29	21	19	21	17
BE	32	36	23	29	32	21	32	36	21	24	26	23u
BG	21	24	19	:	:	:	:	:	:	:	:	:
CZ	15	17	11	24	28	16	25	32	:	22	24	28
DK	31	37	26	35	36	42	53	54	55	26	29	30u
DE	24	27	25	19	20	16	23	26	19	16	17	15
EE	33	37	33	23	24	29	:	:	:	23	24	30
IE	35	39	20	47	50	38	42	45	36	59	62	:
EL	22	25	14	11	12	23	17	19	:	10	10	22
ES	29	33	17	20	21	24	29	32	31	16	17	20
FR	28	32	18	21	24	11	21	24	14	21	23	8
IT	14	16	10	11	12	14	12	13	19	10	11	12
CY	34	38	20	30	32	31	30	32	29	31	33	:
LV	24	27	22	19	19	24	:	:	:	19	19	24
LT	29	33	22	:	:	:	:	:	:	:	:	:
LU	33	37	25	40	44	30	41	45	30	35	39	:
HU	19	21	16	26	27	:	20	21	:	42	43	:
MT	13	15	8	25u	24u	:	:	:	:	:	:	:
NL	31	34	27	30	32	28	43	47	30	21	22	24u
AT	18	20	16	19	21	19	32	34	34	12	13	10u
PL	20	24	13	34u	38u	:	:	:	:	36u	39u	:
PT	14	17	7	15	16	:	25	28	:	13	14	:
RO	12	14	9	:	:	:	:	:	:	:	:	:
SI	21	25	17	9u	11u	:	:	:	:	8u	9u	:
SK	15	17	12	38u	40u	:	:	:	:	:	:	:
FI	34	40	29	23	25	:	22	23	:	23	25	:
SE	31	35	27	40	45	28	43	49	29	37	41	26
UK	32	35	27	33	36	25	28	31	22	37	39	29

Pozn.: Znak „:“ v tabulce znamená, že dané hodnoty nejsou k dispozici a znak „u“ značí nespolehlivé hodnoty.

Zdroj: KRASZEWSKA, K. a kol. Indicators of Immigrant Integration: A Pilot Study 2011, s. 126.

Průměr EU v podílu vysokoškolského vzdělání je u populace mezi 20 a 64 rokem 24 %. U věkové skupiny mezi 25 a 54 rokem je podíl o 3 % větší, čili 27 % obyvatelstva dosáhlo vyššího vzdělání než středoškolského. Pouze 19% podíl obyvatelstva EU v letech 55 až 64 má toto vzdělání.

Největší podíl terciárního vzdělání zemí EU má Irsko (35 %). Na druhém místě je Kypr společně s Finskem (34 %) a zeměmi s třetím největším podílem občanů s vysokoškolským vzděláním jsou shodně Lucembursko a Estonsko (33 %). Naopak nejmenší podíl vzdělaných lidí na vysokoškolské úrovni má Rumunsko (12 %). O 1 % vyšší terciární vzdělanost má Malta (13 %). Třetí nejméně vysokoškolsky vzdělanou zemí

je Portugalsko. Česká republika se Slovenskem (15 %) v roce 2009 byla ve vysokoškolské vzdělanosti na 4. místě s nejmenším podílem terciární vzdělanosti, což je o 9 % méně než u evropského průměru.

Terciární vzdělanost cizinců v roce 2009 byla 22 %, což je o 2 % nižší než u populace EU. Největší procento terciárně vzdělaných imigrantů ve věku 20 až 64 let bylo v Irsku (47 %), následované Lucemburskem a Švédskem (40 %). Nejmenší podíl vysokoškolsky vzdělaných cizinců je v Řecku a v Itálii (11 %). Na třetím místě jsou v této vzdělanosti portugalské cizinci (15 %). Terciárně vzdělaných cizinců je v České republice 24 %, což je o 2 % vyšší než u průměru EU.

Další tabulka znázorňuje, jaké jsou rozdíly ve výši vzdělání v jednotlivých věkových segmentech a zemích mezi domácí populací a cizinci. Pokud jsou hodnoty označeny v hnědých tónech, byla celková populace dané země vysokoškolsky vzdělanější v roce 2009 než imigranti.

Tab. 5.: Rozdíl podílu terciárního dosaženého vzdělání v % mezi imigranty podle státního občanství a domácím obyvatelstvem podle věku, 2009

	Cizinci			Občané EU			Občané z 3. Zemí		
	Populace ve věku								
	20-64	Z toho		20-64	Z toho		20-64	Z toho	
	25-54	55-64		25-54	55-64		25-54	55-64	
EU27	-2	-4	0	2	2	3	-5	-6	-2
BE	-3	-4	-2	-1	0	-3	-9	-11	0
BG	:	:	:	:	:	:	:	:	:
CZ	9	11	6	11	15	:	7	7	17
DK	3	-1	17	21	17	30	-5	-8	4
DE	-6	-6	-9	-1	-1	-6	-8	-9	-11
EE	-10	-13	-3	:	:	:	-10	-13	-3
IE	12	11	17	7	6	15	24	23	:
EL	-10	-13	8	-5	-7	:	-12	-15	8
ES	-9	-11	8	0	-1	14	-13	-16	3
FR	-8	-8	-7	-7	-8	-4	-8	-9	-10
IT	-3	-4	4	-2	-3	9	-4	-4	2
CY	-4	-5	12	-4	-6	9	-3	-5	:
LV	-5	-9	2	:	:	:	-5	-9	2
LT	:	:	:	:	:	:	:	:	:
LU	7	7	5	8	8	5	2	2	:
HU	7	6	:	1	0	:	23	22	:
MT	12	9	:	:	:	:	:	:	:
NL	-1	-2	1	12	12	3	-10	-13	-3
AT	2	1	3	14	14	18	-6	-7	-6
PL	14	14	:	:	:	:	16	15	:
PT	0	-1	:	11	11	:	-1	-3	:
RO	:	:	:	:	:	:	:	:	:
SI	-12	-14	:	:	:	:	-13	-16	:
SK	23	23	:	:	:	:	:	:	:
FI	-11	-16	:	-12	-17	:	-11	-15	:
SE	10	10	1	13	14	2	7	6	-1
UK	1	0	-1	-5	-5	-5	4	4	3

Pozn.: Znak „:“ v tabulce znamená, že dané hodnoty nejsou k dispozici Zdroj: KRASZEWSKA, K. a kol. Indicators of Immigrant Integration: A Pilot Study 2011, s. 127.

Největší výkyvy v dosaženém vzdělání mezi domácí populací a cizinci jsou u Slovenska, Slovinska a Finska. Zatímco u první jmenované země vzdělanost cizinců převyšuje slovenskou populaci, ve druhém a třetím případě se jedná o občany cizí státní příslušnosti, kteří jsou v průměru méně vysokoškolsky vzdělaní než domácí obyvatelstvo, a to o 11 % v případě Finska a o 12 % u Slovinska. Evropská populace je vůči imigrantům více terciárně vzdělaná, a to o 2 %, a vůči cizincům ze třetích zemí je rozdíl ve vzdělanosti 5 %. Mezi cizinci žijícími v České republice je 9 % více vzdělaných vysokoškolsky, než je domácí obyvatelstvo.

Poměr vysokoškolsky vzdělaných cizinců ze třetích zemí je v Irsku a v Maďarsku největší. Nejmenší poměr těchto cizinců vůči domácí populaci byl naopak zaznamenán ve Španělsku, Slovinsku, Řecku a Finsku.

Největší rozdíly v terciárním vzdělání jsou v Maďarsku, kde je větší procento vysokoškolsky vzdělaných ze třetích zemí než z Evropské unie. V protikladu jsou migranti v Dánsku, Nizozemsku a v Rakousku, kteří mají větší procentuální zastoupení v univerzitně vzdělaných cizincích z EU a naopak státní příslušníci ze třetích zemí jsou v nejvyšší vzdělanostní třídě pod průměrem populace daných zemí.

Shrneme-li charakteristiku imigračních toků, noví imigranti přicházejí nejčastěji za účelem výdělků. Avšak tento důvod je v České republice až na druhém místě za rodinnými důvody. Z evropských zemí pochází největší počet imigrantů z Rumunska. Nejvíce přistěhovalců ze třetích zemí v roce 2010 bylo z Turecka. Vzdělanost imigrantů (zahrnující středoškolské a vysokoškolské vzdělání) je nižší než evropský průměr. Nejnižší vzdělanost vykazují imigranti ze třetích zemí. Tento trend platí i v ČR, ačkoliv naše země má procentuální zastoupení vzdělaných cizinců vyšší než EU. Naopak vysokoškolsky vzdělaní cizinci převyšují českou populaci o 9 %. Vzdělanost dle pohlaví se výrazně neodlišuje jak u domácí populace, tak i u imigrantů.

6 Ekonomická imigrace

Ekonomickou imigrací bereme v potaz imigraci za účelem zlepšení stávající ekonomické situace přistěhovalců. Ekonomická imigrace není ve statistických datech konkrétně zaznamenávána, ale je možné sledovat parametry, které u přistěhovalých cizinců ukazují na souvislost mezi jejich imigrací a ekonomickou činností v cílové zemi. Proto je v této kapitole postupně věnována pozornost několika statistickým údajům souvisejícím s ekonomickou činností přistěhovalých cizinců. Prvním z ukazatelů je počet vydaných povolení k pobytu za účelem výdělečné činnosti. Tento ukazatel, i když je svojí povahou k deskripci proudů ekonomické imigrace nejbližší, není dostatečný, protože z administrativních důvodů jsou tímto způsobem zaznamenáváni pouze imigranti ze třetích zemí. Dalším ukazatelem, který je v souvislosti s ekonomickou imigrací prezentován, je míra aktivity. Tento parametr zahrnuje imigranty jak zaměstnané, tak i nezaměstnané, kteří práci hledají, čili osoby, u kterých je možné předpokládat ekonomické důvody k imigraci, i když v dané době všichni práci nevykonávali a data neuvádí, zda ekonomické důvody byly primárním impulsem k migraci. Po této části kapitoly následuje detailněji rozbor zaměstnanosti a nezaměstnanosti, který je vždy dán do souvislosti s domácí populací cílové země.

O charakteru ekonomické imigrace detailněji vypovídá rozdělení imigrantů na osoby samostatně výdělečně činné a zaměstnance. Jak efektivně je kvalifikace pracujících imigrantů využívána, přibližuje *Míra dosažené kvalifikace nad kvalifikací požadovanou k výkonu zaměstnání*.

6.1 Imigrace z důvodu výdělečné činnosti

V této části je detailní pohled věnován novým povolením k pobytu, jež byla vydána za účelem pracovní činnosti občanům ze třetích zemí. Za nová povolení jsou považována také ta, která byla obnovena po 6 měsících od vypršení lhůty platnosti předešlého povolení. Kvůli nedávnému zařazení monitoringu povolení k pobytu Eurostatem nebyla data plně harmonizována v rámci všech členských států, konkrétně u Estonska, Maďarska, Rakouska, Polska a Slovenska jsou v číselných hodnotách zahrnuta i obnovená povolení. Naopak počty povolení u Dánska a Irska zahrnují pouze vydaná první povolení. U Francie byla měřena povolení znovu obnovena až po 12 měsících.

Vzhledem k rozdílnosti sběru dat a povaze ukazatele není možné brát tyto hodnoty jako striktní popis síly celkové ekonomické imigrace do jednotlivých členských zemí, ale je možné posoudit alespoň trendy přistěhovalců ze třetích zemí za ekonomickým účelem.

Tab. 6.: Povolení k pobytu z důvodu výdělečné činnosti v letech 2008 - 2010

	2008	2009	2010
EU 27	794 175	654 011	806 222
Belgie	7 097	5 391	4 134
Bulharsko	776	769	299
Česká republika	43 282	11 312	11 606
Dánsko	7 420	11 113	12 153
Estonsko	967	1 135	769
Finsko	5 722	2 754	2 936
Francie	21 784	19 650	18 163
Irsko	5 808	4 827	3 208
Itálie	272 791	235 966	359 051
Kypr	13 884	13 762	11 917
Litva	4 140	1 358	589
Lotyšsko	1 823	464	397
Lucembursko	950	669	463
Maďarsko	17 759	5 326	4 229
Malta	11 613	10 433	10 448
Německo	20 297	16 667	16 540
Nizozemsko	7 119	6 624	6 210
Polsko	18 664	11 123	86 839
Portugalsko	25 286	18 275	10 869
Rakousko	3 096	2 692	2 923
Rumunsko	9 039	4 724	1 700
Řecko	15 609	16 383	9 692
Slovensko	3 984	2 302	1 776
Slovinsko	24 954	11 910	3 659
Spojené království	139 733	116 668	121 386
Španělsko	96 319	102 736	85 187
Švédsko	14 259	18 978	19 079

Zdroj: Eurostat.

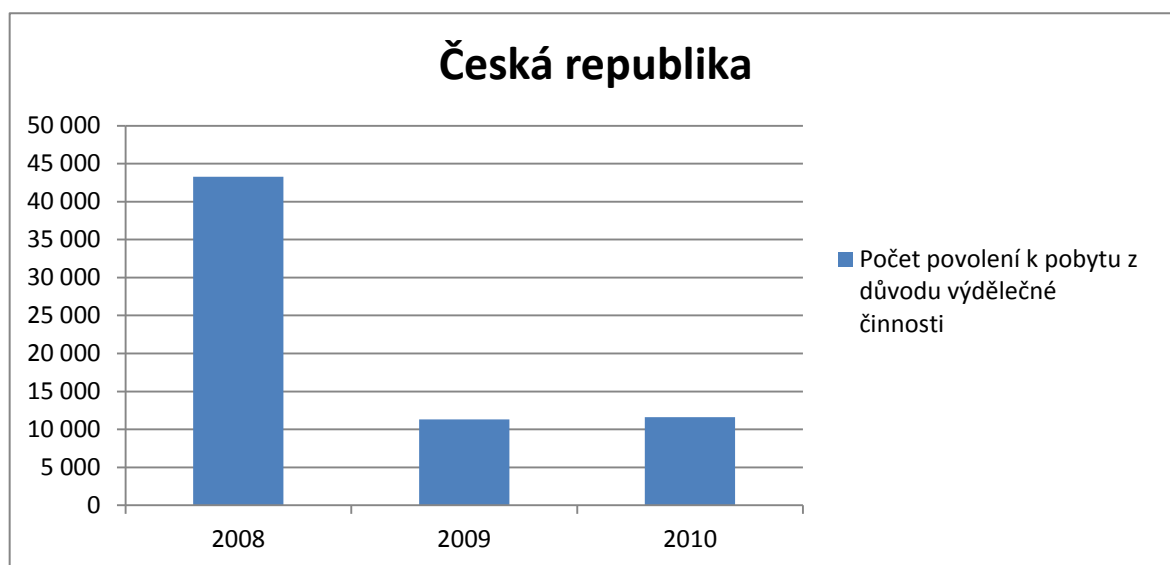
Nejvíce povolení z důvodu ekonomické činnosti bylo vydáno v Itálii. Druhý nejsilnější proud ekonomické imigrace ze třetích zemí směřoval do Spojeného království, na třetím místě bylo Španělsko, které v roce 2010 s intenzitou ekonomické migrace předčilo Polsko.

Jedinou zemí, kde je trendem rostoucí ekonomická imigrace, je Švédsko. V ostatních zemích byly značné výkyvy a není zde možné vypořádat společnou charakteristiku pro

většinu států. Síla ekonomické imigrace ze třetích zemí byla celkově v EU nejsilnější v roce 2010, kdy bylo uděleno 806 202 povolení k pobytu z důvodu výdělečné činnosti.

Následující graf zobrazuje vývoj ekonomické imigrace ze států mimo EU v České republice za roky 2008 až 2010.

Obr. 12: Povolení k pobytu z důvodu výdělečné činnosti v České republice v roce 2008, 2009, 2010

Zdroj: Eurostat.

Mezi roky 2008 a 2009 je viditelný značný propad udělených povolení z důvodů výdělečné činnosti, což je efekt ekonomické krize a poklesu zaměstnanosti v ČR v tomto období. Počet vydaných povolení je svázán s pracovními pozicemi, o které český občan neprojevil zájem. Protože zaměstnanost nadále klesala i v dalších letech, mnoho imigrantů volilo v roce 2010 jako přístupovou strategii do ČR podání žádosti o povolení k pobytu z rodinných důvodů (Meziroční nárůst oproti roku 2009 byl v počtu udělených žádostí z rodinných důvodů o 60 %).²⁹

Kolísavý počet vydaných povolení k pobytu z důvodu pracovní činnosti nemusí znamenat, že ekonomická imigrace sama o sobě kolísá, spíše se může jednat o rozdílnou taktiku přístupu imigrantů do zemí EU dle administrativních opatření jednotlivých států, což je i případ České republiky.

²⁹ Eurostat

6.2 Míra aktivity

Další z možností, jak kvantitativně charakterizovat ekonomickou imigraci, je hodnota *Míry aktivity*. Míra aktivity je procentuální zastoupení ekonomicky aktivních osob z celkového počtu osob ve věku 20 až 64 let. Tento ukazatel je součtem zaměstnaných a nezaměstnaných osob, které byly registrované na úřadu práce. V míře aktivity nejsou zahrnuty osoby, které se vzdělávaly, šly do předčasného důchodu, rozhodly se zůstat doma a starat se o domácnost či rodinu, nebo byly trvale nemocné či postižené.³⁰ Míra aktivity měřena u občanů cizího státního občanství je tedy svojí povahou nejbližší ke kvantitativnímu definování ekonomické imigrace.

Míru aktivity u populace jednotlivých členských států a u cizinců, kteří byli měřeni dle státního občanství, zobrazuje následující tabulka. Hodnoty jsou uvedeny v procentech k celkové populaci jednotlivých zemí a k celkovým počtům cizinců, zaznamenaných na území států EU v roce 2009.

---

³⁰ KEY FIGURES ON EUROPE. *Statistical pocketbook 2006: KS-EI-06-001-EN*, s. 64.

Tab. 7.: Míra aktivity dle státního občanství a věku v %, 2009

	Celková populace			Cizinci			Z toho					
							Z EU			Z 3. zemí		
	Populace ve věku											
	20-64		Z toho		20-64		Z toho		20-64		Z toho	
	25-54	55-64	25-54	55-64	25-54	55-64	25-54	55-64	25-54	55-64	25-54	55-64
EU27	76	85	49	75	80	53	79	85	53	73	77	53
BE	73	86	37	66	74	36	70	80	38	58	62	27u
BG	74	84	49	55u	70u	:	:	:	:	55u	70u	:
CZ	76	88	50	80	85	63	82	88	50	77	81	81
DK	82	90	60	76	79	62	86	90	72	71	74	51
DE	81	88	61	71	77	51	79	84	59	67	72	45
EE	81	88	67	83	91	63	88	93	:	83	90	64
IE	75	81	55	78	80	53	81	83	53	69	72	:
EL	73	83	44	79	82	70	74	80	65	80	82	72
ES	77	85	50	83	86	61	83	87	43	84	85	73
FR	76	89	41	66	75	41	73	85	41	63	69	42
IT	67	77	37	77	79	67	81	82	63	75	78	68
CY	80	87	58	79	83	45	82	87	43	75	79	65u
LV	81	89	61	78	85	64	72	91	:	78	85	64
LT	78	87	58	68u	80u	:	:	:	:	68u	81u	:
LU	74	85	39	78	86	47	79	87	47	69	73	:
HU	67	80	35	76	81	50u	77	83	:	71	74	:
MT	63	72	30	62	70	:	55u	69u	:	69	70u	:
NL	81	89	57	70	74	51	82	87	57	62	65	40
AT	78	88	42	72	78	47	77	84	59	69	74	40
PL	71	83	34	73	82	:	77u	100u	:	72	77u	:
PT	79	88	54	86	89	68	83	87	:	86	89	75
RO	68	79	44	69u	78u	:	:	:	:	67u	77u	:
SI	76	90	37	69	69	72u	100u	100u	:	68	68	71u
SK	75	87	43	73	78	:	72	75	:	:	:	:
FI	79	88	59	75	77	69	86	89	72u	68	70	:
SE	84	90	74	75	78	65	84	89	69	67	70	58
UK	79	85	60	76	80	62	83	87	63	70	75	61

Pozn.: Znak : v tabulce znamená, že dané hodnoty nejsou k dispozici. Znak u znamená, že hodnoty jsou nespolehlivé.

Zdroj: KRASZEWSKA, K. a kol. Indicators of Immigrant Integration: A Pilot Study 2011, s. 47.

Evropský průměr v míře ekonomické aktivity je u populace mezi 20 a 64 rokem 76 %. U věkové skupiny mezi 25 a 54 rokem je podíl o 9 % vyšší, čili 85 % populace EU v této věkové kategorii tvoří pracovní sílu. Pouze 49 % podílu obyvatelstva členských zemí v letech 55 až 64 je ekonomicky aktivní v roce 2009.

Největší podíl pracovní síly v roce 2009 z evropských zemí má Dánsko (82 %). Na druhém místě je Německo, společně s Estonskem, Litvou a Nizozemskem (81 %). Zemí s třetím největším podílem aktivních občanů je Kypr (80 %). Naopak nejmenší podíl občanů tvořící pracovní sílu má Malta (63 %). O 4 % vyšší pracovní sílu má Itálie a Maďarsko (67 %). Třetí zemí s nejnižším procentem aktivních obyvatel je Rumunsko (68 %). Česká

republika, společně s Francií a Slovinskem, vykazovala v roce 2009 pracovní sílu 76 %, což je na stejné úrovni s evropským průměrem.

Aktivita cizinců v roce 2009 byla 75 %, což je o 1 % nižší než u evropské populace. Největší procento pracovní síly tvořené cizinci dle státního občanství bylo v Portugalsku (86 %), následované Estonskem a Španělskem (83 %). Nejmenší podíl aktivních imigrantů je na Maltě (62 %), dále pak ve Francii a v Belgii (66 %).

Nejsilnější ekonomická imigrace ze třetích zemí měřená dle míry aktivity cizinců je do Portugalska a Španělska. V České republice tvoří ekonomická imigrace 82 % všech cizinců a 77 % v případě cizinců s občanstvím státu mimo EU, což je v obou případech nad evropským průměrem a nad mírou aktivity českého obyvatelstva (76 %).

Rozdíly v míře aktivity mezi imigranty a populací cílové země zobrazuje tabulka *Rozdíl v míře aktivity v % podle státního občanství a věku, 2009*. Záporné rozdíly jsou znázorněny odstíny hnědé barvy a kladný rozdíl je vyznačen škálou modré. Například míra aktivity cizinců Evropské unie ve věku 20 až 64 let je 75 % a míra celkové populace je také 75 %, proto je celkový rozdíl 0. V odpovídající kolonce tabulky je tedy napsáno „0“ a okénko je bílé.

Tab. 8: Rozdíl v míře aktivity v % podle státního občanství a věku, 2009

	Cizinci			Cizinci z EU			Cizinci z 3. zemí		
	Populace ve věku								
	20-64	Z toho		20-64	Z toho		20-64	Z toho	
25-54		55-64	25-54		55-64	25-54		55-64	
EU27	0	-5	4	4	0	4	-3	-8	4
BE	-7	-11	-1	-3	-5	1	-15	-23	-10
BG	-19	-14	:	:	:	:	-19	-15	:
CZ	4	-3	14	6	1	0	1	-7	31
DK	-6	-10	1	3	0	12	-11	-16	-9
DE	-10	-11	-10	-2	-4	-2	-14	-15	-16
EE	2	3	-3	7	6	:	2	3	-3
IE	2	-1	-1	5	3	-2	-6	-8	:
EL	7	-1	26	2	-3	20	8	0	28
ES	6	1	10	6	2	-7	7	1	22
FR	-10	-14	0	-4	-4	0	-13	-20	0
IT	10	2	30	14	5	26	9	0	31
CY	-1	-3	-13	2	0	-16	-5	-7	6
LV	-2	-3	2	-9	3	:	-2	-3	3
LT	-9	-7	:	:	:	:	-9	-6	:
LU	4	1	8	5	2	8	-5	-12	:
HU	9	1	15	10	3	:	4	-6	:
MT	0	-2	:	-7	-3	:	7	-2	:
NL	-11	-15	-6	0	-2	1	-20	-24	-17
AT	-6	-10	5	-1	-4	17	-9	-14	-2
PL	3	-2	:	7	17	:	1	-7	:
PT	7	1	14	4	-1	:	7	1	21
RO	1	0	:	:	:	:	-1	-2	:
SI	-7	-20	35	24	10	:	-9	-22	35
SK	-2	-9	:	-3	-12	:	:	:	:
FI	-5	-11	10	6	1	13	-11	-18	:
SE	-9	-12	-8	-1	-1	-5	-17	-20	-16
UK	-3	-5	2	4	2	2	-9	-10	1

Pozn.: Znak : v tabulce znamená, že dané hodnoty nejsou k dispozici.

Zdroj: KRASZEWSKA, K. a kol. Indicators of Immigrant Integration: A Pilot Study 2011, s. 47, vlastní zpracování.

V průměru Evropské unie je míra aktivity osob s cizím státním občanstvím ve věkové skupině 25 až 54 let stejná jako míra ekonomické aktivity celkové populace. V této věkové kategorii jsou cizinci aktivnější než domácí muži stejného věku, ale naopak osoby ženského pohlaví pocházející z ciziny jsou v evropském průměru o 3 % méně aktivní. Míra ekonomické aktivity mužů z cizí země je tedy o 6 % větší než míra aktivity žen, což v celkovém výpočtu míry aktivity Evropské unie zobrazuje nulovou odchylku od celkové populace v daném věkovém rozmezí. Rozdíl na pracovním trhu s cizinci ve věku 25 až 54 let je výrazně nižší u žen (o 10 %), u mužů je to pouze o 1 % menší vůči aktivitě celkové populace. Nízká míra aktivity žen je nejvíce patrná ve věkové skupině 25 až 54 let s občanstvím třetích zemí. Výjimku tvoří pouze Německo, Kypr a Polsko. V České republice je míra ekonomické aktivity žen mezi 25 a 54 rokem věku o 10 % nižší, než je

česká populace, ale naopak o 32 % vyšší, pokud srovnáváme věkovou skupinu 55 až 64 let. Muži s cizím občanstvím jsou v České republice v průměru aktivnější.³¹

Zkoumáme-li ekonomickou migraci dle míry aktivity. Můžeme říci, že v roce 2009 tvořili ekonomičtí imigranti 75 % cizinců a větší procento jich bylo z jiných zemí EU, než ze třetích zemí. V České republice je tento podíl ještě větší. Mužští imigranti jsou aktivnější než imigranti ženského pohlaví. Cizinci ve věku 55 až 64 let výrazně převyšují mírou aktivity českou populaci.

6.3 Zaměstnanost imigrantů

Zaměstnanost imigrantů je přiblížena pomocí *Míry zaměstnanosti*, která v % vyjadřuje poměr zaměstnaných osob ve věku 20 až 64 let vůči ekonomicky aktivnímu obyvatelstvu ve stejném věku.³²

Zaměstnané osoby jsou z hlediska statistik Eurostatu osoby, které v posuzovaném týdnu vykonávaly činnost alespoň jednu hodinu, za kterou byly placené, nebo mají práci, při které nebyly dočasně přítomny z důvodu nemoci, dovolené, vzdělávání atd.³³

Míra zaměstnanosti cizinců ozřejmuje v jakém rozsahu je využívána pracovní síla ekonomických imigrantů.

U vzorku starších imigrantů (ve věku 55 – 64 let) lze předpokládat delší pracovní zkušenosti a lepší orientaci na pracovním trhu členských zemí, tudíž větší zaměstnanost. Imigranti v této věkové skupině nesou větší náklady obětované příležitosti, proto jejich podněty k ekonomické migraci musely být silné, dá se tedy předpokládat větší podíl zaměstnanosti u věkové kategorie 55 až 64 let. Což nemusí platit u všech zemí, protože tato věková skupina zahrnuje i osoby, které odešly do předčasného důchodu.

V tabulce *Míra zaměstnanosti v %, dle občanství a věku, 2009* je zaměstnanost měřena u věkové kategorie 20 až 64 let a dvou podkategorií 25 – 54 let a 55 – 64 let. Věková kategorie 25 až 54 let je očištěna od studentů, a kategorie 55 – 64 let ukazuje zaměstnanost

---

³¹ KRASZEWSKA, K. a kol. *Indicators of Immigrant Integration: A Pilot Study*, s. 36.

³² KRASZEWSKA, K. a kol. *Indicators of Immigrant Integration: A Pilot Study*, s. 36.

³³ KRASZEWSKA, K. a kol. *Indicators of Immigrant Integration: A Pilot Study*, s. 29.

u starší populace. V tabulce je možné sledovat zaměstnanost napříč domácím obyvatelstvem i imigranty, kteří jsou rozděleni dle země původu a také z hlediska věku.

Zaměstnanost bývá standardně vyjádřena u obyvatel ve věku 15 až 64, ale z důvodu možnosti srovnání s ostatními ukazateli v této práci, byly sčítány a procentuálně vyjádřeny zaměstnané osoby ve věku 20 až 64 let.

Tab. 9.: Míra zaměstnanosti v %, dle občanství a věku, 2009

	Obyvatel celkem			Cizinci			Z toho					
							EU			Z 3. zemí		
	Věk obyvatelstva											
	20-64	Z toho		20-64	Z toho		20-64	Z toho		20-64	Z toho	
	25-54	55-64		25-54	55-64		25-54	55-64		25-54	55-64	
EU27	69	78	46	63	68	45	70	76	48	59	63	43
BE	67	80	35	56	62	34	62	72	35	41	44	23u
BG	69	79	46	46u	:	:	:	:	:	46u	:	:
CZ	71	82	47	75	80	59	78	85	42	72	75	81
DK	78	85	57	69	72	58	80	84	68	63	65	47
DE	75	82	56	61	66	43	71	77	52	55	60	36
EE	70	76	60	65	71	54	70	74	:	64	70	55
IE	67	72	51	65	68	45	68	70	44	59	62	:
EL	66	75	42	71	74	62	66	71	60	72	75	62
ES	64	71	44	60	63	44	63	67	32	59	61	52
FR	70	82	39	55	62	36	66	78	37	48	53	34
IT	62	72	36	69	71	61	72	74	60	67	70	62
CY	76	83	56	72	77	41	75	80	39	69	75	57u
LV	67	75	53	60	66	50	59	73u	:	60	66	50
LT	67	76	52	55u	65u	:	:	:	:	57u	68u	:
LU	70	81	38	73	80	45	74	82	45	58	62	:
HU	61	73	33	68	71	49u	69	73	:	64	66	:
MT	59	68	28	54	62	:	49u	64u	:	58u	61u	:
NL	79	86	55	66	69	47	78	84	54	56	59	35
AT	75	84	41	65	70	44	72	78	55	61	65	37
PL	65	78	32	67	77	:	73u	100u	:	64	71u	:
PT	71	80	50	72	75	65	75	80	:	71	74	71
RO	63	74	43	67u	76u	:	:	:	:	65u	75u	:
SI	72	85	36	59	60	72u	100u	100u	:	57	57	71u
SK	66	78	40	72	77	:	70	74	:	:	:	:
FI	74	82	55	62	65	56u	74	76	64u	55	59	:
SE	78	84	70	63	66	60	77	82	64	50	52	51
UK	74	80	58	69	74	57	78	82	60	63	68	55

Pozn.: Znak „:“ v tabulce znamená, že dané hodnoty nejsou k dispozici a znak „u“, že hodnoty nejsou spolehlivé.

Zdroj: KRASZEWSKA, K. a kol. Indicators of Immigrant Integration: A Pilot Study 2011, s. 72.

V míře zaměstnanosti cizinců měřených dle státního občanství byla na 1. místě Česká republika (75 %), následovaná Lucemburskem (73 %), Slovenskem, Kyprem a Portugalskem (72 %). Na 6. místě v zaměstnanosti cizinců je Řecko (71 %), poté Itálie, Spojené království a Dánsko s mírou 69 %. Maďarsko (68 %), Polsko (67 %) a Rakousko

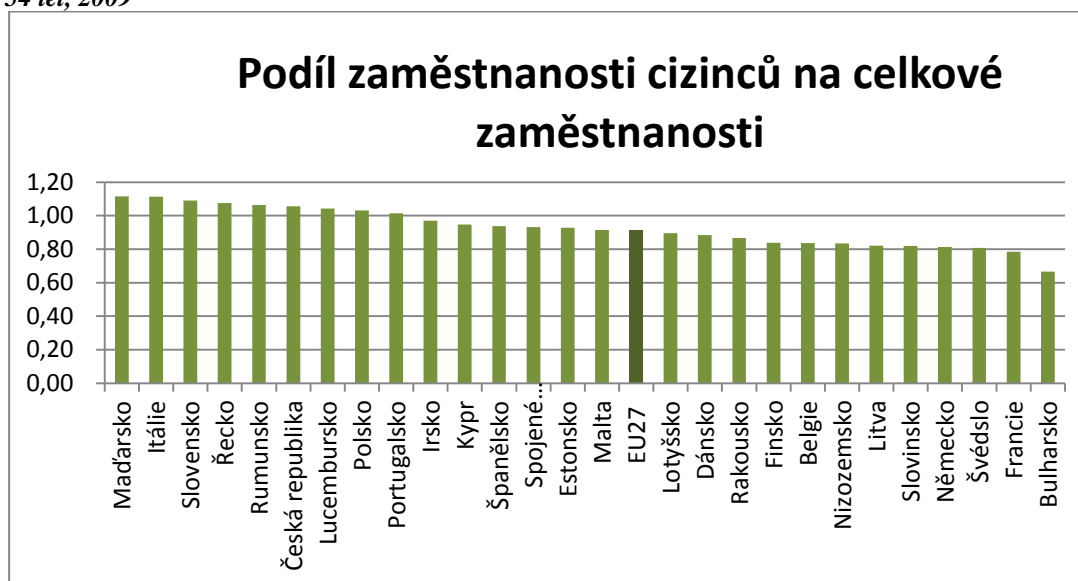
(65 %) patří také mezi země s větším procentem zaměstnanosti, než vykazuje evropský průměr. Naopak země s nejmenším počtem pracujících občanů jiné státní příslušnosti, než jsou dané země, byly v roce 2009 Malta (54 %), Francie (55 %), Belgie (56 %), Slovinsko (59 %), Španělsko s Lotyšskem (60 %) a Německo (61 %) s Finskem (62 %). Rozdíl v zaměstnanosti cizinců mezi jednotlivými státy byl mezi Českou republikou a Maltou 21 %, což je o 1 % výraznější než u celkové populace.

Mezi státy větší než průměr EU v míře zaměstnanosti obyvatel ve věku 20 až 64 let v roce 2010 patří Nizozemsko (79 %), Dánsko a Švédsko (73 %), Rakousko (72 %), Německo (71 %), Kypr a Spojené království (70 %), Finsko (68 %), Slovinsko a Portugalsko (66 %), Česká republika a Lucembursko (65 %). Nejnižší míru má Maďarsko (55 %), Malta (56 %), Itálie (57 %), následuje Rumunsko, Španělsko společně se Slovenskem, Litvou a Polskem (59 %). Rozdíl mezi největší mírou a nejnižší mírou, tedy mezi mírou v Nizozemsku a Maďarsku je 20 %. Ve srovnání s rokem 2009 setrvává zaměstnanost v České republice 1 % nad evropským průměrem, i když meziročně zaměstnanost v České republice poklesla o 0,4 % (z 65 % na 65,4 %).

U vzorku starších imigrantů (ve věku 55 – 64 let) předpoklad většího procenta zaměstnanosti potvrzen nebyl. U imigrantů pocházejících z jiných států EU tato situace nenastala ani v jednom případě. Větší či stejnou zaměstnanost u přistěhovalců ze třetích zemí ve věku 55 až 64 let potvrzuje pouze Česká republika, Itálie a Portugalsko.

Pro detailnější pohled na pozici zaměstnanosti imigrantů v roce 2009 vůči zaměstnanosti obyvatelstva cílové členské země slouží následující graf. Hodnoty, které tento graf znázorňuje, jsou indexy zaměstnanosti. Indexy byly spočítány jako podíl, kde v čitateli je procentuální zaměstnanost cizinců ve věku 20 až 64 let a ve jmenovateli je procentuální zaměstnanost občanů dané členské země EU ve stejné věkové kategorii. Je-li index větší než 1, znamená to, že zaměstnanost imigrantů převyšuje zaměstnanost domácích obyvatel.

Obr. 13: Poměr zaměstnanosti cizinců dle státního občanství vůči zaměstnanosti obyvatelstva ve věku 25 až 54 let, 2009

Zdroj: KRASZEWSKA, K. a kol. Indicators of Immigrant Integration: A Pilot Study 2011, vlastní zpracování.

Mezi státy, kde poměr zaměstnanosti cizinců převyšuje domácí obyvatelstvo, patří Maďarsko a Itálie, zde je index zaměstnanosti cizinců nejvyšší (1,11). Mezi další země, kde je procentuální zaměstnanost cizích občanů větší než domácích, patří Slovensko (index je 1,09), Řecko (1,08), Rumunsko a Česká republika (1,06), následuje Lucembursko (1,04), Polsko (1,03). Nejnižší poměr zaměstnanosti cizinců k obyvatelstvu v roce 2009 vykazovalo Bulharsko.³⁴

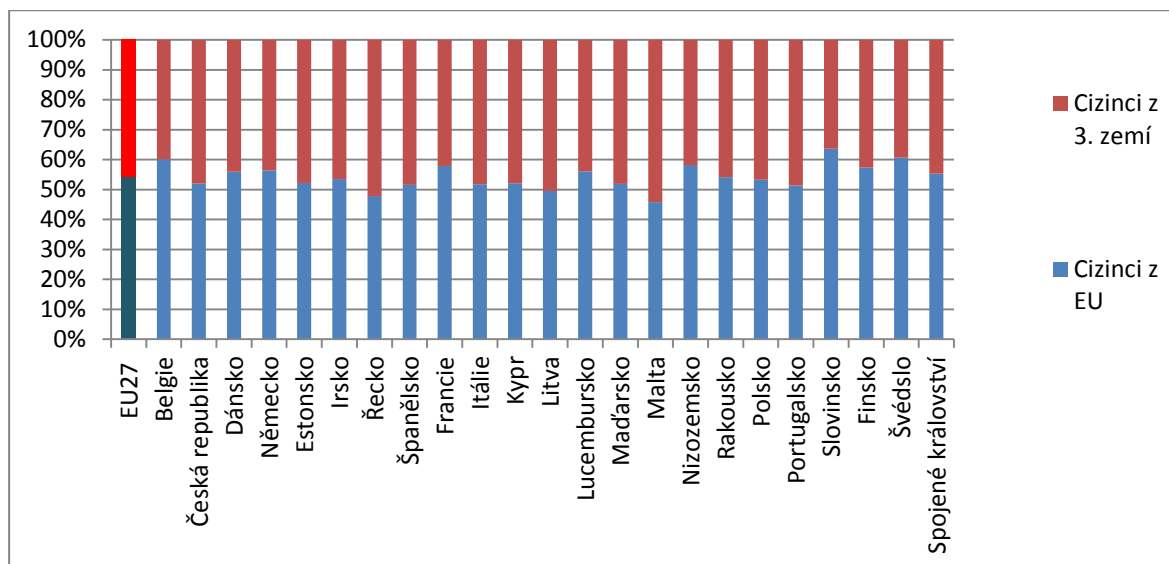
Ze států, pro které jsou hodnoty k dispozici, bylo pouze na Maltě, v Řecku a v Lotyšsku více zaměstnaných cizinců z třetích zemí. V ostatních státech byla zaměstnanost občanů z jiné země Evropské unie větší než těch ze třetích zemí. Největší rozdíl mezi zaměstnanými cizinci ze zemí Evropské unie a z třetích zemí byl ve Slovinsku, kde se lišil o 43 %. Mezi státy, kde jsou si hodnoty zaměstnaných cizinců dle typu zdrojové země blízké, patří Španělsko a Portugalsko. Česká republika s 6 % rozdílem v zaměstnanosti cizinců je společně s Kyprem a s Estonskem na 6. místě v nízké rozdílnosti a spolu s výše zmíněnými zeměmi, Polskem a Irskem, patří mezi státy vykazující rozdílnost pod evropským průměrem.

V následujícím grafu je zobrazeno rozložení zaměstnanosti dle zařazení zdrojové země imigračního proudu. Je zde zaneseno poměrové zastoupení zaměstnaných cizích státních

³⁴ EUROSTAT

občanů z ostatních členských států EU (modrá barva) a ze třetích zemí (červená barva) ve věku 25 až 54 let v roce 2009.

Obr. 14.: Poměr zaměstnanosti cizinců dle zdrojové země ve věku 25 až 54 let, 2009

Zdroj: KRASZEWSKA, K. a kol. Indicators of Immigrant Integration: A Pilot Study 2011, vlastní zpracování.

Zemí, která má shodnou zaměstnanost imigrantů bez ohledu na zemi původu, je Litva. Výrazně nerovnoměrné rozložení má Slovinsko, a to ve prospěch přistěhovalců z EU. Opakem je Malta, která má větší procento zaměstnaných cizinců ve věkové kategorii 20 až 64 let ze třetích zemí. Kromě Litvy, Malty a Řecka je více cizinců mezi zaměstnanými z ostatních členských států EU, což je vzhledem k možnosti přístupu těchto imigrantů na pracovní trhy pochopitelné. Tento údaj může také poukazovat na skutečnost, že Řecko, Malta a Litva jsou země otevřené pracovní migraci ze třetích zemí.

Do podmnožiny zaměstnaných osob patří osoby samostatně výdělečně činné, jejich procentuální zastoupení, jak v případě cizinců, tak i u domácího obyvatelstva, zobrazuje následující tabulka. Hodnoty jsou k roku 2009 a imigranti byli sčítáni dle uvedeného státního občanství.

V této statistice jsou osoby samostatně výdělečně činné ty, které podnikaly, měly odbornou praxi, pracovaly samy na sebe, nebo zaměstnávaly alespoň jednu osobu.³⁵

³⁵ KRASZEWSKA, K. a kol. Indicators of Immigrant Integration: A Pilot Study, s. 29.

Tab. 10.: Rozdíl v samostatně výdělečné činnosti u obyvatelstva a cizinců podle státního občanství a věku v %, 2009

	Cizinci			Občané EU			Občané z 3. zemí		
	Populace ve věku								
	20-64	Z toho		20-64	Z toho		20-64	Z toho	
25-54		55-64	25-54		55-64	25-54		55-64	
EU27	-3	-3	-6	0	0	-2	-5	-4	-10
BE	2	2	2	4	4	3	-5	-5	:
BG	:	:	:	:	:	:	:	:	:
CZ	10	10	16	0	-1	:	23	24	16
DK	3	3	9	3	3	:	3	3	:
DE	1	2	0	5	5	3	-1	-1	-3
EE	-2	-2	:	:	:	:	-2	-2	:
IE	-9	-9	-1	-9	-9	:	-8	-8	:
EL	-21	-19	:	-18	-15	:	-22	-20	:
ES	-7	-6	-9	-3	-3	12	-8	-7	-18
FR	0	0	-5	2	3	-5	-2	-1	-6
IT	-10	-9	-17	-9	-8	-6	-10	-9	-21
CY	-6	-6	-3	-6	-5	:	-7	-7	:
LV	-2	-1	-5	:	:	:	-1	-1	-5
LT	:	:	:	:	:	:	:	:	:
LU	-1	-1	-3	-1	-1	-2	1	2	:
HU	6	8	:	2	3	:	18	24	:
MT	:	:	:	:	:	:	:	:	:
NL	-1	-1	-5	0	0	0	-2	-1	:
AT	-2	-2	-3	4	4	5	-6	-6	:
PL	13	15	:	:	:	:	:	:	:
PT	-6	-4	:	2	5	:	-7	-5	:
RO	:	:	:	:	:	:	:	:	:
SI	2	4	:	:	:	:	2	4	:
SK	:	:	:	:	:	:	:	:	:
FI	2	4	:	2	:	:	2	5	:
SE	2	3	0	2	4	-4	2	1	:
UK	0	1	0	3	4	1	-3	-2	-2

Pozn.: Znak „:“ v tabulce znamená, že dané hodnoty nejsou k dispozici.

Zdroj: KRASZEWSKA, K. a kol. Indicators of Immigrant Integration: A Pilot Study 2011, s. 101.

Největší výkyvy v samostatně výdělečné činnosti mezi domácí populací a cizinci jsou u Řecka a Polska. Zatímco u první jmenované země je počet samostatně výdělečných cizinců výrazně pod řeckou populací, ve druhém případě se jedná o občany cizí státní příslušnosti, kteří vykazují vyšší procento samostatně výdělečných osob než domácí obyvatelstvo, a to o 13 %. Evropská populace více preferuje samostatně výdělečnou činnost oproti imigrantům a to o 3 % a vůči cizincům ze třetích zemí je rozdíl o 5 %.

Imigranti ze třetích zemí samostatně výdělečnou činnost jako formu výdělku volí nejvíce v České republice a Maďarsku. Právým opakem tomu bylo v Řecku a v Itálii, kdy se samostatně výdělečná činnost lišila od domácí populace o 22 % u Řecka a o 10 % u Itálie.

Zaměstnanost cizinců v EU je nižší než u domácího obyvatelstva a to výrazněji platí pro imigranty ze třetích zemí. V ČR je trend úplně opačný, zde je větší procento zaměstnaných imigrantů vůči české populaci a to jak v případě občanů z jiných členských států, tak i v případě cizinců ze třetích zemí. Největší procento samostatně výdělečně činných imigrantů je v ČR, což je dáno, jednak administrativními podmínkami a také tlakem zaměstnavatelů na větší flexibilitu cizí pracovní síly.

6.3.1 Zahraniční zaměstnanost v ČR

V České republice se celková zahraniční zaměstnanost skládá ze zaměstnanosti občanů z EU/EHP a Švýcarska a zaměstnanosti občanů ze třetích zemí. Z pohledu ekonomické aktivity cizinců je možné zahraniční zaměstnanost v České republice dělit na *zaměstnanost cizinců v postavení zaměstnanců* a *zaměstnanost cizinců s živnostenským oprávněním*.³⁶ Pro větší přehlednost je administrativní přístup k cizí zaměstnanosti v České republice zaznamenán v následujících odstavcích.

Zaměstnanost cizinců v postavení zaměstnanců:

Občané EU/EHP a Švýcarska jsou evidováni pomocí informačních karet. Protože od 1. 5. 2004 mají občané EU/EHP a Švýcarska volný přístup na trh práce v České republice, nepotřebují pro výkon zaměstnání pracovní povolení, ale zaměstnavatel je povinován poslat informační kartu na příslušný úřad práce. Tím jsou získány potřebné statistické údaje.

U Občanů třetích zemí s trvalým pobytem pro sběr údajů o těchto cizincích platí stejný postup jako pro občany z EU, čili pomocí informačních karet odevzdaných zaměstnavatelem na pracovním úřadě.

Občané třetích zemí bez trvalého pobytu jsou evidováni pomocí pracovního povolení, které vydává také úřad práce, a to ve správním řízení, při kterém cizinec žádá o legální výkon práce u českého zaměstnavatele.

Údaje zahraniční zaměstnanosti jsou sbírány úřady práce, kde jsou evidováni nejen občané ze třetích zemí, ale také občané EU/EHP a Švýcarska. Tento parametr se nazývá Počet

---

³⁶ POŘÍZKOVÁ, H. *Zahraniční zaměstnanost v České republice a postavení cizinců na trhu práce*, s. 9.

cizinců evidovaných na úřadu práce. Čísla vykazovaná tímto ukazatelem neznamenaají, že se jedná o nezaměstnané cizince ucházející se o zaměstnání, ale o způsob evidence pracujících cizinců.³⁷

Zaměstnanost cizinců s živnostenským oprávněním:

Občané EU/EHP a Švýcarska

Občané třetích zemí s trvalým pobytem

Občané třetích zemí s povolením k dlouhodobému pobytu, což je tzv. zahraniční fyzická osoba.

Všechny tyto podskupiny jsou monitorovány dle počtu a struktury živnostenského oprávnění, které je emitováno živnostenským úřadem.

K legálnímu zaměstnávání cizinců ze třetích zemí v České republice je nutné, aby zaměstnavatel, který zamýšlí zaměstnat tohoto občana, nejprve získal *Povolení k získávání zaměstnanců ze zahraničí*. Vydání tohoto povolení je spojeno s podmínkou, že na dané volné pracovní místo není možné přijmout domácího občana s ohledem na požadovanou kvalifikaci či nedostatek volných pracovních sil.³⁸

Následující tabulka ukazuje podrobně imigrační proud ke konci roku 2009. Tato část je primárně zaměřena na imigranty z ostatních členských států. Je zde vidět síla imigračního proudu z jednotlivých států EU, zaměstnanost těchto cizinců, i jestli se jedná o imigraci trvalou či dočasnou (*Typ pobytu*). Země původu jsou řazeny dle síly zapojení imigrantů na pracovním trhu (položka *Zaměstnaní cizinci*).

---

³⁷ POŘÍZKOVÁ, H. *Zahraniční zaměstnanost v České republice a postavení cizinců na trhu práce*, s. 9.

³⁸ POŘÍZKOVÁ, H. *Zahraniční zaměstnanost v České republice a postavení cizinců na trhu práce*, s. 12.

Tab. 11.: Zaměstnanost cizinců a povolení k pobytu cizinců z EU podle státního občanství k 31. 12. 2009 v ČR

Země	Zaměstnaní cizinci celkem	v tom		bydlící cizinci celkem	v tom		poměr zaměstnanost / pobyt
		evidovaní na úřadech práce	s platným živnostenským oprávněním		s povolením k trvalému pobytu	ostatní typy k pobytu nad 90 dní	
Cizinci celkem	318 462	230 709	87 753	432 503	180 359	252 144	0,74
Celkem z EU 27	156 142	139 120	17 022	137 017	54 900	82 117	1,14
v tom:							
Slovensko	108 057	98 192	9 865	73 446	26 734	46 712	1,47
Polsko	21 728	20 278	1 450	19 273	10 996	8 277	1,13
Bulharsko	5 555	4 578	977	6 403	3 076	3 327	0,87
Německo	4 415	2 989	1 426	13 792	4 416	9 376	0,32
Rumunsko	4 099	3 780	319	4 091	2 213	1 878	1,00
Spojené království	3 043	2 177	866	4 363	1 240	3 123	0,70
Francie	1 866	1 608	258	2 278	748	1 530	0,82
Itálie	1 456	1 001	455	2 558	1 215	1 343	0,57
Rakousko	1 187	822	365	2 992	1 183	1 809	0,40
Nizozemsko	803	625	178	2 507	627	1 880	0,32
Maďarsko	716	601	115	654	392	262	1,09
Litva	637	480	157	432	147	285	1,47
Španělsko	519	438	81	565	197	368	0,92
Belgie	345	269	76	447	171	276	0,77
Švédsko	300	249	51	566	276	290	0,53
Irsko	283	218	65	545	125	420	0,52
Řecko	279	146	133	862	659	203	0,32
Dánsko	181	147	34	288	96	192	0,63
Portugalsko	165	152	13	143	35	108	1,15
Finsko	138	120	18	221	56	165	0,62
Slovinsko	130	97	33	252	152	100	0,52
Lotyšsko	109	53	56	147	65	82	0,74
Estonsko	56	46	10	81	30	51	0,69
Kypr	38	26	12	73	36	37	0,52
Malta	23	16	7	21	8	13	1,10
Lucembursko	14	12	2	17	7	10	0,82

Zdroj: CIZINCI V ČESKÉ REPUBLICE 2010, ČSÚ.

Tabulka *Zaměstnanost cizinců a povolení k pobytu cizinců z EU podle státního občanství k 31. 12. 2009* ukazuje, jaká byla zahraniční zaměstnanost v ČR. Z cizích státních příslušníků žijících na našem území jich 74 % pracuje, z toho můžeme usuzovat sílu ekonomické migrace, i když v 252 144 případech se zatím jedná pouze o dočasnou migraci. Z ekonomické činnosti převažují zaměstnanci (uváděni v kolonce *evidovaní na úřadech práce*). U států jako je Slovensko a Polsko, kde poměr zaměstnanosti převyšuje počet občanů z této země pobývajících na našem území, se jedná o cizince, kteří denně dojíždí ze své rodné země za prací do České republiky. Proto jsou hodnoty větší než 1 u *Poměr zaměstnanost / pobyt* pouze u Slovenska a Polska. Ze zemí EU, které nejsou sousedy ČR, je silnější imigrace u Bulharska a Rumunska. Nejmenší zastoupení na našem území měli v roce 2009 občané Lucemburska, kterých žilo dle statistik 17 a z toho bylo

ekonomicky aktivních 14 osob. Naopak největší, nejpočetnější pracující národnosti z EU jsou v české zemi k 31. 12. 2009 slovenští občané.

Následující tabulka je obdobou předchozí tabulky. Také podrobně zobrazuje imigraci roku 2009 v České republice. Tato část je zaměřena na cizince ze třetích zemí. Je zde vidět síla imigračního proudu z jednotlivých států mimo EU. Je zde 21 zemí, ze kterých byl největší počet pracujících imigrantů. Tabulka je sestupně řazena dle položky *Zaměstnaní cizinci celkem*.

Tab. 12.: Zaměstnanost cizinců a povolení k pobytu cizinců z vybraných třetích zemí podle státního občanství k 31. 12. 2009 v ČR

Země	Zaměstnaní cizinci celkem	v tom		bydlící cizinci celkem	v tom		poměr zaměstnanost / pobyt
		evidovaní na úřadech práce	s platným živnostenským oprávněním		s povolením k trvalému pobytu	ostatní typy k pobytu nad 90 dní	
Cizinci celkem	318 462	230 709	87 753	432 503	180 359	252 144	0,74
Ostatní země celkem	162 320	91 589	70 731	295 486	125 459	170 027	0,55
z toho:							
Ukrajina	83 701	57 478	26 223	131 932	43 682	88 250	0,63
Vietnam	39 260	3 670	35 590	61 115	35 768	25 347	0,64
Moldavsko	7 265	5 706	1 559	10 042	2 364	7 678	0,72
Rusko	4 948	3 612	1 336	30 297	12 881	17 416	0,16
Mongolsko	4 493	4 205	288	5 745	1 736	4 009	0,78
Spojené státy	2 310	1 647	663	5 941	2 680	3 261	0,39
Uzbekistán	2 117	1 972	145	1 900	148	1 752	1,11
Bělorusko	1 621	1 235	386	4 307	2 382	1 925	0,38
Čína	1 566	1 356	210	5 352	3 279	2 073	0,29
Makedonie	1 265	946	319	2 068	941	1 127	0,61
Bosna a Hercegovina	999	722	277	2 232	1 488	744	0,45
Kazachstán	844	600	244	3 905	1 845	2 060	0,22
Arménie	834	534	300	2 035	1 304	731	0,41
Japonsko	739	689	50	1 900	191	1 709	0,39
Indie	724	651	73	1 065	273	792	0,68
Srbsko	710	605	105	1 584	1 087	497	0,45
Černá Hora	685	-	685	2 467	2 007	460	0,28
Thajsko	542	524	18	551	99	452	0,98
Chorvatsko	539	254	285	2 356	1 971	385	0,23
Korea	456	436	20	1 248	82	1 166	0,37
Filipíny	430	417	13	382	58	324	1,13

Zdroj: CIZINCI V ČESKÉ REPUBLICE 2010, ČSÚ.

Nejpočetnější skupinou cizích státních občanů bydlících v České republice jsou cizinci z Ukrajiny. Pracujících je jich však menší počet, než je Slováků. Jsou zde totiž administrativní a i jazykové bariéry, které se občané Ukrajiny na našem území pokouší řešit částečně pomocí živnostenského listu.

Detailnější časový popis položky *Zaměstnaní cizinci celkem* znázorňují následující tabulky. První tabulka ukazuje časovou řadu u cizinců z EU, takže je možné sledovat sílu proudu

ekonomické migrace v čase a také dle jednotlivých zdrojových zemí. Data jsou řazena sestupně podle roku 2009, čili ve stejném pořadí, jako byla u tabulky *Zaměstnanost cizinců a povolení k pobytu cizinců z EU podle státního občanství k 31. 12. 2009*. Tabulka ukazuje hodnoty pro roky 2001 a 2004 až 2009, aby bylo možné sledovat nejen vývoj ekonomické migrace po vstupu ČR do EU, ale také aby byla možná komparace dat před vstupem a po vstupu do EU.

Tab. 13.: Zaměstnanost cizinců v ČR podle státního občanství, země EU, časová řada

Země	2001	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Cizinci celkem	167 652	173 203	218 982	250 797	309 027	361 709	318 462
Ostatní země celkem	78 423	83 749	107 850	116 849	149 626	204 869	162 320
Celkem EU 27	89 229	89 454	111 132	133 948	159 401	156 840	156 142
v tom:							
Slovensko	70 606	68 576	84 016	99 637	109 917	109 478	108 057
Polsko	7 712	10 133	13 929	18 387	24 931	22 044	21 728
Bulharsko	2 986	2 764	2 823	2 859	6 319	6 066	5 555
Německo	2 158	2 406	2 907	3 583	4 108	4 135	4 415
Rumunsko	942	798	1 146	1 453	4 538	3 876	4 099
Spojené království	1 353	1 278	1 711	2 173	2 457	2 846	3 043
Francie	745	669	847	1 243	1 446	1 727	1 866
Itálie	533	553	674	825	1 011	1 267	1 456
Rakousko	644	658	756	891	1 032	1 141	1 187
Nizozemsko	409	311	419	531	654	740	803
Maďarsko	172	240	274	353	559	630	716
Litva	63	180	419	457	513	575	637
Španělsko	116	114	178	249	364	427	519
Belgie	152	139	169	207	265	345	345
Švédsko	131	111	143	174	209	282	300
Irsko	77	98	147	193	212	231	283
Řecko	130	167	202	219	236	256	279
Dánsko	89	66	97	131	149	164	181
Portugalsko	16	15	33	59	85	145	165
Finsko	68	51	65	88	116	142	138
Slovinsko	57	60	75	94	107	122	130
Lotyšsko	29	25	45	64	83	96	109
Estonsko	13	11	16	26	31	46	56
Kypr	14	18	20	24	30	27	38
Malta	9	6	11	16	19	21	23
Lucembursko	5	7	10	12	10	11	14

Zdroj: CIZINCI V ČESKÉ REPUBLICE 2010, ČSÚ, vlastní zpracování.

Zvýšený počet cizinců od roku 2005 v ČR odráží připojení ČR k EU. Mezi roky 2006 a 2007 byl zaznamenán výrazný nárůst pracujících občanů z Rumunska a Bulharska, a to celkem o 6 545 osob. Příčinou tohoto skoku je také vstup Bulharska a Rumunska do EU a tím uvolnění českého pracovního trhu pro tyto občany. Na pracujících cizincích z EU se krize od roku 2008 neprojevila tak výrazně jako u cizinců ze třetích zemí, což bude patrné

na následující tabulce *Zaměstnanost cizinců podle státního občanství, třetí země, časová řada*. Úbytek byl nejvíce zaznamenán u slovenských, polských a bulharských pracovníků, jichž ubylo 2 248.

Zaměstnanost cizinců v ČR podle státního občanství, třetí země, časová řada je obdoba předcházející tabulky. S rozdílem, že tentokrát pozornost věnována vývoji síly imigrace osob z třetích zemí.

Tab. 14.: Zaměstnanost cizinců v ČR podle státního občanství, třetí země, časová řada

Země	2001	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Cizinci celkem	167 652	173 203	218 982	250 797	309 027	361 709	318 462
Celkem EU 27	89 229	89 454	111 132	133 948	159 401	156 840	156 142
Ostatní země celkem	78 423	83 749	107 850	116 849	149 626	204 869	162 320
Z toho:							
Ukrajina	39 063	41 885	61 195	67 480	83 519	102 285	83 701
Vietnam	20 466	22 229	22 876	23 602	29 862	48 393	39 260
Moldavsko	1 793	1 933	3 314	4 093	6 433	9 748	7 265
Rusko	2 777	2 689	3 929	3 659	3 716	4 576	4 948
Mongolsko	1 204	1 789	2 013	2 973	7 057	13 157	4 493
Spojené státy americké (USA)	1 864	1 804	1 822	1 698	1 819	2 290	2 310
Uzbekistán	31	38	100	206	976	3 656	2 117
Bělorusko	1 474	1 198	1 362	1 387	1 568	1 771	1 621
Čína	576	554	1 100	1 107	1 371	1 808	1 566
Srbsko a Černá hora	1 832	1 565	1 491	1 380	1 498	1 696	1 418
Makedonie	732	696	701	777	1 201	1 705	1 265
Bosna a Hercegovina	433	628	558	719	1 145	1 740	999
Kazachstán	420	445	593	590	703	869	844
Arménie	521	519	514	528	663	873	834
Japonsko	194	551	607	635	800	870	739
Indie	190	284	376	504	692	918	724
Thajsko	38	108	177	223	335	524	542
Chorvatsko	586	522	525	527	521	552	539
Korea	76	71	65	127	340	645	456
Filipíny	9	26	28	31	88	373	430

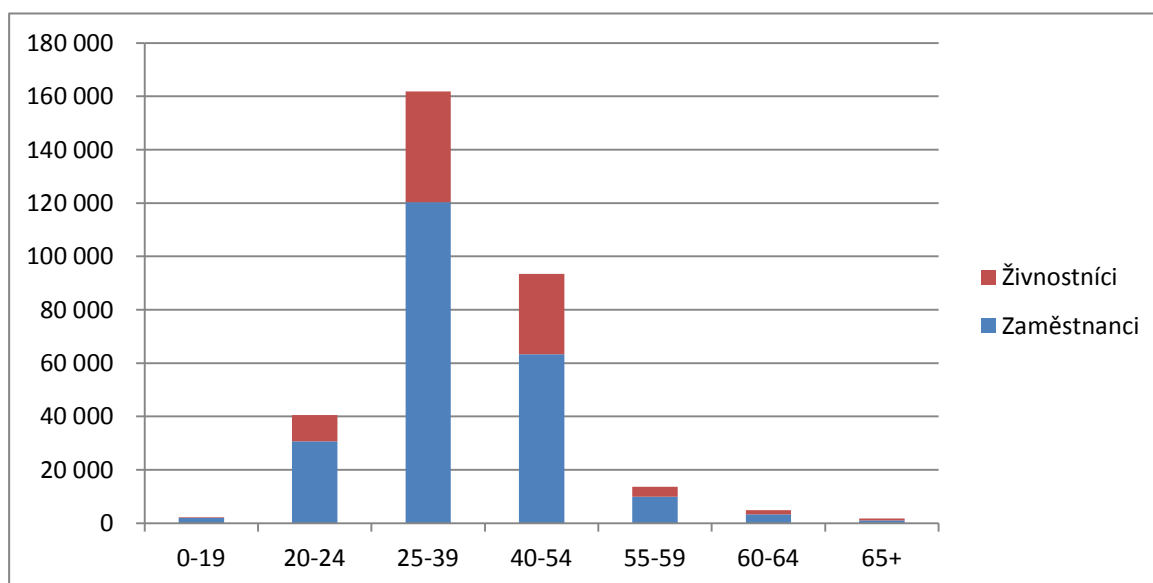
Zdroj: HORÁKOVÁ, M. Mezinárodní pracovní migrace v ČR: Bulletin č. 26, vlastní zpracování.

Skupinou cizinců ze třetích zemí, jež svůj počet v práci na území ČR od roku 2001 do roku 2009 výrazně znásobila, jsou Uzbekové, a to o 68x. Pracující z Filipín narostli 48x a z Thajska 14x. Počet čínských občanů vykonávajících ekonomickou činnost ve stejném období se na našem území zvýšil 3x. V absolutních hodnotách byl nárůst největší u občanů z Ukrajiny mezi roky 2001 a 2009 o 44 638 osob, následovali pracovníci z Vietnamu, kteří v tomto období narostli o 18 794 osob. Dále to byli občané Moldavska (5 472 osob), Mongolska (3 289 osob), Ruska (2 171 osob) a Uzbekistánu (2 086 osob). Naopak mezi národnosti, kterých ubylo, patří Chorvatsko (-47 osob), Srbsko a Černá hora (-414).

Jediní migranti ze třetích zemí, jejichž zaměstnanost v období krize mezi roky 2008 a 2009 neklesla, byli z Ruska, USA, Thajska a Filipín. Ukrajinců, kteří ztratili v ČR práci v tomto období, bylo 18 a půl tisíce, což je přibližně rovno přírůstku pracujících vietnamských obyvatel mezi roky 2001 až 2009.

Následující graf slouží k detailnější analýze ekonomické aktivity cizinců v roce 2009. Můžeme tedy říci, že se jedná o přiblížení struktury využití pracovní síly imigrantů.

Obr. 15.: Ekonomická aktivita cizinců podle věkových skupin a pohlaví v ČR, 2009

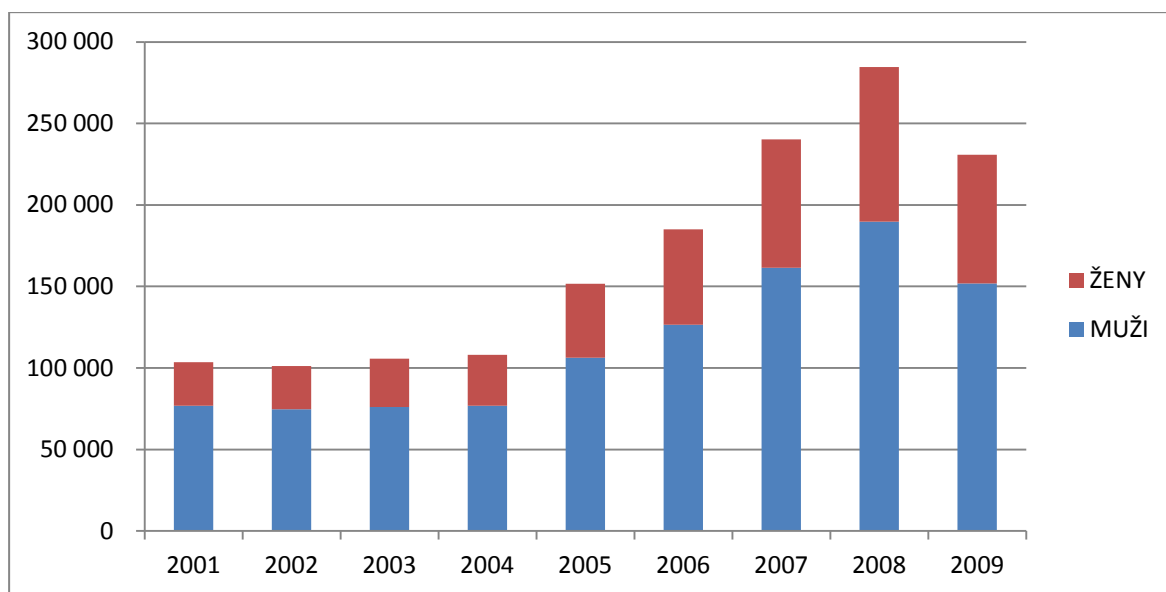
Zdroj: CIZINCI V ČESKÉ REPUBLICE 2010, ČSÚ, vlastní zpracování.

Největší objem ekonomicky aktivních imigrantů v roce 2009 byl ve věku 25 až 39 let, následovala skupina ve věku 40 - 54 let. Cizinci ve věku do 24 let mnohem méně preferují práci na živnostenský list v České republice.

K detailnější analýze, jak se vyvíjel poměr imigrantů se statusem zaměstnanců dle pohlaví mezi roky 2001 až 2009 v České republice, slouží následující graf.

Obr. 16.: Rozložení pohlaví cizinců registrovaných na úřadu práce

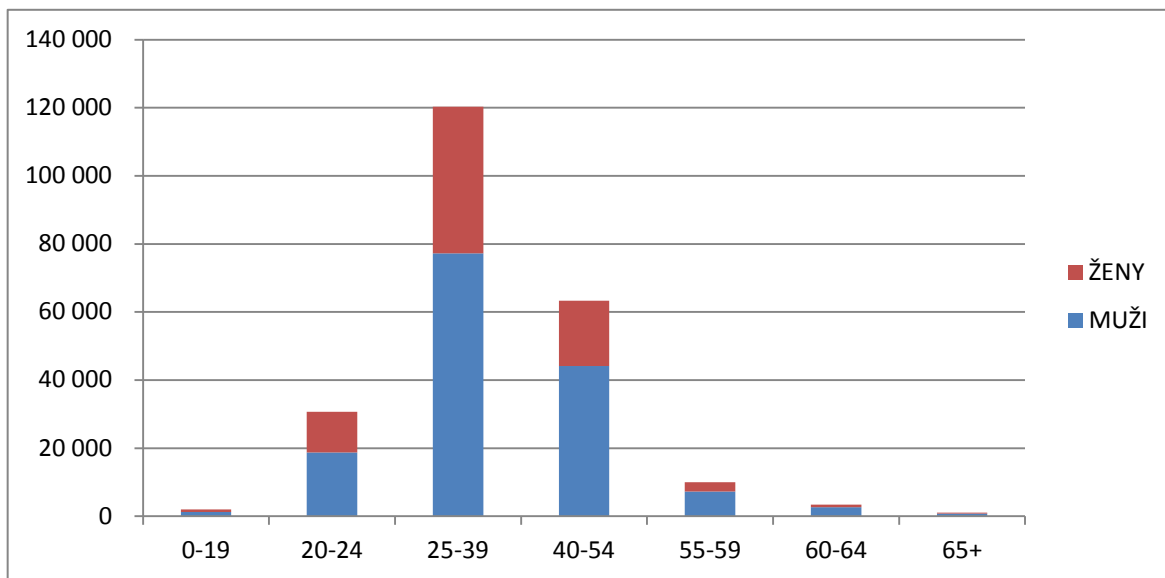

Zdroj: CIZINCI V ČESKÉ REPUBLICE 2010, ČSÚ, vlastní zpracování.

V České republice každoročně přibývalo zastoupení žen mezi zaměstnanci jiného státního občanství, i když počet zaměstnanců v absolutních hodnotách klesl mezi roky 2008 a 2009. Poměrové zastoupení mužů zaměstnanců sice klesalo, ale jejich absolutní počty stále převyšují ženy zaměstnance.

Následující graf zobrazuje detailní analýzu cizích zaměstnanců v roce 2009 dle věku a pohlaví.

Obr. 17.: Cizinci registrovaní na úřadu práce podle věkových skupin a pohlaví 2009

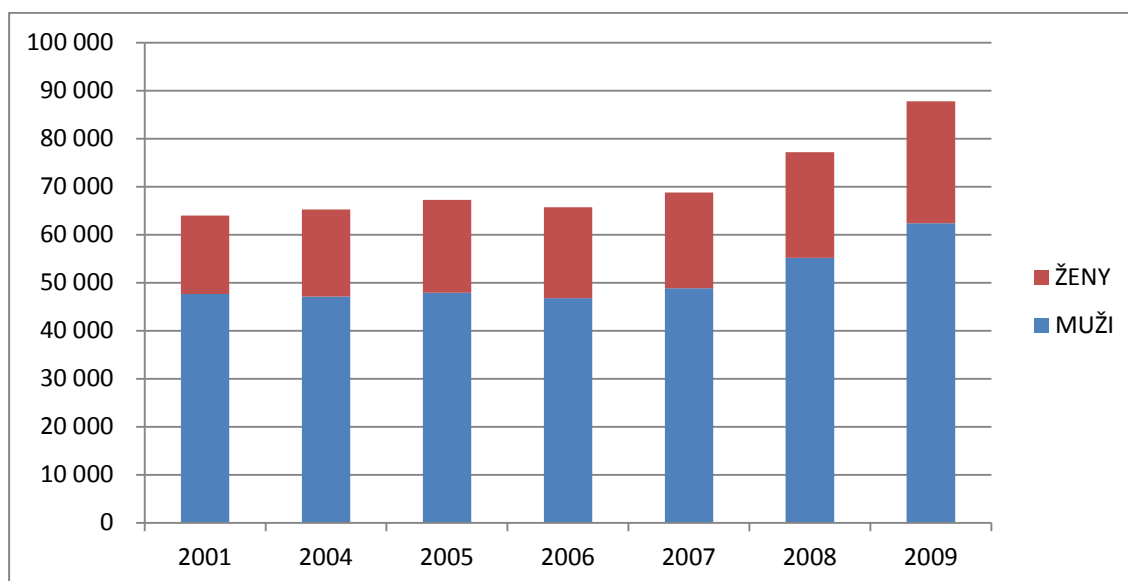
Zdroj: CIZINCI V ČESKÉ REPUBLICE 2010, ČSÚ, vlastní zpracování.

Do 19. roku věku bylo zaměstnáno 811 žen a 1 216 mužů. Nejvíce zaměstnaných imigrantů v roce 2009 bylo ve věkové skupině 25 až 39 let, a to 77 211 mužů a 43 051 žen. Druhou nejpočetnější skupinou byli cizinci se statutem zaměstnance ve věku 40 až 54 let. Zaměstnaných imigrantů starších než 65 let věku bylo 738.³⁹

K detailnější analýze, jak se vyvíjel poměr imigrantů s živnostenským oprávněním dle pohlaví mezi roky 2001 až 2009 v České republice, slouží následující graf.

³⁹ ČSÚ

Obr. 18.: Rozložení pohlaví cizinců s živnostenským oprávněním

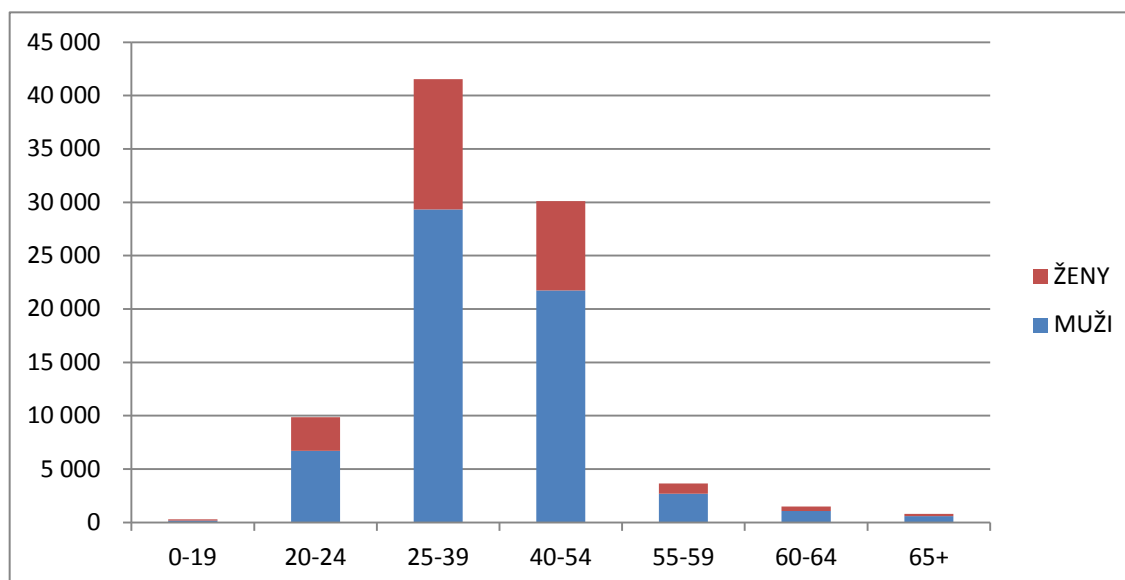
Zdroj: CIZINCI V ČESKÉ REPUBLICE 2010, ČSÚ, vlastní zpracování.

Počet žen s živnostenským oprávněním od roku 2006 každoročně stoupal, ale nejvýraznější nárůst nastal v letech 2008 a 2009. Stejně jako nárůst mužů živnostníků v tomto období. V komparaci se zaměstnaností v tomto období je patrné, že část imigrantů se ze statusu zaměstnance přeorientovala na způsob výdělku s živnostenským listem. Počet mužů je přibližně třikrát vyšší než počet žen pracujících jako živnostníci. V roce 2009 dosáhl počet vydaných živnostenských oprávnění mužským imigrantům 62 364.⁴⁰

Graf *Cizinci s živnostenským oprávněním podle věkových skupin a pohlaví 2009*, je zpracovaný dle stejného postupu, jako graf číslo 19. Rozdíl je v zobrazení živnostenského oprávnění a ne registrace na úřadu práce, jak tomu bylo v předchozím grafu. Ženy jsou vyznačeny červenou barvou a mužští imigranti modrou barvou.

⁴⁰ ČSÚ

Obr. 19.: Cizinci s živnostenským oprávněním podle věkových skupin a pohlaví 2009

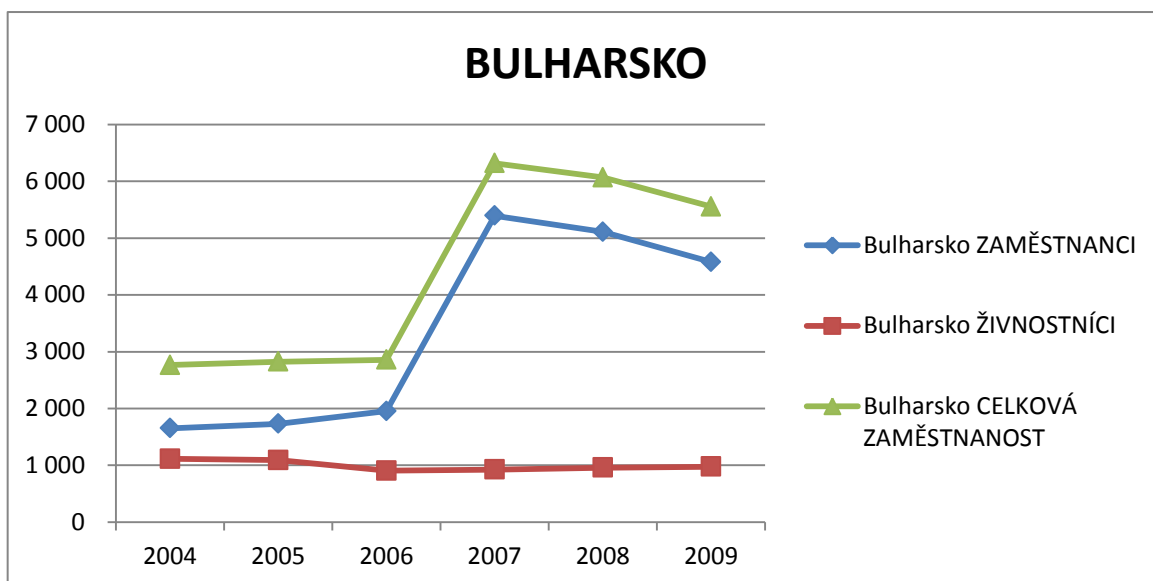
Zdroj: CIZINCI V ČESKÉ REPUBLICE 2010, ČSÚ, vlastní zpracování.

Do 19. roku věku bylo vydáno živnostenské oprávnění 110 ženám a 178 mužům. Nejvíce imigrantů s živnostenským listem v roce 2009 bylo opět ve věkové skupině 25 až 39 let a to 29 326 mužů a 12 218 žen, což je v celkovém počtu přibližně třikrát méně než u imigrantů v zaměstnaneckém poměru.⁴¹

V následující části bude formou grafů zkoumán vývoj ekonomické aktivity přistěhovalců z nejsilnějších imigračních proudů. Je zde 5 zemí z EU a 5 zemí, které nejsou členy EU a které byly souhrnně nazývány třetí země. Grafy ukazují vývoj ekonomické aktivity cizinců zjištěných dle státního občanství v České republice od roku 2004 do roku 2009. Pořadí grafů je řazeno dle abecedního pořadí názvů jednotlivých států. Kromě celkové ekonomické aktivity nabízejí grafy i pohled na vývoj struktury zapojení imigrantů do pracovního trhu.

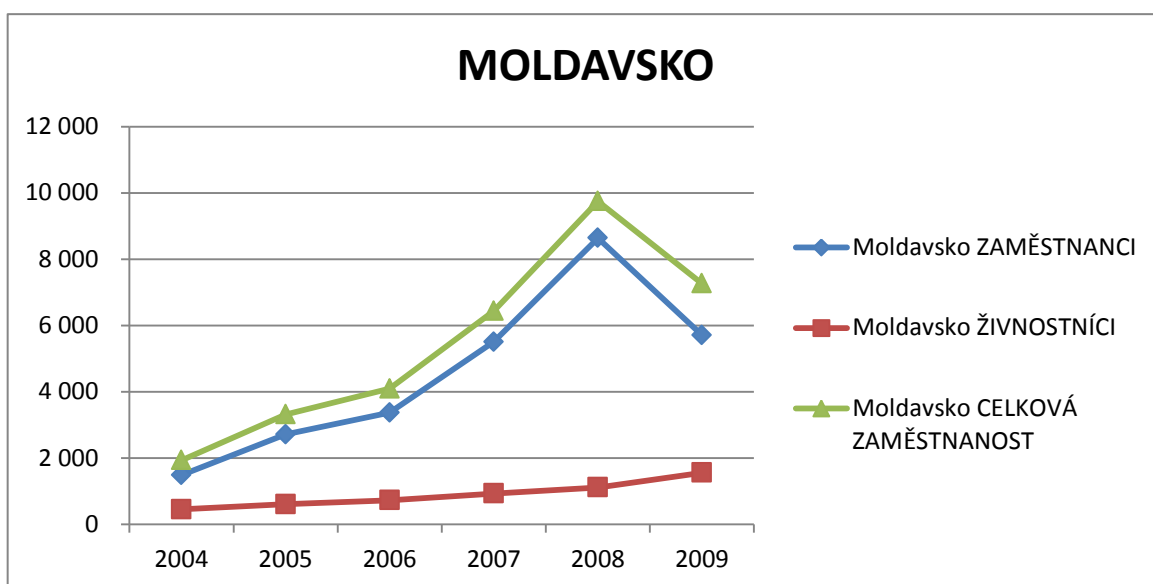
⁴¹ ČSÚ

Obr. 20.: Vývoj zaměstnanosti cizinců z Bulharska v ČR

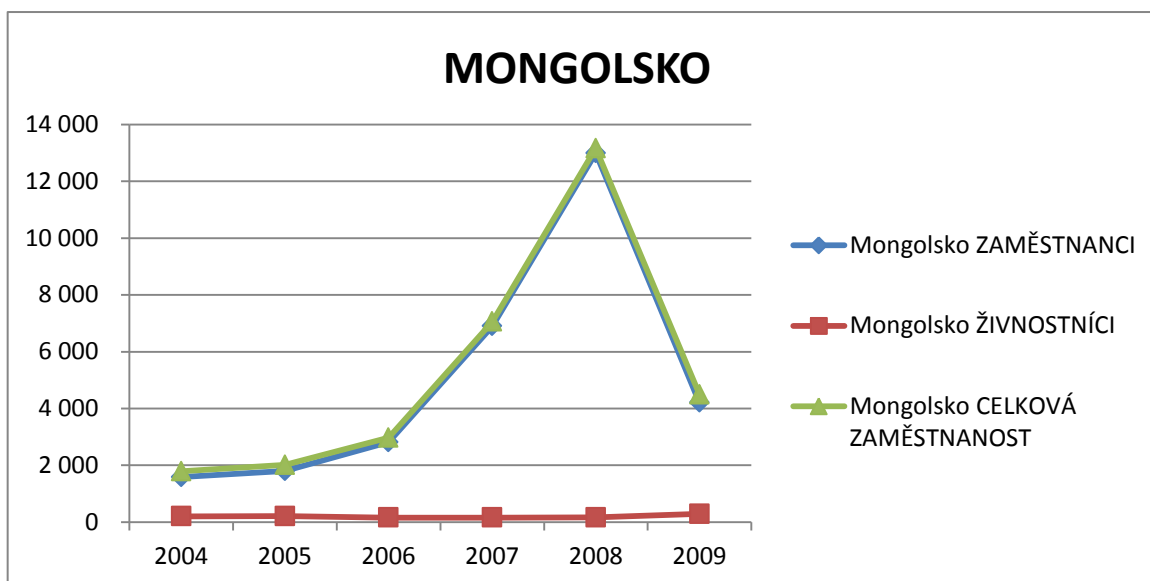
Zdroj: CIZINCI V ČESKÉ REPUBLICE 2010, ČSÚ, vlastní zpracování.

Obr. 21.: Vývoj zaměstnanosti cizinců z Moldavska v ČR

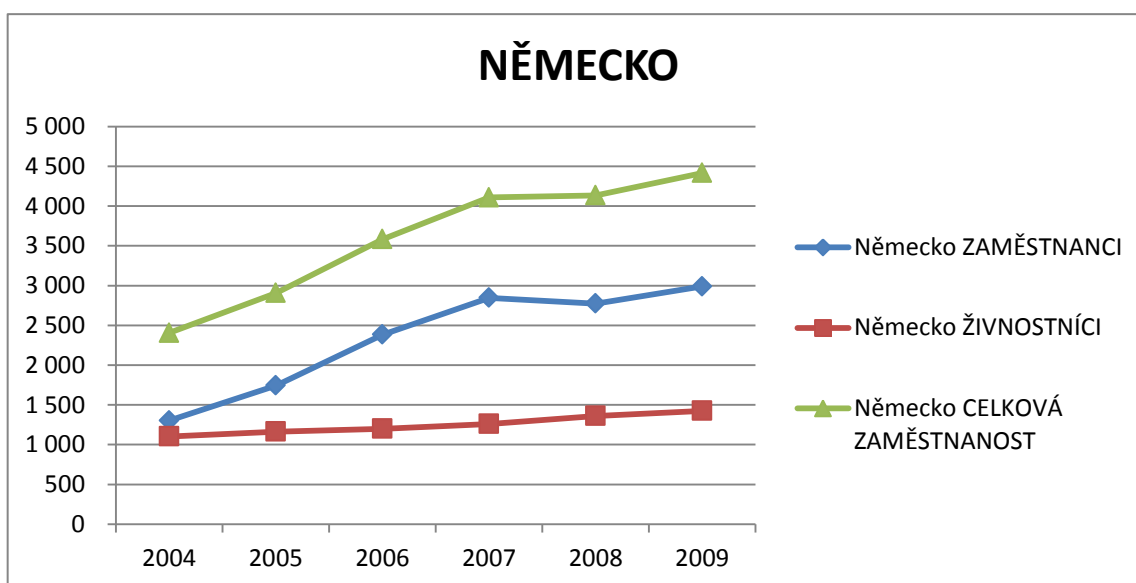
Zdroj: CIZINCI V ČESKÉ REPUBLICE 2010, ČSÚ, vlastní zpracování.

Obr. 22.: Vývoj zaměstnanosti cizinců z Mongolska v ČR

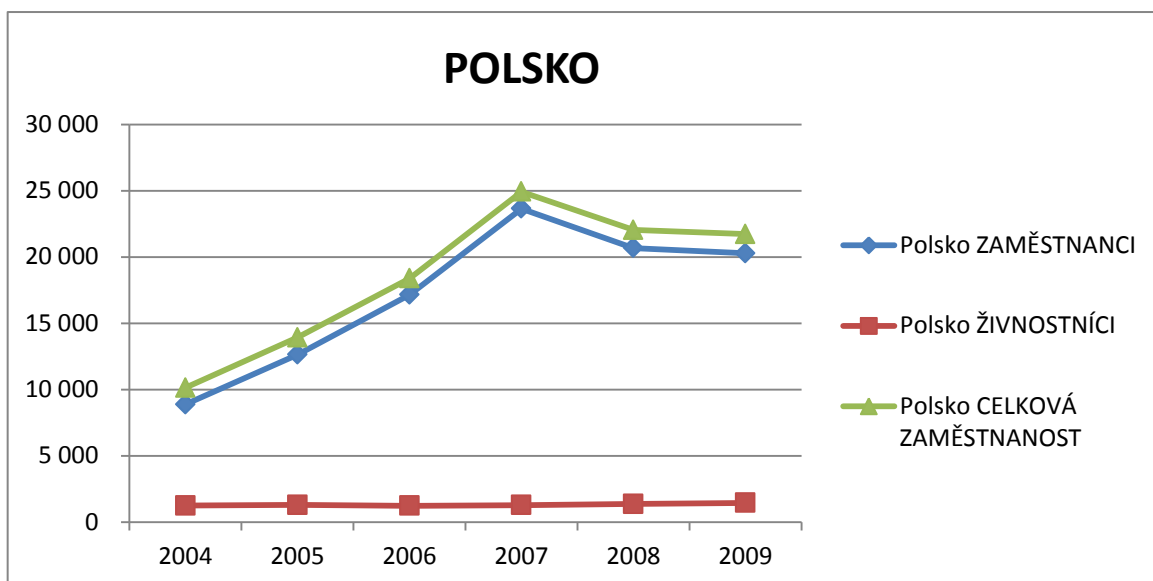
Zdroj: CIZINCI V ČESKÉ REPUBLICE 2010, ČSÚ, vlastní zpracování.

Obr. 23.: Vývoj zaměstnanosti cizinců z Německa v ČR

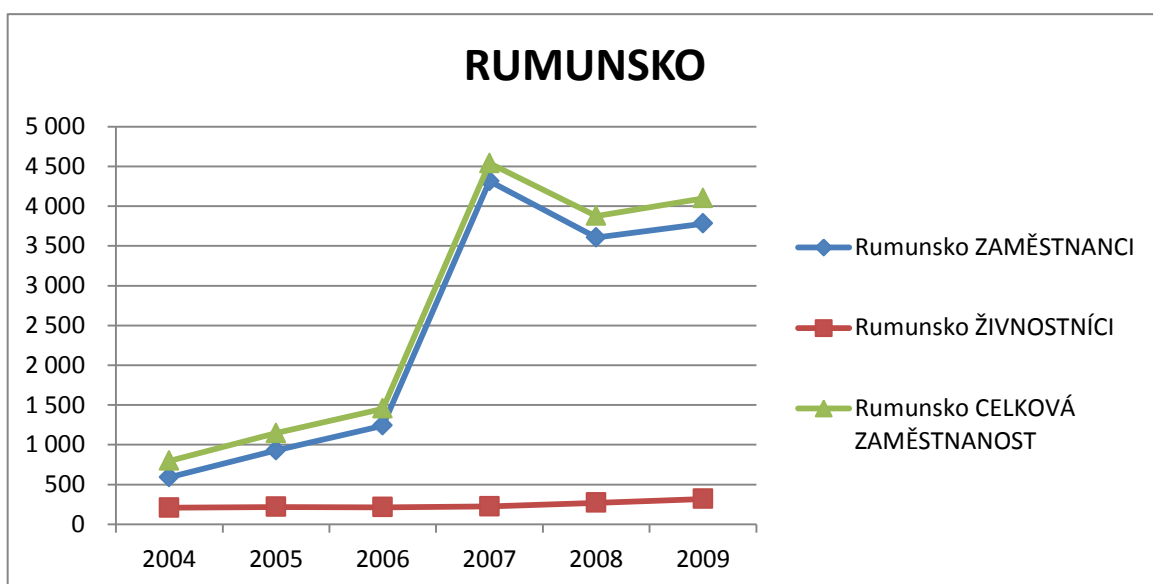
Zdroj: CIZINCI V ČESKÉ REPUBLICE 2010, ČSÚ, vlastní zpracování.

Obr. 24.: Vývoj zaměstnanosti cizinců z Polska v ČR

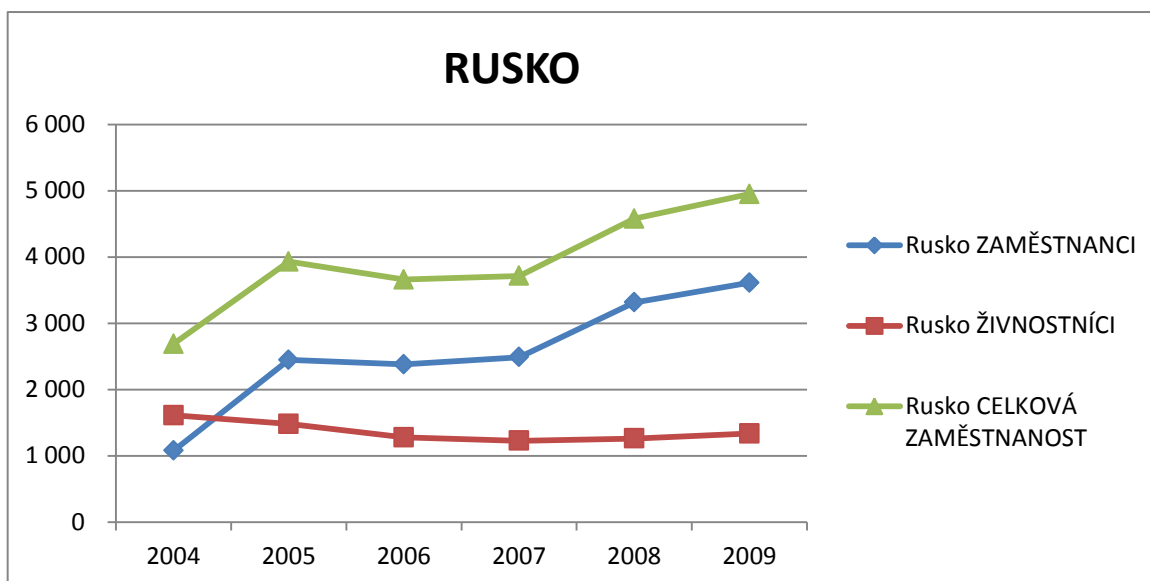
Zdroj: CIZINCI V ČESKÉ REPUBLICE 2010, ČSÚ, vlastní zpracování.

Obr. 25.: Vývoj zaměstnanosti cizinců z Rumunska v ČR

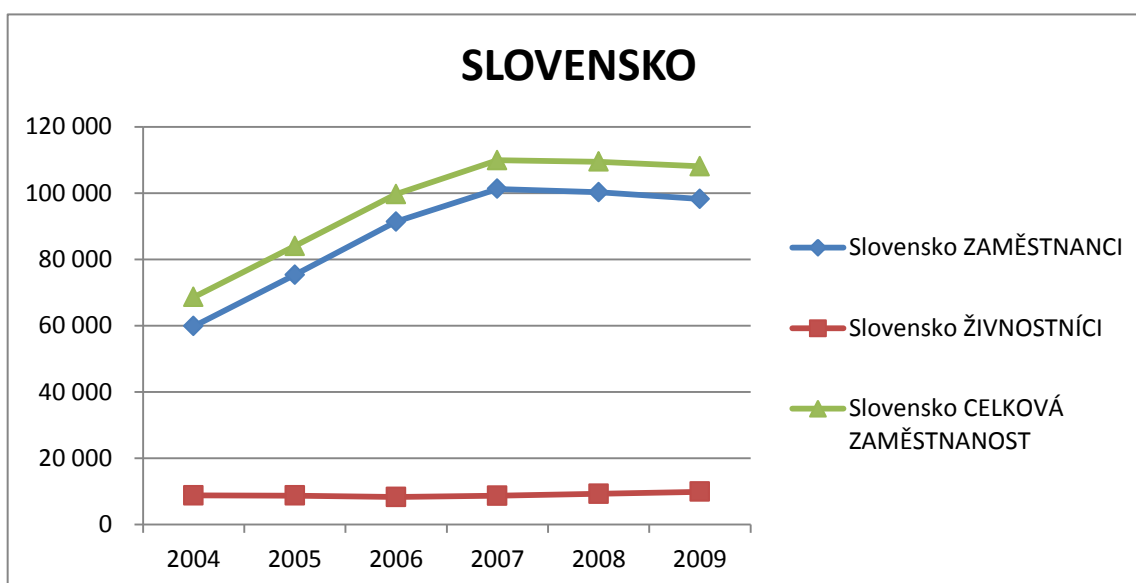
Zdroj: CIZINCI V ČESKÉ REPUBLICE 2010, ČSÚ, vlastní zpracování.

Obr. 26.: Vývoj zaměstnanosti cizinců z Ruska v ČR

Zdroj: CIZINCI V ČESKÉ REPUBLICE 2010, ČSÚ, vlastní zpracování.

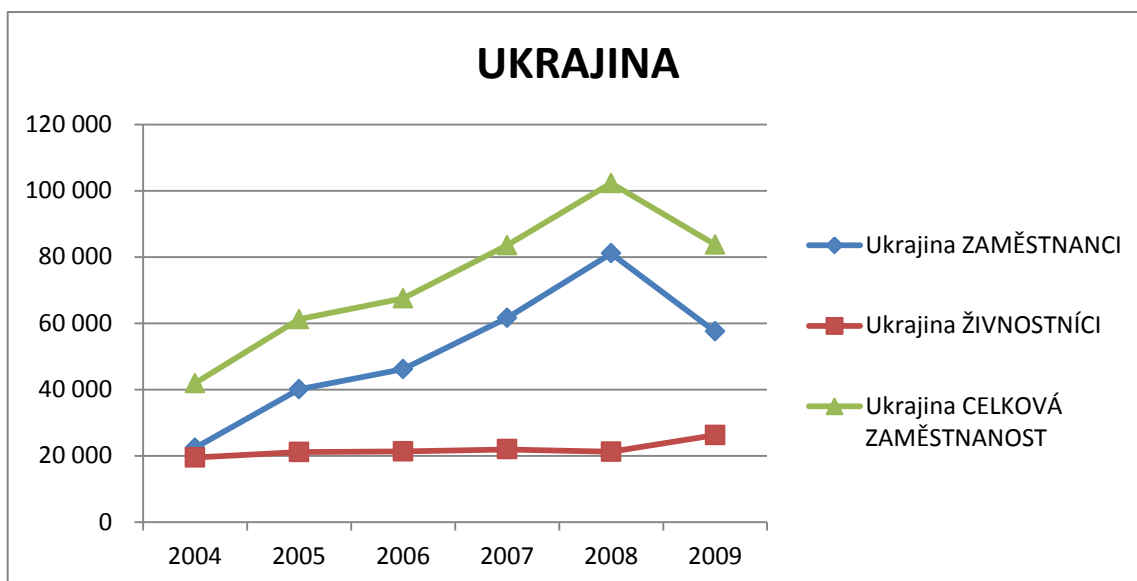
Obr. 27.: Vývoj zaměstnanosti cizinců ze Slovenska v ČR

Zdroj: CIZINCI V ČESKÉ REPUBLICE 2010, ČSÚ, vlastní zpracování.

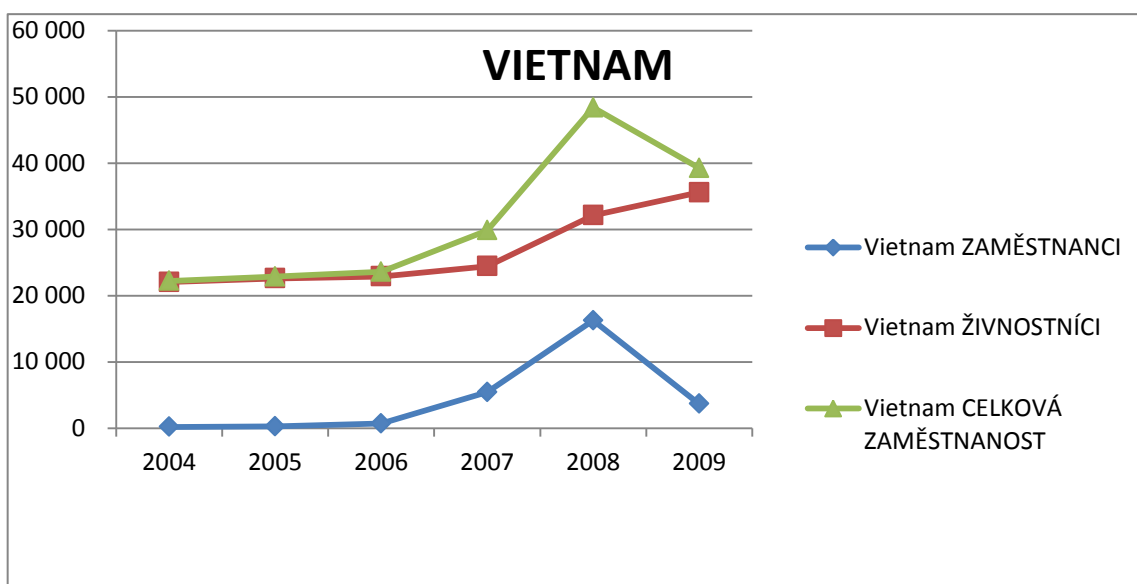

Obr. 28.: Vývoj zaměstnanosti cizinců z Ukrajiny v ČR

Zdroj: CIZINCI V ČESKÉ REPUBLICE 2010, ČSÚ, vlastní zpracování.

Obr. 29.: Vývoj zaměstnanosti cizinců z Vietnamu v ČR

Zdroj: CIZINCI V ČESKÉ REPUBLICE 2010, ČSÚ, vlastní zpracování.

Budeme-li sledovat podrobněji počty pracovních migrantů u nejčtenějších 5 občanství v každé kategorii od vstupu ČR do EU, je možné vyzorovat určité charakteristiky jednotlivých toků. U ekonomické aktivity vietnamských občanů je patrné výrazné zapojení do pracovního trhu přes živnostenský list. I když v letech 2007 a 2008 byly některé osoby

zaměstnány, tento trend se začal opět vytrácet a u jmenovaných osob je opět nejvíce preferovaný živnostenský způsob obživy. Občané Mongolska preferují zaměstnanecký poměr.

Kromě Vietnamu převažuje u národností zaměstnanecký poměr. I když u ukrajinské národnosti je převis zaměstnanců nad živnostníky, zastoupení osob samostatně výdělečně činných je velké a vzrůstá. Lehký nárůst živnostenských oprávnění a naopak pokles zaměstnaneckého poměru je také patrný u Moldavska. To může značit, že občané této národnosti se ekonomickou krizí v roce 2008 částečně pokusili vyřešit přeorientováním se na jiný ekonomický způsob výdělku.

Jak u občanů Bulharska, tak i Rumunska, nebyl vrchol roku 2007, tedy v době kdy tyto země vstoupily do EU, překonán. Od tohoto roku je patrný odliv zaměstnanců z těchto zemí, ale výše živnostenských oprávnění se nemění. Slovensko a Polsko mají shodný trend - nárůst zaměstnanosti do roku 2007, a potom lehce sestupná tendence u zaměstnání - počet vydaných živnostenských listů je relativně stabilní. Dlouhodobý růst jak v oblasti zaměstnání, tak i v samostatně výdělečné činnosti, je u Německa a Ruska.

Největší počet pracujících imigrantů v ČR je mezi 25 až 39 rokem. Podíl pracujících žen na pracovní síle cizinců stoupá, ale stále převažují muži. V České republice je u zaměstnaných cizinců pocházejících z Polska a Slovenka patrné dennodenní příhraniční migrování za prací. Kromě sousedních států je u nás větší počet imigrantů z ostatních členských států EU, zejména rumunského a bulharského občanství, a to hlavně po vstupu těchto zemí do EU. Na prvním a druhém místě mezi cizinci ze třetích zemí jsou dlouhodobě občané Ukrajiny a Vietnamu. Oba tyto národy se vyznačují vysokým podílem pracovní síly s živnostenským oprávněním. Od roku 2001 výrazně zesílily toky pracovních imigrantů z Moldavska a Mongolska, tito cizinci ale volí převážně zaměstnanecký poměr.

6.4 Nezaměstnanost

Jak silně zatěžuje ekonomická imigrace jednotlivé země, nám ukazuje nezaměstnanost cizinců. Aby tato charakteristika ekonomické imigrace byla lépe uchopitelná, je ukázána v souvislosti s nezaměstnaností celkové populace, a také napříč státy EU.

Míra nezaměstnanosti je procentuální vyjádření nezaměstnaných jedinců vůči ekonomicky aktivní populaci ve věku 20 až 64 let. Nezaměstnané osoby jsou pro harmonizaci statistických údajů definovány jako ty, které během sběru dat byly bez práce a práci během posledních čtyř týdnů aktivně hledaly, nebo již práci našly a měly nastoupit k jejímu výkonu během tří měsíců.⁴²

Pro srovnání je v následující tabulce uvedena míra nezaměstnanosti celkové populace a míra nezaměstnanosti cizinců v roce 2009. Procenta u kolonky *Cizinci* zastupují poměr nepracujících ekonomických imigrantů na území jednotlivých států, kteří byli měřeni podle údaje cizího státního občanství. Vzhledem k rozdílnosti přístupu občanů z EU/ EHP a třetích zemí na pracovní trh, který je způsoben množstvím administrativních omezení pro imigranty pocházejících ze třetích zemí, je v tabulce míra nezaměstnanosti také vyjádřena pro obě tyto kategorie imigrantů zvlášť.

Základní věková skupina 20 – 64 let je rozdělena na dvě podmnožiny. U věkové skupiny 25 až 54 let dochází k očištění od studentů a stážistů, kteří ještě nevstoupili na pracovní trh, a občanů, již jsou v důchodu, kteří již opustili pracovní trh, proto výběr této věkové skupiny nejvíce minimalizuje efekt imigrace, která byla z jiných než ekonomických důvodů. Věková skupina 55 – 64 let nabízí detailnější náhled na nezaměstnanost u starších osob, které mají již více pracovních zkušeností a lépe pracovní trh znají, ale které vzhledem k větším osobním závazkům a pokročilejšímu věku mohou být méně konkurenceschopní.

---

⁴² KRASZEWSKA, K. a kol. *Indicators of Immigrant Integration: A Pilot Study* 2011, s. 29.

Tab. 15.: Míra nezaměstnanosti v %, podle státního občanství a věku, 2009

	Celková populace			Cizinci			Z toho						
							Z EU			Z 3. zemí			
	Populace ve věku												
	20-64		Z toho		20-64	Z toho		20-64	Z toho		20-64	Z toho	
	25-54	55-64	25-54	55-64		25-54	55-64		25-54	55-64		25-54	55-64
EU27	9	8	6	16	15	14	11	11	10	19	18	18	
BE	8	7	5	16	16	8u	11	10	:	29	29	:	
BG	7	6	6	:	:	:	:	:	:	:	:	:	
CZ	6	6	6	6	5	:	5	4	:	7	7	:	
DK	6	5	5	10	10	:	7	6u	:	12	12	:	
DE	8	7	8	15	14	16	9	9	12	18	18	20	
EE	13	13	9	22	22	14	:	:	:	22	22	14	
IE	11	11	7	16	16	:	16	16	:	14	14	:	
EL	9	9	5	10	10	12u	11	11	:	10	9	13u	
ES	17	17	12	28	27	27	24	22	24	29	28	28	
FR	9	8	6	18	17	14	9	8	9u	24	23	18	
IT	8	7	3	11	10	9	11	10	:	11	10	9	
CY	5	5	4	8	7	:	8	8	:	7	6u	:	
LV	17	16	13	23	22	21	:	:	:	23	23	21	
LT	14	13	10	:	:	:	:	:	:	:	:	:	
LU	5	4	3u	7	6	:	6	6	:	17	15u	:	
HU	10	9	6	11	12	:	11u	12u	:	:	:	:	
MT	6	5	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	
NL	3	3	3	7	6	7u	4	4	:	9	8	:	
AT	4	4	2	10	10	:	7	7	:	12	12	:	
PL	8	7	6	:	:	:	:	:	:	:	:	:	
PT	10	9	8	16	16	:	:	:	:	17	17	:	
RO	7	6	3	:	:	:	:	:	:	:	:	:	
SI	6	5	4u	15u	14u	:	:	:	:	16u	15u	:	
SK	12	11	8	:	:	:	:	:	:	:	:	:	
FI	7	7	6	17	16	:	14u	15u	:	19	16u	:	
SE	7	6	5	16	16	8	8	7	:	26	26	:	
UK	7	6	5	8	8	8	6	5	:	11	9	11	

Pozn.: Znak „:“ v tabulce znamená, že dané hodnoty nejsou, znak „u“, že hodnoty nejsou spolehlivé.

Zdroj: KRASZEWSKA, K. a kol. Indicators of Immigrant Integration: A Pilot Study 2011, s. 58.

Evropský průměr v míře nezaměstnanosti je u populace mezi 20 a 64 rokem 9 %. U věkové skupiny mezi 25 a 54 rokem je podíl o 1 % nižší, čili 8 % osob v této věkové kategorii je bez práce, a ani nepatří do kategorie osob samostatně výdělečně činných. v roce 2009 je pouze 6% podíl obyvatelstva EU v letech 55 až 64 nezaměstnaných.

Největší podíl nezaměstnaného obyvatelstva v roce 2009 z evropských zemí má Španělsko a Lotyšsko (17 %). Na druhém místě je Litva (14 %) a zemí s třetím největším podílem nezaměstnaných občanů je Estonsko (13 %). Naopak nejmenší podíl občanů bez práce má Nizozemsko (3 %). O 1% vyšší nezaměstnanost má Rakousko (4 %). Třetí zemí s nejnižší nezaměstnaností je Kypr (5 %). Česká republika společně s Dánskem, Maltou a

Slovinskem vykazovala v roce 2009 nezaměstnanost 6 %, což je o 3 % pod evropským průměrem.

Míra nezaměstnanosti cizinců v roce 2009 byla 16 %, což je o 7 % vyšší než u populace Evropské unie. Největší procento nezaměstnaných cizinců dle státního občanství bylo ve Španělsku (22 %), následované Estonskem (22 %) a Lotyšskem (23 %). Nejmenší podíl nezaměstnaných imigrantů je v České republice (6 %), v Lucembursku a v Nizozemsku (7 %). Procento nezaměstnaných je největší u imigrantů ze třetích zemí ve všech státech EU. Důvodem jsou různá administrativní nařízení, která se snaží ochraňovat domácí pracovní sílu členských zemí, což znevýhodňuje imigranty ze třetích zemí.

V další tabulce jsou ukázány rozdíly v nezaměstnanosti imigrantů vůči domácí populaci. Pokud jsou hodnoty označeny v modrých tónech, je míra nezaměstnanosti v roce 2009 u cizinců větší, než je míra domácího obyvatelstva.

Tab. 16.: Rozdíl v míře nezaměstnanosti mezi obyvatelstvem a cizinci podle státního občanství a věku v %, 2009

	Cizinci			Občané EU			Občané z 3. zemí		
	Populace ve věku								
	20-64	Z toho		20-64	Z toho		20-64	Z toho	
	25-54	55-64		25-54	55-64		25-54	55-64	
EU27	7	7	8	3	3	4	10	10	12
BE	8	9	3	3	4	:	22	22	:
BG	:	:	:	:	:	:	:	:	:
CZ	-1	-1	:	-1	-2	:	0	1	:
DK	4	5	:	1	1	:	7	7	:
DE	7	7	8	2	1	4	10	10	12
EE	9	9	5	:	:	:	9	9	5
IE	4	5	:	5	5	:	3	4	:
EL	1	1	7	2	2	:	1	0	9
ES	10	10	15	6	6	12	12	12	16
FR	9	10	7	0	0	3	15	16	12
IT	3	3	5	3	3	:	3	3	6
CY	3	2	:	3	3	:	2	1	:
LV	6	7	8	:	:	:	6	7	8
LT	:	:	:	:	:	:	:	:	:
LU	2	2	:	1	1	:	12	10	:
HU	1	3	:	1	3	:	:	:	:
MT	:	:	:	:	:	:	:	:	:
NL	4	3	4	1	1	:	6	6	:
AT	5	5	:	2	2	:	7	7	:
PL	:	:	:	:	:	:	:	:	:
PT	6	6	:	:	:	:	7	7	:
RO	:	:	:	:	:	:	:	:	:
SI	9	8	:	:	:	:	10	9	:
SK	:	:	:	:	:	:	:	:	:
FI	9	9	:	7	8	:	11	10	:
SE	9	10	3	1	1	:	18	19	:
UK	2	2	3	-1	0	:	4	3	7

Pozn.: Znak „:“ v tabulce znamená, že dané hodnoty nejsou k dispozici

Zdroj: KRASZEWSKA, K. a kol. Indicators of Immigrant Integration: A Pilot Study 2011, s. 59.

Protože administrativní omezení nejsou aplikována na cizince pocházející z ostatních států EU, je u některých zemí míra nezaměstnanosti těchto cizinců shodná s nezaměstnaností domácí populace, jmenovitě u Francie (9 %), popřípadě nižší, než je nezaměstnanost domácí populace, a to u České republiky a Spojeného království (o 2 %).

Největší výkyvy v nezaměstnanosti mezi domácí populací a cizinci ze třetích zemí je u Belgie (22 %) a Švédska (18 %). Evropská populace je vůči imigrantům méně nezaměstnaná, a to o 3 %, a vůči cizincům ze třetích zemí je rozdíl dokonce o 10 %. Nejmenší poměr nezaměstnaných cizinců ze třetích zemí vůči domácí populaci byl v roce 2009 zaznamenán v České republice a v Řecku.

Nezaměstnanost ve všech členských zemích je větší u migrantů, než u domácí populace a to nejvýrazněji u cizinců ze třetích zemí. Což není dáno nechutí cizinců pracovat, ale spíše pracovní politikou jednotlivých států, které upřednostňují zaměstnanost vlastních občanů. Větší obtíže s nalezením práce mají hlavně cizinci ze třetích zemí, což je důsledkem hlavně administrativních opatření, než nedostatečné kvalifikace, či jazykové bariéry, protože rozdílnost ve výši nezaměstnanosti se výrazně liší mezi imigranty z EU a ze třetích zemí.

6.5 Vyšší dosažená kvalifikace osoby vůči požadované kvalifikaci na vykonávanou práci

V této části práce se zaměřím na to, jak jednotlivé státy dokážou využívat vzdělané imigranty. Pro tuto potřebu slouží ukazatel „*Overqualification*“. Tato hodnota, spočítaná jak pro populaci zemí EU, tak i pro cizince, nemá český ekvivalent. Ukazatel vyjadřuje poměr vysokoškolsky vzdělaných osob, které vykonávají práci s nízkými požadavky na kvalifikaci, tedy práci zařazenou do kategorie 4 až 9 dle ISCO⁴³, což jsou manuální pracovníci, opraváři, servisní pracovníci, prodavači, úředníci, vojáci atd.⁴⁴

---

⁴³ KRASZEWSKA, K. a kol. *Indicators of Immigrant Integration: A Pilot Study* 2011, s. 29.

⁴⁴ Přesný popis povolání spadající do těchto kategorií je k dispozici na <http://www2.warwick.ac.uk/fac/soc/ier/links/isco88/english/groups>.

Tab. 17.: Míra vyšší dosažené kvalifikace, než je kvalifikace požadovaná u vykonávané práce v % dle státního občanství, 2009

	Celková populace			Cizinci			Z toho					
	Populace ve věku						Z EU			Z 3. zemí		
	20-64	Z toho		20-64	Z toho		20-64	Z toho		20-64	Z toho	
		25-54	55-64		25-54	55-64		25-54	55-64		25-54	55-64
EU27	21	20	17	38	37	33	29	29	24	45	45	44
BE	23	23	16	28	28	20u	23	23	:	49	49	:
BG	21	21	17	:	:	:	:	:	:	:	:	:
CZ	8	7	8	18	18	:	:	:	:	48	48	:
DK	15	15	13	30	31	:	21	21u	:	40	41	:
DE	21	21	22	28	28	33	23	22	27	34	33	40
EE	26	24	31	54	56	52	:	:	:	56	57	52
IE	31	31	18	45	44	:	46	46	:	41	40	:
EL	21	21	11	75	75	71u	48	45	:	87	88	79u
ES	33	33	20	61	60	52	51	50	30u	69	68	69
FR	21	21	12	33	34	25u	18	19	:	44	45	44u
IT	16	17	6	62	62	52	39	39	:	75	76	62
CY	33	32	19	62	61	63u	54	51	68u	74	74	:
LV	18	16	25	36	31	47	:	:	:	36	31	47
LT	20	19	16	:	:	:	:	:	:	:	:	:
LU	3	3	:	4	4	:	3u	3u	:	:	:	:
HU	11	11	9	:	:	:	:	:	:	:	:	:
MT	7u	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
NL	14	13	12	26	26	21u	20	19	:	39	40	:
AT	22	21	23	26	25	:	19	18	:	40	42	:
PL	16	15	13	:	:	:	:	:	:	:	:	:
PT	14	14	:	56	56	:	:	:	:	69	69	:
RO	11	11	10	:	:	:	:	:	:	:	:	:
SI	8	8	4u	:	:	:	:	:	:	:	:	:
SK	9	9	9	:	:	:	:	:	:	:	:	:
FI	18	18	15	36u	35u	:	:	:	:	43u	:	:
SE	14	15	11	33	35	:	26	26	:	44	46	:
UK	23	21	21	28	27	24	28	27	:	28	27	:

Pozn.: Znak „:“ v tabulce znamená, že dané hodnoty nejsou k dispozici a znak „u“ značí nespolehlivé hodnoty.

Zdroj: KRASZEWSKA, K. a kol. Indicators of Immigrant Integration: A Pilot Study 2011, s. 86.

V průměru EU vykonává 21 % celkové populace práci s nižšími požadavky na kvalifikaci, než jaké dosáhly. U cizinců je tento trend větší o 17 %, jak ukazuje tabulka níže. Ve věkové kategorii 20 až 64 let, stejně jako v rozmezí 25 až 54 let, vykonává 45 % cizinců ze třetích zemí práci pod úrovní jejich kvalifikace. Nejnižší míra převisu kvalifikace osob v dané zemi je v Lucembursku (3 %) a na Maltě (7 %). Na třetím místě je Česká republika se Slovinskem, kde je tato míra u domácí populace 8 %. Nejvyšší míra převisu kvalifikace nad vykonávanou prací je na Kypru a ve Španělsku (33 %), následuje Irsko (31 %).

V Řecku je největší procento vysokoškolsky vzdělaných cizinců, kteří vykonávají práci s nízkými požadavky na kvalifikaci (75 %), v této kategorii následuje Kypr a Itálie (62 %).

V České republice je míra 18 % u všech cizinců, u cizinců ze třetích zemí je 48 % vysokoškolsky vzdělaných jedinců nevyužito pro práci s vyššími požadavky na kvalifikaci a vzdělání, což je zapříčiněno nařízením, že práce může být cizinci ze třetí země nabídnuta, pokud o ni neprojeví zájem český občan, proto vzdělaní imigranti mnohdy nedosáhnou na práci vyžadující vyšší kvalifikaci.

Tabulka 25 ukazuje rozdíl v % mezi populací a imigranty v míře, která ukazuje nevyužitý potenciál vysokoškoláků na pracovních pozicích. Míra „*overqualification*“ u domácího obyvatelstva je odečtena od této míry u cizinců dle státního občanství v příslušné věkové kategorii.

Tab. 18.: Rozdíl v míře vyšší dosažené kvalifikace, než je kvalifikace požadovaná u vykonávané práce mezi cizinci dle státního občanství a obyvatelstvem imigrační země v %, 2009

	Cizinci			Občané EU			Občané z 3. zemí		
	Populace ve věku								
	20-64	Z toho		20-64	Z toho		20-64	Z toho	
	25-54	55-64		25-54	55-64		25-54	55-64	
EU27	17	17	17	8	9	7	24	24	27
BE	5	5	4	1	0	:	26	26	:
BG	:	:	:	:	:	:	:	:	:
CZ	11	10	:	:	:	:	40	41	:
DK	15	17	:	6	6	:	25	26	:
DE	7	7	11	2	1	5	13	12	18
EE	29	31	21	:	:	:	30	33	22
IE	14	13	:	15	15	:	10	9	:
EL	55	54	60	27	24	:	67	67	68
ES	28	26	31	18	17	9	36	35	48
FR	12	13	13	-3	-2	:	23	24	32
IT	46	46	46	23	22	:	60	60	56
CY	29	29	44	21	19	49	41	43	:
LV	18	16	22	:	:	:	18	16	22
LT	:	:	:	:	:	:	:	:	:
LU	1	1	:	0	0	:	:	:	:
HU	:	:	:	:	:	:	:	:	:
MT	:	:	:	:	:	:	:	:	:
NL	12	13	10	7	6	:	25	27	:
AT	4	4	:	-3	-4	:	19	21	:
PL	:	:	:	:	:	:	:	:	:
PT	42	42	:	:	:	:	55	55	:
RO	:	:	:	:	:	:	:	:	:
SI	:	:	:	:	:	:	:	:	:
SK	:	:	:	:	:	:	:	:	:
FI	18	17	:	:	:	:	25	:	:
SE	19	20	:	12	12	:	30	32	:
UK	5	5	3	4	6	:	5	5	:

Zdroj: KRASZEWSKA, K. a kol. Indicators of Immigrant Integration: A Pilot Study 2011, s. 87.

Jedinými státy, kde je převis kvalifikace nižší u cizinců oproti domácímu obyvatelstvu jsou Francie a Rakousko, a to pouze v případě cizinců, kteří mají státní občanství jiné členské země. Je tedy možné říci, že tyto státy nejlépe využívají potenciál vzdělaných imigrantů z jiných států EU. Největší rozdíl ve výši dosažené kvalifikace vůči skutečně vykonávané kvalifikaci je u občanů ze třetích zemí. Pokud jsou dané hodnoty k dispozici, mnohonásobně převyšují nejen domácí populaci, ale také cizince z EU, protože ti nejsou na pracovním trhu administrativně znevýhodňováni migrační politikou, jako je tomu u občanů ze třetích zemí. Tento trend je ještě více patrný u pracujících ve věku 25 a 54 let. Relativně nízké hodnoty v tomto segmentu vykazuje Spojené království, i když základní tendence, horší vykonávané práce u vysokoškolsky vzdělaných cizinců, zůstává stejná.

Hodnoty v tabulce tedy vystihují trend, že vysoké procento terciárně vzdělaných imigrantů ze třetích zemí je ochotno vykonávat práce pod úroveň jejich kvalifikace, protože pro imigranty je primárně důležitá výše výtěžku a ne sociální status, který vykonáváním práce na nižším společenském žebříčku získají.

Z daných hodnot je také patrné, jak jednotlivé státy opravdu využívají vzdělanost imigrantů. Nejméně je potenciál terciárního vzdělání imigrantů ze třetích zemí využíván v Řecku a Itálii. Česká republika je z hodnot, které jsou k dispozici, na 4. místě v nízkém uplatnění vzdělaných imigrantů ze zemí mimo EU.

Následující tabulka je modifikací předchozí tabulky. Ukazuje míru převisu dosaženého vzdělání nad požadovanou kvalifikací u vykonávané práce cizinci ze třetích zemí, rozdělenou podle pohlaví.

Tab. 19.: Rozdíl v míře vyšší dosažené kvalifikace, než je kvalifikace požadovaná u vykonávané práce mezi cizinci dle státního občanství třetích zemí a obyvatelstvem imigrační země dle pohlaví, v %, 2009

	Muži			Ženy		
	20-64	Z toho		20-64	Z toho	
		25-54	55-64		25-54	55-64
EU27	21	21	22	28	28	33
BE	28	28	:	26	24	:
BG	:	:	:	:	:	:
CZ	23	21	:	55	54	:
DK	21	25	:	28	27	:
DE	7	6	13	21	21	27
EE	30	35	18	29	31	23
IE	17	17	:	2	3	:
EL	64	64	:	69	69	:
ES	29	28	37	42	41	62
FR	26	27	:	19	21	:
IT	61	62	39	59	58	68
CY	40	42	:	40	41	:
LV	19	20	15	16	8	32
LT	:	:	:	:	:	:
LU	:	:	:	:	:	:
HU	:	:	:	:	:	:
MT	:	:	:	:	:	:
NL	23	26	:	26	27	:
AT	12	16	:	26	26	:
PL	:	:	:	:	:	:
PT	43	43	:	67	69	:
RO	:	:	:	:	:	:
SI	:	:	:	:	:	:
SK	:	:	:	:	:	:
FI	:	:	:	:	:	:
SE	26	28	:	36	36	:
UK	7	7	:	3	4	:

Zdroj: KRASZEWSKA, K. a kol. Indicators of Immigrant Integration: A Pilot Study 2011, vlastní zpracování.

Z tabulky je patrné, že ve většině států je rozdíl mezi kvalifikací dosaženou a skutečně v práci vykonávanou větší u žen ze třetích zemí. Výjimku tvoří Belgie, Estonsko, Francie, Lotyšsko a Spojené království. V České republice je tato míra u žen více jak dvojnásobná, což je největší rozdíl mezi pohlavími ze všech dostupných dat zemí EU. Je tedy možné říci, že vysokoškolsky vzdělaná imigrantka ze třetí země ve věku 20 až 64 let má dvojnásobně vyšší pravděpodobnost, že bude vykonávat práci pod úrovní jejího dosaženého vzdělání, než muž ze třetí země stejného věku.

Evropská unie využívá potenciál vysokoškolsky vzdělaných imigrantů ze třetích zemí pouze z 55 %. V roce 2009 48 % terciárně vzdělaných cizinců v ČR vykonávalo práci pod úrovní jejich kvalifikace. A tento trend je ještě výraznější pro osoby ženského pohlaví, kdy

pouze 45 % vysokoškolsky vzdělaných cizinek v ČR bylo zaměstnáno v práci s adekvátními požadavky na kvalifikaci k úrovni jejich vzdělání.

Podíváme-li se na srovnání míry aktivity cizinců (počet cizinců ochotných pracovat) a jejich zaměstnanost respektive nezaměstnanost, je zřejmé, že jak Evropská unie, tak i Česká republika nejsou plně schopny využívat potenciál ekonomických imigrantů. Kapacita pracovní síly tvořené cizinci ze třetích zemí je v případě EU 73 %, ale zaměstnanost této pracovní síly tvořené imigranty ze států mimo EU je pouze 59 %, což značí 14 % nevyužitého potenciálu, navíc jak už bylo zmíněno o odstavec výše, cizí pracovníci nejsou alokováni efektivně ani z hlediska jejich vzdělanosti (o 24 % více vysoce kvalifikovaných zaměstnanců z třetích zemí vůči domácím obyvatelům vykonává práci pod úrovní jejich dosaženého vzdělání).

V případě ČR je využití pracovního potenciálu imigrantů vyšší a to o 9 % vůči EU. Na druhou stranu, je zde větší míra (48 %) plýtvání kvalifikovanými pracovníky ze třetích zemí na podřadné práce.

Závěr

Význam imigrace jak v Evropské unii, tak i v České republice sílí, což dokazuje srovnání čisté migrace a imigrace. Ačkoliv čistá migrace v Evropské unii i v České republice klesá, imigrace v případě obou hlavních zkoumaných politických celků stoupá. A tento fenomén je výraznější u České republiky. V Evropské unii byl pokles čisté migrace mezi roky 2008 a 2010 1,2 % a v České republice pokles čisté migrace činil 5,4 %, což je o 4,2 % větší úbytek za stejné časové období oproti Evropské unii. Ve srovnání s poklesem čisté migrace počet zaznamenaných imigrantů mezi roky 2008 a 2010 v Evropské unii vzrostl o 5,5 % a v České republice se dokonce navýšil o 24,7 %. V absolutním počtu dosáhla imigrace v Evropské unii v roce 2010 výše 32,489 miliónů. V České republice se počet imigrantů pohybuje ve statisících. Konkrétně v roce 2010 statistiky Českého statistického úřadu vykazovaly 424 tisíc cizích občanů žijících na našem území. Navzdory výraznému zesílení imigračních toků do České republiky bylo procentuální zastoupení cizinců v domácí populaci u České republiky stále nižší (4 %), než vykazuje průměr Evropské unie (6,5 %), což platí jak v případě přistěhovalců z jiných členských států Evropské unie, tak i v případě občanů pocházejících ze třetích zemí.

Spektrum hlavních zdrojových zemí imigrantů se v České republice a v Evropské unii různí ve většině případů. Mezi hlavní zdrojové státy imigračních proudů ze třetích zemí do České republiky patří Ukrajina, Vietnam a Rusko. Největší počet cizinců žijících na našem území v roce 2010 pochází ze Slovenska, Polska a Německa. Ve stejném roce imigranti v Evropské unii pocházeli nejčastěji z Turecka, Maroka, Albánie a Číny. Z ostatních členských zemí v rámci Evropské unie dominovali přistěhovalci z Rumunska, Polska, Itálie a Portugalska.

Míra vzdělanosti imigrantů, posuzujeme-li osoby, které dosáhly alespoň sekundárního vzdělání, je u imigrantů nižší než u domácí populace jak v České republice, tak i v Evropské unii. Imigranti žijící v České republice ale přesahují mírou vzdělanosti imigranty v Evropské unii, a to o 32 %. Také procentuální zastoupení vysokoškolsky vzdělaných cizinců je o 2 % vyšší v České republice, než je v Evropské unii. Zaměříme-li se pouze na terciární vzdělanost imigrantů vůči terciární vzdělanosti obyvatelstva cílové země, převyšuje míra terciární vzdělanosti imigrantů českou populaci o 9 %. V protikladu

stojí Evropská unie, která vykazuje terciární vzdělanost imigrantů ve srovnání s terciární vzdělaností domácího obyvatelstva EU o 2 % nižší.

Na základě analýzy sekundárních dat byly z dostupných zdrojů zvoleny jako ukazatele ekonomické imigrace *Vydaná nová povolení k pobytu z důvodu výdělečné činnosti* a *Míra aktivity*, protože ukazatele, které by měřily přímo ekonomickou imigraci, nejsou k dispozici.

Intenzita ekonomické imigrace ze třetích zemí měřena dle počtu nových povolení k pobytu z důvodu výdělečné činnosti od roku 2008 do roku 2010 vzrostla v Evropské unii o 1,5 %. Naproti tomu v České republice došlo k poklesu počtu nových povolení k pobytu z důvodu výdělečné činnosti o 73 %, což je výrazný pokles, jenž je ještě mnohem markantnější, vezmeme-li v potaz, že u České republiky došlo k nárůstu celkové imigrace za stejné období o 21,8 %. Pokud bychom na sílu ekonomické imigrace nahlíželi pouze prizmatem těchto hodnot, znamenalo by to výrazné zeslabení ekonomických imigračních proudů ze třetích zemí a také pokles podílu ekonomické imigrace v České republice. Nicméně tato čísla není možné takto dogmaticky interpretovat, protože uvedené důvody imigrace jsou ovlivněny imigrační politikou jednotlivých států. Imigranti ze třetích zemí, kteří jsou imigrační politikou primárně ovlivněni, tak upravují důvody k pobytu dle nejvhodnější strategie přístupu do cílové země, a tím dochází ke zkreslení hlavní příčiny imigrace. Je tedy možné se domnívat, že pokles ekonomické imigrace není tolik významný, neboť noví ekonomičtí imigranti pouze změnilí uváděný důvod při žádosti o povolení k pobytu. V případě České republiky demonstruje tento fenomén výrazný nárůst nových povolení z rodinných důvodů ve stejném období, kdy byl zaznamenán pokles povolení z důvodu výdělečné činnosti. Domněnku, že síla ekonomického imigračního proudu do České republiky se od roku 2008 výrazně nesnížila, nebylo bohužel možné plně prokázat, protože k jejímu potvrzení je nutné posoudit vývoj míry aktivity imigrantů ve stejném časovém období. Míra aktivity, která vyjadřuje procento ekonomicky aktivních osob z jejich celkového počtu, byla doposud publikována detailně pro osoby cizího státního občanství pouze za rok 2009, proto toto srovnání nebylo možné provést. I komparace nových povolení k pobytu z důvodu výdělečné činnosti mezi Českou republikou a Evropskou unií není plně relevantní, protože čísla udávaná za jednotlivé členské státy Evropské unie nebyla ještě plně harmonizována.

Podíl ekonomické imigrace k celkové imigraci byl zjišťován pomocí míry aktivity. Míra aktivity je procentuální vyjádření ekonomicky aktivních osob. Zahrnuje zaměstnané a registrované nezaměstnané imigranty. Protože v této míře nejsou zahrnuti studenti, osoby v domácnosti, postižení a lidé, kteří odešli do předčasného důchodu, jedná se tedy o ekonomicky aktivní osoby. Je tudíž možné říci, že v roce 2009 tvořila ekonomická imigrace v Evropské unii 73 % imigrace ze třetích zemí a 79 % imigrace v rámci Evropské unie. Česká republika vykazovala ve stejném roce 77 procentní ekonomickou imigraci ze třetích zemí a 82 procentní ekonomickou imigraci z jiných členských států Evropské unie. Z uvedených čísel můžeme říci, že v České republice v roce 2009 dominovali ekonomičtí imigranti a poměr ekonomické imigrace vůči celkové imigraci byl větší než v Evropské unii.

Pomocí míry zaměstnanosti lze nastínit, jak byla pracovní síla imigrantů využívána. Míra zaměstnanosti v této práci vyjadřuje podíl zaměstnaných osob ve věku 20 až 64 let k celkovému počtu osob v této věkové kategorii. V případě Evropské unie byla míra zaměstnanosti imigrantů ze třetích zemí v roce 2009 59 %, což činí ve srovnání s touto mírou u celkové populace Evropské unie za stejné období nižší podíl zaměstnanosti o 10 %. Česká republika má naopak míru zaměstnanosti imigrantů ze třetích zemí ve srovnání s mírou zaměstnanosti domácího obyvatelstva vyšší o 1 %. Z celkového počtu imigrantů ve věku 20 až 64 let ze třetích zemí jich bylo v České republice zaměstnáno 72 %, míra zaměstnanosti imigrantů ze třetích zemí v České republice je tedy 13 % nad mírou zaměstnanosti v Evropské unii.

Vysoký podíl samostatně výdělečně činných imigrantů ze třetích zemí se stal výrazným fenoménem ve způsobu obživy u imigrantů v České republice. Míra samostatně výdělečně činných ekonomických imigrantů v roce 2009 byla pro Českou republiku 39 % a 10 % pro Evropskou unii. Podíl samostatně výdělečně činných osob ze třetích zemí z celkového počtu imigrantů v České republice tedy převyšoval Evropskou unii v roce 2009 o 29 %. Na vysoké míře samostatně výdělečně činných imigrantů, která je jedna z nejvyšších z členských států EU, se podílí převážně imigranti z Ukrajiny a Vietnamu.

Do jaké míry je pracovní síla ekonomických přistěhovalců efektivně využívána, naznačuje míra nezaměstnanosti a ukazatel, jenž v procentech vyjadřuje počet zaměstnaných osob, které dosáhly terciárního vzdělání, avšak vykonávaly práci s nízkými požadavky na kvalifikaci.

Míra nezaměstnanosti je obdobou ukazatele míry zaměstnanosti, ukazuje v jaké míře ekonomická imigrace zatížila ekonomiku cílové země. Je tedy procentuálním vyjádřením nevyužitého potenciálu ekonomických imigrantů. Míra nezaměstnanosti v České republice je u všech imigrantů 6 %. Imigranti ze třetích zemí zatěžují český stát mírou nezaměstnanosti ze 7 %, což je 12 % pod průměrem Evropské unie. Míra nezaměstnanosti imigrantů v České republice je v průměru o 1 % nižší, než je tato míra u české populace. Evropská unie má míru nezaměstnanosti imigrantů naopak o 7 % vyšší než je průměrná míra nezaměstnanosti jejího obyvatelstva. Lze tedy říci, že Evropská unie upotřebí mnohem méně pracovní síly imigrantů, než je jí nabízena ve srovnání s Českou republikou.

Z rozboru hodnot míry nejvyššího dosaženého vzdělání vůči požadované kvalifikaci na vykonávanou práci dostupných za rok 2009 vyplývá, že Evropská unie využívá potenciál všech terciárně vzdělaných cizinců z 68 % a ze třetích zemí pouze z 55 %. Ve stejném roce Česká republika využívala potenciál všech terciárně vzdělaných cizinců ze třetích zemí ze 72 % a pouze z 52 % u imigrantů ze třetích zemí. Využití potenciálu všech terciárně vzdělaných cizinců je nad průměrem Evropské unie na rozdíl od využití cizinců ze třetích zemí, který je lehce pod průměrem.

Z analýzy této diplomové práce vyplývá, že intenzita imigrace roste jak v České republice, tak v Evropské unii. Při detailnějším rozboru zdrojových zemí imigračních proudů je nutné konstatovat, že imigrační toky Evropské unie a České republiky se výrazně liší původem imigrantů. S výjimkou Polska jsou hlavní zdrojové země imigrantů rozdílné.

Výsledkem komparace terciární vzdělanosti imigrantů v České republice a v Evropské unii je, že Česká republika sice vykazuje vyšší procento vysoce vzdělaných imigrantů ve srovnání s Evropskou unií, ale tento rozdíl není příliš významný. Z komparace celkové vzdělanosti, která mezi nejvyšší dosažené vzdělání imigrantů zahrnuje jak terciární, tak i sekundární vzdělání, vyplynulo, že imigranti v České republice jsou v průměru mnohem více vzdělání než v Evropské unii.

Podíl ekonomických imigrantů na celkové imigraci v roce 2009 byl u České republiky ve srovnání s Evropskou unií o 5 % vyšší. Také míra zaměstnanosti imigrantů v tomto srovnání byla ve stejném roce vyšší, a to o 12 %. Lze tedy říci, že Česká republika v roce 2009 z kvantitativního hlediska lépe využila pracovní sílu imigrantů než Evropská unie.

Z analýzy požadavků na kvalifikaci pro zaměstnání vykonávaných vysokoškolsky vzdělanými imigranty v České republice a v Evropské unii v roce 2009 vyplynulo, že Česká republika i v tomto případě předčila Evropskou unii ve využití potenciálu vysoce vzdělaných ekonomických imigrantů. Avšak kvalitativní využití ekonomických imigrantů ze třetích zemí je v České republice stále nedostatečné.

Citace

1. BORJAS, J., George. *Labor Economics*. 3. vyd. [s.l.]: McGraw-Hill/Irwin, 2005. ISBN 0-07-287177-6. Kap. 9, s. 536.
2. DRBOHLAV, D.: Ekonomické dopady migrace. In *Migrace do ČR. Člověk v tísní*, 2007.
3. DRBOHLAV, D.; UHEREK, Z. Reflexe migračních teorií. Geografie. In *Sborník České geografické společnosti*. 2007, roč. 112, č. 2, s. 125–141.
4. DRBOHLAV, Dušan. Mezinárodní migrace obyvatelstva – pohyb i pobyt (Alenky v kraji divů). In *Menšiny a migranti v České republice: my a oni v multikulturní společnosti 21. století*. Ed. Tatjana Šišková. Praha: Portál, 2001, s. 17–30.
5. GOSS, E. P., SCHOENING, N. C. Search Time, Unemployment, and the Migration Decision. *The Journal of Human Resources*. 1984 (Autumn), vol. 19, no. 4, s. 570-579.
6. KEY FIGURES ON EUROPE. *Statistical pocketbook 2006: KS-EI-06-001-EN*. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, 2006. 209 s. ISBN 92-79-01849-3.
7. KRASZEWSKA, K. a kol. *Indicators of Immigrant Integration: A Pilot Study [online]*. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2011 [cit. 2011-11-15]. 253 s. Dostupné z WWW: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-RA-11-009/EN/KS-RA-11-009-EN.PDF>. ISBN 978-92-79-20238-4, doi:10.2785/13779.
8. MARCU, M. *Population and social conditions: KS-SF-11-038-EN-N [online]*. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2011 [cit. 2011-11-12]. Dostupné z WWW: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-SF-11-038/EN/KS-SF-11-038-EN.PDF>. ISSN 1977-0316.
9. MASSEY, D. S., TAYLOR, J. E. . *Worlds in Motion: Understanding International Migration at the End of Millennium*. Oxford: Clarendon Press, 1998. ISBN 9780199282760 (pbk). 362 s.
10. Ministerstvo vnitra ČR, Odbor azylové a migrační politiky. *Rubrika Azyl a migrace*. [online]. [cit. 2011-02-14]. Dostupný z WWW: <<http://web.mvcr.cz/archiv2008/azyl/migrace.html>>.
11. OBLAK FLANDER, A. *Population and social conditions: KS-SF-11-001-EN-N [online]*. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2011 [cit. 2011-11-12]. Dostupné z WWW: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-SF-11-001/EN/KS-SF-11-001-EN.PDF>. ISSN 1977-0316.
12. *Population at 1 January: Persons*. EUROSTAT. [cit. 2011-11-15]. Dostupné z WWW: <<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&language=en&pcode=tps00001&tableSelection=1&footnotes=yes&labeling=labels&plugin=1>>.

13. POŘÍZKOVÁ, H. *Zahraniční zaměstnanost v České republice a postavení cizinců na trhu práce*. Brno, 2010. 122 s. Rigorózní práce. Masarykova univerzita, Fakulta sociálních studií, Katedra sociální politiky a sociální práce.
14. RABUŠIČ, L.; BURJANEK, A. *Imigrace a imigrační politika jako prvek řešení české demografické situace?* [online]. Praha: VÚPSV, 2003 [cit. 2011-04-04]. 58 s. Dostupné z WWW: <<http://www.vupsv.cz/>>.
15. SCARNICCHIA, L. *Population and social conditions: KS-SF-11-043-EN-N* [online]. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2011 [cit. 2011-11-12]. Dostupné z WWW: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-SF-11-043/EN/KS-SF-11-043-EN.PDF>. ISSN 1977-0316.
16. VASILEVA, K. *Population and social conditions: KS-SF-11-034-EN-N* [online]. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2011 [cit. 2011-11-12]. Dostupné z WWW: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-SF-11-034/EN/KS-SF-11-034-EN.PDF>. ISSN 1977-0316.

Bibliografie

1. ALBERTINELLI, A. *Population and social conditions: KS-SF-10-027-EN-N* [online]. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2010 [cit. 2011-11-12]. Dostupné z WWW: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-SF-10-027/EN/KS-SF-10-027-EN.PDF>. ISSN 1977-0316.
2. BUZKOVÁ, J. *Mezinárodní migrace a trhy práce České republiky*. Praha, 2010. 53 s. Bakalářská práce. Vysoká škola ekonomická v Praze, Národohospodářská fakulta.
3. CIHELKOVÁ, E. et al. *Světová ekonomika: nové jevy a perspektivy*. Vyd. 1. Praha: C. H. Beck, 2001. 257 s. ISBN 80-7179-311-6.
4. Cizinci v České republice 2010 [online]. Praha: Český statistický úřad, 2010 [cit. 2011-11-13]. Dostupné z WWW: <<http://www.czso.cz/csu/2010edicniplan.nsf/p/1414-10>>.
5. ČERKASOVÁ, I. *Migranti v ČR aneb cizinci neberou práci domácím*. Praha, 2006. 15 s. Informační studie. Vysoká škola ekonomická v Praze.
6. DOBIÁŠOVÁ, K. MIGRACE A ZDRAVÍ: Projekt disertační práce [online]. Praha, 2009. 22 s. Dizertační práce. Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut sociologických studií, Katedra veřejné a sociální politiky. Dostupné z WWW: <iss.fsv.cuni.cz/ISS-138-version1-090930_Dobiasova_projekt.do>.
7. DRAHOKOUPIL, J. „O vlivu globalizace na migraci“: Několik poznámek o pastech sociální imaginace. *Migraceonline* [online]. 2005, [cit. 2011-04-04]. Dostupný z WWW: <http://aa.ecn.cz/img_upload/9e9f2072be82f3d69e3265f41fe9f28e/JDrahokoupil_globalizace_a_migrace.pdf>.
8. Evropská migrační politika: Evropská migrační politika - šance pro nové členské země?. *Asociace pro mezinárodní otázky* [online]. 12.09.2005, [cit. 2011-09-30]. Dostupný z WWW: <<http://www.migraceonline.cz/e-knihovna/?x=1957463>>.
9. FRANC, A. Hlavní tendence ve vývoji pracovních migrací v České republice. In *WORKING PAPER č. 22/2006* [online]. Brno: Centrum výzkumu konkurenční schopnosti české ekonomiky, 2006 [cit. 2011-04-06]. Dostupné z WWW: <<https://is.muni.cz/do/econ/soubory/oddeleni/centrum/papers/wp2006-22.pdf>>. ISSN 1801-4496.
10. GCIM, Migration and Development 2005.[on-line]. [cit. 2011-02-14] Dostupný z WWW: <<http://www.gcim.org/mm/File/Thematic%20Study%204.pdf>>.
11. Gibson, J., & McKenzie, D. . Eight Questions about Brain Drain. *Journal of Economic Perspectives*, 2011, roč. 25, č. 3, s. 107-128. doi:10.1257/jep.25.3.107.
12. HORÁKOVÁ, M. *Dlouhodobé trendy ve vývoji pracovních migrací v České republice*. 1. vydání. Praha: VÚPSV, v.v.i., 2008. 114 s. ISBN 978-80-7416-020-2.

13. HORÁKOVÁ, M. *Mezinárodní pracovní migrace v ČR: Bulletin č. 26* [online]. 1. vydání. Praha: VÚPSV, 2011 [cit. 2011-04-04]. 63 s. Dostupné z WWW: <<http://praha.vupsv.cz/Fulltext/B26-MPMc.pdf>>. ISBN 978-80-7416-071-4.
14. International Mobility of the Highly Skilled: Policy brief. Organisation for Economic Co-operation and Development [online]. 2002, 1, [cit. 2011-04-04]. Dostupný z WWW: <<http://www.oecd.org/dataoecd/9/20/1950028.pdf>>.
15. JANKŮ, K. Moderní migrace. Stěhování se zvláštním významem: Modern Migration. Movement with Special Significance. *Sociální studia* [online]. 2006, 1, [cit. 2011-04-04]. Dostupný z WWW: <socstudia.fss.muni.cz/pristup.php?soubor=080227135405.pdf>.
16. KABELEOVÁ, H. Ekonomické důvody migrace. *Migraceonline* [online]. 11.5.2010, [cit. 2011-09-30]. Dostupný z WWW: <<http://www.migraceonline.cz/e-knihovna/?x=1957463>>.
17. Kolektiv autorů katedry světové ekonomiky. *Malý slovník světové ekonomiky*. Vyd. 1. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, 2000. 243 s. ISBN 80-245-0075-2.
18. KOSCHIN, F. *Demografie poprvé*. 2. přepracované vyd. Praha: Oeconomica, 2005. 122 s. ISBN 80-245-0859-1.
19. KOSCHIN, F. Migrace a její úloha [online]. [cit. 2011-02-14]. 3 .s. (DOC) Dostupný z WWW: <<http://www.google.cz/search?q=%C3%BAskal%C3%AD+a+nep%C5%99esnosti+ve+statistice+migrace&ie=utf-8&oe=utf-8&aq=t&rls=org.mozilla:cs:official&client=firefox-a>>.
20. KOSCHIN, F. Migrace a její úloha. *Forum Statisticum Slovaccum*. 2007, č. 3, s. 154-156. ISSN 1336-7420.
21. KUNEŠOVÁ, H., CIHELKOVÁ, E. a kol. Světová ekonomika. Nové jevy a perspektivy. 2. doplněné a přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2006. ISBN 80-7179-455-4.
22. MACÁKOVÁ, L.; ADÁMEK, P. Zaměstnanost a kvalifikační struktura v ČR a některých dalších zemích EU v kontextu s migračními toky. In JEDLIČKA, P. *Ekonomický růst a rozvoj regionů* [online]. Hradec Králové: Gaudeamus, 2007 [cit. 2011-04-05]. Dostupné z WWW: <http://fim.uhk.cz/hed/data/sbornik/SBORNIK2007_II.pdf>.
23. ISBN 978-80-7041-824-6.
24. MARŠÍKOVÁ, A. *Evropská Unie a ekonomická migrace ze zemí mimo EU: Systém modrých karet*. České Budějovice, 2009. 56 s. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita, Filozofická fakulta, Ústav romanistiky.
25. MELICHAROVÁ, K. *Migrace vysoce kvalifikovaných pracovníků na příkladu vybraných zemí*. Praha, 2009. 47 s. Bakalářská práce. Vysoká škola ekonomická v Praze, Fakulta mezinárodních vztahů.

26. MŇUKOVÁ, T. Vývoj pracovní migrace po vstupu České republiky do Evropské unie [online]. Pardubice: X, 2010. 70 s. Diplomová práce. Univerzita Pardubice, Fakulta ekonomicko-správní. Dostupné z WWW: <http://dspace.upce.cz/bitstream/10195/36460/1/MnukovaT_Vyvoj%20pracovni_JV_2010.pdf>.
27. MORAVEC, M. *Dopady migračních toků na pracovní trhy*. Praha, 2009. 48 s. Bakalářská práce. Vysoká škola ekonomická v Praze, Fakulta mezinárodních vztahů.
28. MURAD, S. Migrace - nová výzva pro Českou republiku v integrující se Evropě. In *Najít nový domov: Česká adaptace výukového programu* [online]. České Budějovice: Jihočeské univerzita, Pedagogická fakulta, Katedra společenských věd, 2005 [cit. 2011-04-04]. Dostupné z WWW: <www.unhcr.cz/dokumenty/najit-novy-domov-uvod.doc>.
29. NĚMCOVÁ, M. *Imigrace do Evropské unie ze zemí třetího světa*. Praha, 2010. 144 s. Diplomová práce. Vysoká škola ekonomická v Praze, Fakulta mezinárodních vztahů.
30. PEŠICOVÁ, Z. *Trh práce a volný pohyb pracovníků: aplikační studie Evropské unie a Velké Británie*. Praha, 2010. 99 s. Diplomová práce. Vysoká škola ekonomická v Praze, Fakulta mezinárodních vztahů.
31. POPOVOVÁ, M. Pracovní migrace v České republice po vstupu do Evropské unie. *Současná Evropa*. 2009. sv. XIV, č. 2, s. 3--19. ISSN 1804-1280.
32. POŘÍZKOVÁ, H. Analýza zahraniční zaměstnanosti v České republice; postavení cizinců na trhu práce a podmínky jejich ekonomické integrace [online]. 1. vydání. Praha: VÚPSV, 2008 [cit. 2011-04-04]. 76 s. Dostupné z WWW: <http://praha.vupsv.cz/Fulltext/vz_251.pdf>.
33. Productivity Commission 2006, *Economic Impacts of Migration and Population Growth, Final Report, April*. [online]. [cit. 2011-04-06]. Dostupné z WWW: <http://www.pc.gov.au/__data/assets/pdf_file/0006/9438/migrationandpopulation.pdf>. ISBN 1 74037 203 4.
34. RACLAVSKÁ, A. *Integrace cizinců v podmínkách České republiky* [online]. Brno, 2009. 121 s. Diplomová práce. Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, Fakulta humanitních studií. Dostupné z WWW: <<http://dspace.knihovna.utb.cz/handle/10563/7908>>.
35. STOJANOV, R.; NOVOSÁK, J. Migrace namísto pomoci? Remitence a cirkulace mozků jako nástroje rozvoje. *Mezinárodní vztahy*, Vol. 43 (2008), č. 1. ISSN 0323-1844.
36. TRBOLA, R.; RÁKOCZYOVÁ, M. *Vybrané aspekty života cizinců v České republice* [online]. Vyd. 1. Praha: VÚPSV, v.v.i., 2010 [cit. 2011-04-05]. 123 s. Dostupné z WWW: <http://www.cizinci.cz/files/clanky/710/Vybrane_aspekty.pdf>. ISBN 978-80-7416-067-7.
37. TVRDÝ, L. *Migrace a její dopady na hostitelskou zemi: Rozvedeno na příkladu USA*. Ostrava, 1997. 89 s. Diplomová práce. VŠB - Technická univerzita Ostrava, Ekonomická fakulta.

38. UHEREK, Z. Cizinecké komunity a městský prostor v České republice. *Sociologický časopis* [online]. 2003, vol. 39, č. 2, [cit. 2011-04-05]. Dostupný z WWW: <http://sreview.soc.cas.cz/uploads/8a1df88664a0ffd8a59d2c57ea16d56b855edf3e_190_25uher17.pdf>.
39. VAVREČKOVÁ, J. *Sledování migračního pohybu českých občanů do států EU-15 s důrazem na země s otevřeným trhem práce pro české občany* [online]. Vyd. 1. Praha: VÚPSV, 2006 [cit. 2011-04-06]. 34 s. Dostupné z WWW: <http://praha.vupsv.cz/Fulltext/vz_216.pdf>. ISBN 80-87007-46-8.
40. VAVREČKOVÁ, J.; FISCHLOVÁ, D.; LUKEŠ, M. *Sekundární analýzy problematiky BRAIN DRAIN a s tím souvisejících skutečností* [online]. Praha: VÚPSV, 2005 [cit. 2011-04-04]. 50 s. Dostupné z WWW: <<http://praha.vupsv.cz/Fulltext/MSVav01.pdf>>.
41. VOBECKÁ, J. Kam se Češi stěhují: Sociální a demografické charakteristiky residenční migrace. *Demografie: Revue pro výzkum populačního vývoje* [online]. 2010, vol. 52, č. 4, [cit. 2011-04-05]. Dostupný z WWW: <<http://ssrn.com/abstract=1664686>>.
42. VOJTKOVÁ, M. Teorie mezinárodní migrace. *Socioweb: Sociologický webzín* [online]. 20.4.2005, [cit. 2011-04-03]. Dostupný z WWW: <<http://www.socioweb.cz/index.php?disp=temata&shw=253&lst=117>>.
43. WITTLEROVÁ, L. *Migrace v České republice a v zemích Evropské Unie*. Praha, 2009. 117 s. Diplomová práce. Vysoká škola ekonomická v Praze, Fakulta informatiky a statistiky.
44. ZAPLETALOVÁ, K. *Britský pracovní trh* [online]. Brno, 2007. 88 s. Diplomová práce. Masarykova univerzita v Brně, Pedagogická fakulta, Katedra občanské výchovy. Dostupné z WWW: <http://is.muni.cz/th/66017/pedf_m/diplomova_prace.pdf>.
45. ZELINSKY, W., 1971. The Hypothesis of the Mobility Transition, *The Geographical Review*, LXI, 2: 219-249.
46. ZIKA, J. *Remittances: the service provider perspective* [online]. Praha, 2007. 185 s. Dizertační práce. Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut ekonomických studií, Fakulta sociálních studií. Dostupné z WWW: <<http://zika.czweb.org/ies/remittances.pdf>>.